

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ * FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE'DE OTEL KÜLTÜRÜ VE İSTANBUL'DAKİ 5 YILDIZLI OTEL
ODALARININ ERGONOMİK KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep TOKAT

Anabilim Dalı: İç Mimarlık

Programı: İç Mimarlık

Tez Danışmanı: Doç. Cem DOĞAN

ARALIK 2018

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ * FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE'DE OTEL KÜLTÜRÜ VE İSTANBUL'DAKİ 5 YILDIZLI OTEL
ODALARININ ERGONOMİK KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep TOKAT

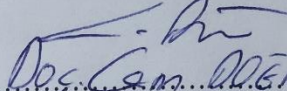
Anabilim Dalı: İç Mimarlık

Programı: İç Mimarlık

Tez Danışmanı: Doç. Cem DOĞAN

ARALIK 2018

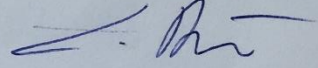
Zeynep Tokat tarafından hazırlanan “Türkiye’de Otel Kültürü ve İstanbul’daki 5 Yıldızlı Otel Odalarının Ergonomik Kriterler Çerçevesinde incelenmesi” adlı bu tezin YÜKSEK LİSANS tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Cem DOĞAN

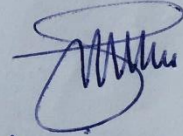
Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından .... İç Mimarlık ..... Anabilim Dalında
Yüksek Lisans... tezi olarak kabul edilmiştir.

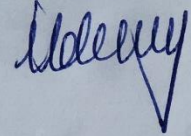
Başkan: Doç. Cem DOĞAN

Üye Dr. Öğretim Üyesi Salih Salbarak

Üye DR. ÖĞR. ÜYE İLDETT. AYTAZ SEVER

Üye : .....

Üye : .....

Bu tez, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

Aileme...

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

TÜRKİYE'DE OTEL KÜLTÜRÜ VE İSTANBUL'DAKİ 5 YILDIZLI OTEL ODALARININ ERGONOMİK KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

ÖZET

Geçmişten günümüze otel kavramı, otel odası niteliklerine ve bu nitelikleri tanımlayan çeşitli kurallara göre değişim göstermiştir. Bu çeşitli kurallardan bir tanesi ergonomidir. Kullanım alanlarının verimli hale gelebilmesi ve mekânların her türlü tasarımının kişiye özel ve ayrımcı çözümler yerine, herkes tarafından erişilebilir ve kullanılabilir olması ergonominin öncelikli amacı haline gelmiştir.

Tez altı bölümden oluşmaktadır:

İlk bölüm giriş bölümü, ikinci bölümde konaklamanın geçmişten günümüze yapısal olarak geçirdiği değişimlerden bahsedilmektedir. Osmanlı döneminde konaklama ihtiyaçlarını gidermek için han ve kervansarayların işlev gördüğü, konaklamanın zamanla kullanıcıların beklenti ve isteklerine göre değişim göstererek şekillendiği anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde ergonominin amacı ve önemi incelenmiştir. Ergonominin, konaklama alanı olan otellere nasıl yansıdığı anlatılmaktadır. Ergonomi, insan faktörünün olduğu her yerde ve insanlar tarafından kullanılan her şeyin tasarımında uygulama alanına sahiptir. Bu sebeple otel mekânlarında var olan tasarım, yaşama alanının boyutu, kapı-pencere boyutları, ses, renk, aydınlatma gibi konular ergonomiyi kapsamaktadır. Bütün bunlara bağlı olarak bu bölümde ergonomi ve otel kavramı incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise ergonominin otel kavramına yansmasıyla beraber otellerin nitelik sınıflandırılması incelenmiştir. Bir yıldızlıdan beş yıldızlıya kadar olan otelleri birbirinden ayıran özellikler anlatılmıştır.

Beşinci bölümde beş yıldızlı otellerin özelliklerinden ve bu özelliklerin ergonomi ile beraber nasıl çözümlendiğinden bahsedilmektedir. Standart bir otel odası, giriş bölümü, yatma bölümü, çalışma ve dinlenme bölümü, ıslak hacim bölümlerinden oluşmaktadır. Her bir bölümün kendine has tasarımı vardır. Tasarımcının kültürel birikimi ve düşünce yapısı tasarım süresince önemli bir rol oynamaktadır. Oda tasarımında odayı tamamlayan elemanların, otelin bulunduğu yerin özelliklerini, o bölgeye ait konsepti yansıtacak şekilde yapılmalıdır. Bu bölüm, odanın bölümleriyle beraber donatı elemanlarını da kapsayacak şekilde incelenmiştir.

Altıncı bölümde ise tüm elde edilen verilerle beraber üç tane beş yıldızlı otel incelenmiştir. Bu üç otel de aynı konseptleri yansıtan, tez içeriğine uygun olarak Osmanlı'yı tasarımlarıyla geçmişten günümüze taşıyan Pera Palas Otel, Çırağan Otel ve Hotel Less Ottomans'dır.

ANAHTAR KELİMELEER: Han ve kervansaraylar, Ergonomi ve otel kavramı, Beş yıldızlı otellerden Pera Palas Otel, Çırağan Otel, Hotel Less Ottomans

EXAMINATION OF OTEL CULTURE IN TURKEY AND HOTEL ROOMS OF 5 STAR HOTELS IN ISTANBUL IN FRAME OF ERGONOMIC CRITERIA

ABSTRACT

From the past to the present, the concept of the hotel has changed according to the qualifications of the hotel room and the various rules defining these qualifications. One of these various rules is ergonomics. It has become the primary objective of ergonomics that the usage areas can become efficient and all designs of the spaces can be accessed and used by everyone instead of personal and discriminatory solutions.

The thesis consists of six chapters:

First part is introduction and in the second chapter, the structural changes of accommodation that have been become from the past to the present are mentioned. It is stated that the lodgings and caravanserais functioned in Ottoman Period in order to meet the accommodation needs and accommodation was shaped by changing according to the expectations and desires of the users.

In the third chapter, the aim and importance of ergonomics were examined. It is stated how ergonomics is reflected in the accommodation area. Ergonomics has an application area in the design of everything that is used by people in everywhere. For this reason, subjects such as the existing design in the hotel spaces, the size of the living area, door-window dimensions, sound, color, lighting cover ergonomics. Accordingly, ergonomics and hotel concept were examined in this chapter.

In the fourth chapter, the classification of qualification occurred with the reflection of ergonomics to the hotel concept was examined. It is explained the features that distinguish hotels from one star to five stars.

In the fifth chapter, the features of five star hotels and how these features are solved together with ergonomics are discussed. It consists of a standard hotel room, entrance section, sleep section, working and resting section, wet volume sections. Each section has its own design. The cultural experience and thought structure of the designer plays an important role in design period. In the design of the room, the elements of the room should be designed to reflect the features of the location of the hotel and concept of that region. This chapter was examined to include the elements of the room as well as the equipment.

In the sixth chapter, three of five-star hotels with all the obtained data were examined. These three hotels are Pera Palas Otel, Çırağan Otel and Hotel Less Ottomans which reflect same concepts and proper to content of thesis and bring Ottoman designs from the past to the present.

KEYWORDS: lodgings and caravanserais, Ergonomics and hotel concept, Pera Palas Hotel, Çırağan Hotel, Hotel Less Ottomans from five star hotels

ÖNSÖZ

Tez konusunun belirlenmesinde yardımcı olan ve tez çalışma süresi boyunca yardımlarını esirgemeyen, öneri ve eleştirileriyle bana katkıda bulunan, sabır ve emeği ile sonsuz destek olan danışmanım Doç. Cem DOĞAN'a ve bu çalışmada yer alan Pera Palas Otel, Çırağan Sarayı, Hotel Les Ottomans çalışanlarına yardımları için teşekkürlerimi sunarım.

Aralık 2018

Zeynep TOKAT

İÇİNDEKİLER

ONAY FORMU.....	
İTHAF.....	v
ETİK BEYAN.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	ix
ÖNSÖZ.....	xii
İÇİNDEKİLER.....	xiv
ŞEKİL LİSTESİ.....	xvi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xxiv
1. GİRİŞ.....	1
2. KONAKLAMANIN OSMANLI DÖNEMİNDEN İTİBAREN TARİHÇESİ VE GELİŞİMİ.....	2
2.1. Konaklama Yapılarının Tarihçesi.....	2
2.1.1. Osmanlı döneminde konaklama.....	3
2.1.2. Kervansaraylar, hanlar ve iç mimari yapıları.....	8
2.2. Bölüm Sonu Özeti.....	12
3. ERGONOMİ VE OTEL KAVRAMI.....	14
3.1. Ergonominin Tanımı.....	14
3.2. Ergonominin Amacı ve Önemi.....	16
3.3. Otel Kavramı ve Gelişimi.....	17
3.4. Ergonominin Otel Mekân Tasarımına Yansıması.....	19
3.4.1. Kullanıcının beklenti ve memnuniyeti.....	20
3.5. Bölüm Sonu Özeti.....	22
4. ERGONOMİK KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE NİTELİK SINIFLANDIRMASINA GÖRE OTEL MEKÂNLARI TASARIMI.....	24
4.1. Bir Yıldızlı Oteller.....	24
4.2. İki Yıldızlı Oteller.....	24
4.3. Üç Yıldızlı Oteller.....	25
4.4. Dört Yıldızlı Oteller.....	26

4.5. Beş Yıldızlı Oteller.....	28
4.6. Bölüm Sonu Özeti.....	30
5. BEŞ YILDIZLI OTELLERDEKİ YATAK ODASI ÖZELLİKLERİNİN ERGONOMİK KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE MEKÂNSAL ÇÖZÜMLEMESİ.....	32
5.1. Otel Odası Özellikleri.....	32
5.1.1. Oda yerleşimi.....	32
5.1.2. Odaların kullanım şekli ve genişliği.....	34
5.1.3. Odanın bölümleri.....	35
5.1.3.1. Yatma bölümü.....	35
5.1.3.2. Çalışma ve dinlenme bölümü.....	36
5.1.3.3. Giriş bölümü.....	37
5.1.3.4. Islak hacim.....	38
5.1.4. Odanın donatı elemanları ve donatı elemanlarında olması gereken özellikler.....	41
5.2. Bölüm Sonu Özeti.....	51
6. BEŞ YILDIZLI OTELLERDEN PERA PALAS OTELİ, ÇIRAĞAN SARAYI, HOTEL LES OTTOMANS.....	53
6.1. Pera Palas Oteli Tarihçesi.....	53
6.1.1. Otel ve yatak odalarında genel betimleme.....	61
6.2. Çırağan Sarayı Tarihçesi.....	74
6.2.1. Otel ve yatak odalarında genel betimleme.....	79
6.3. Hotel Les Ottoman Tarihçesi.....	99
6.3.1. Otel ve yatak odalarında genel betimleme.....	100
6.4. Bölüm Sonu Özeti.....	117
7. SONUÇ	119
8. KAYNAKÇA.....	122
9. ÖZGEÇMİŞ.....	125

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1** Kuşadası, Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı
- Şekil 2** Elazığ, Ağın Kemaliye Yolunda Arnavut Han
- Şekil 3** 1618 Edirne, Rüstempaşa Kervansarayı
- Şekil 4** Bursa Manyas, Issız Han, 1394
- Şekil 5** Erzurum Rüstem paşa Kervansarayı, 1544-1561
- Şekil 6** Bitlis, Baş Han, 16. Yy
- Şekil 7** Bursa İnegöl, Ortaköy Kervansarayı
- Şekil 8** Bitlis-Baykan Yolunda, Du Han
- Şekil 9** Açık Avlulu Tip
- Şekil 10** Kapalı-Avlusuz Tip
- Şekil 11** Karma Tip
- Şekil 12** Pera Palas Oteli
- Şekil 13** Büyük Londra Oteli
- Şekil 14** İki Yıldızlı Otel Odası Örneği
- Şekil 15** Üç Yıldızlı Otel Odası Örneği
- Şekil 16** Dört Yıldızlı Otel Odası Örneği
- Şekil 17** Beş Yıldızlı Otel Odası Örneği: Hilton Otel İstanbul
- Şekil 18** Beş Yıldızlı Otel Odası Örneği: Hilton Otel İstanbul
- Şekil 19** Beş Yıldızlı Otel Odası Örneği: Hilton Otel İstanbul
- Şekil 20** Örnek Otel Odası Planı
- Şekil 21** Oda Formları

Şekil 22 Standart Otel Odası Yerleşim Planı

Şekil 23 Aynı Mekân İçinde Yatma, Çalışma ve Dinlenme Bölümü

Şekil 24 Banyo Bölümü Yatma Bölümüne Hakim Olabilecek Şekilde Tasarlanmış Islak Hacim Örneği

Şekil 25 Küvet Kısmı Banyo Kısmından Ayrıştırılarak Tasarlanmış Islak Hacim Örneği

Şekil 26 Küvet Kısmı Banyo Kısmından Ayrıştırılarak Tasarlanmış Islak Hacim Örneği

Şekil 27 Banyo Bölümü Yatma Bölümüne Hakim Olabilecek Şekilde Tasarlanmış Islak Hacim Örneği

Şekil 28 Antre Mekânında Muhtemel Eylemlerin Ergonomik Ölçüleri

Şekil 29 Modüler Koltuk Düzeni

Şekil 30 Mobilya İle Kullanıcı İlişkisine Örnekler

Şekil 31 Aynı Hacimde Farklı Alanlar Halinde Tasarlanmış Islak Hacim Örneği

Şekil 32 Baş Ucu Aydınlatmasına Örnekler

Şekil 33 Baş Ucu Aydınlatmasına Örnekler

Şekil 34 Oturma Bölümü Aydınlatmasına Örnekler

Şekil 35 Oturma Bölümü Aydınlatmasına Örnekler

Şekil 36 Banyo Bölümü Aydınlatmasına Örnekler

Şekil 37 Banyo Bölümü Aydınlatmasına Örnekler

Şekil 38 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali

Şekil 39 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali

Şekil 40 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali

Şekil 41 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali

Şekil 42, 43 Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Yatak Odası ve Oturma Bölümü (Dönemin Donatı Elemanları ve Şimdiki Donatı Elemanlarının Karşılaştırılması Adına Konulmuş Örnekler)

Şekil 44, 45 Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Yatak Odası ve Oturma Bölümü

Şekil 46, 47 Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Banyo Bölümü

Şekil 48 Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Banyo Bölümü (Dönemin Donatı Elemanları ve Şimdiki Donatı Elemanlarının Karşılaştırılması Adına Konulmuş Örnekler)

Şekil 49, 50 Pera Palace Otel Ana Giriş, Resepiyon, Bekleme Bölümü ve Kubbeli Salona Geçiş

Şekil 51, 52 Pera Palace Otel Ana Giriş, Resepiyon, Bekleme Bölümü ve Kubbeli Salona Geçiş

Şekil 53, 54 Kubbeli Salona Giriş ve Dinlenme Bölümleri

Şekil 55, 56 Kubbeli Salona Giriş ve Dinlenme Bölümleri

Şekil 57, 58 Girişe Cepheden Bakan Okuma Grubu, Asansör, Onu Çevreleyen Sarmal Merdivenler

Şekil 59, 60 Girişe Cepheden Bakan Okuma Grubu, Asansör Onu Çevreleyen Sarmal Merdivenler (Odalar ve Diğer Bölümlerdeki Uyum)

Şekil 61, 62 Pera Palace Otel Pastane Kısım

Şekil 63 Pera Palas Oteli'nin Giriş Katı Planı

Şekil 64, 65 Pera Palace Otel Katlar Arası Görünümü

Şekil 66 Pera Palace Otel Katlar Arası Görünümü

Şekil 67 Pera Palace Otel Yatma, Oturma ve Çalışma ve Islak Hacim Bölümleri

Şekil 68, 69 Pera Palace Otel Yatma, Oturma ve Çalışma ve Islak Hacim Bölümleri

Şekil 70, 71 Pera Palace Otel Yatma, Oturma ve Çalışma ve Islak Hacim Bölümleri
(Küvet Kısmı ve Duş Kısmı Aynı Alan İçerisinde Birbirinden Ayrı Tasarlanmış)

Şekil 72, 73 Süit Oda Antre Bölümü

Şekil 74, 75 Oturma-Dinlenme ve Çalışma Bölümü

Şekil 76, 77 Yatak ve Komodinin Ergonomik Ölçüler Açısından Uyumsuzdur

Şekil 78 Pera Palace Otel Ernest Hemingway Süiti

Şekil 79, 80 411 Numaralı Agatha Christie Odası, Yatma Bölümü Giyinme Bölümü
Çalışma ve Dinlenme Bölümü

Şekil 81, 82 Yatak Odası Donatı Elemanları

Şekil 83, 84 Yatak Odası Donatı Elemanları

Şekil 85, 86 411 Numaralı Agatha Christie Odası, Yatma Bölümü Giyinme Bölümü
Çalışma ve Dinlenme Bölümü

Şekil 87 Pera Palace Oteli'nin Giriş Katı Planı

Şekil 88 Pera Palace Oteli'nin Yatak Katı Planı

Şekil 89 Parlamento Binası ve Yangın (1909-1910)

Şekil 90 İstanbul İşgali Sırasında Çırağan Sarayı (1920)

Şekil 91 Sarayın Belediyeye Bırakılmış Hali (1946)

Şekil 92 Çırağan Sarayı Bahçesi Futbol Sahası (19689)

Şekil 93 Yangından Sonraki İlk Restorasyon

Şekil 94 Restorasyon Sonrasında Sarayın Açılışı (1991)

Şekil 95 Çırağan Palace Otel Resepsiyon Bölümü

Şekil 96 Çırağan Palace Otel Resepsiyon Bölümü

Şekil 97 Çırağan Palace Otel Dinlenme, Bekleme Bölümü

Şekil 98 Çırağan Palace Otel Dinlenme, Bekleme Bölümü

Şekil 99 Çırağan Sarayı Mobilya, Halı ve Halı Desenlerinin Tavana Uygulanmış Detay ve Uyumu

Şekil 100 Çırağan Sarayı Mobilya, Halı ve Halı Desenlerinin Tavana Uygulanmış Detay ve Uyumu

Şekil 101 Çırağan Palace Otel Odaların Bulunduğu Bir Kat Büyük Holler ve Koridorları

Şekil 102 Çırağan Palace Otel Odaların Bulunduğu Bir Kat Büyük Holler ve Koridorları

Şekil 103 Çırağan Palace Otel Odaların Bulunduğu Bir Kat Büyük Holler ve Koridorları

Şekil 104 Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Antre Bölümü

Şekil 105 Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Küçük Bir Yemek Bölümü

Şekil 106 Oturma-Dinlenme Bölümü

Şekil 107 Çalışma Bölümü (Kral Dairesinde Oturma Salonu ve Çalışma Bölümü İçeridir)

Şekil 108 Oturma-Dinlenme Bölümü

Şekil 109 Kral Dairesine Ait Küçük Bir Mutfakçık

Şekil 110 Çırağan Palace Otel Kral Odası Yatma Bölümü

Şekil 111 Çırağan Palace Otel Kral Odası Yatma Bölümü

Şekil 112 Kral Dairesi Yatak Odasında Bulunan Oturma Odası ve Çalışma Bölümü

Şekil 113 Dinlenme Bölümü Koltukları, Köşe Masası ve Aydınlatma Detay

Şekil 114 Yine Osmanlı Dönemine Ait Motifleri Yansıtan Kral Dairesi Ebeveyn Odası

Şekil 115 Yatak Bölümü

Şekil 116 Dinlenme Köşesi

Şekil 117 Çalışma Bölümü

Şekil 118 Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Islak Hacı

Şekil 119 Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Islak Hacim

Şekil 120 Çırağan Palace Oteli Kral Dairesi

Şekil 121, 122 Süit Oda Antre Bölümü

Şekil 123 Yatma Bölümü

Şekil 124 Çırağan Palace Otelin Bu Süit Odasında Dinlenme ve Çalışma Bölümleri Bir Aradadır

Şekil 125 Süit Oda Çalışma Bölümü

Şekil 126 İhtiyaca ve Tercihe Göre Modüler Olarak Farklılık Gösteren Dinlenme Koltukları

Şekil 127 Süit Oda Islak Hacim

Şekil 128 Süit Oda Islak Hacim

Şekil 129 Islak Hacim Duş Bölümü

Şekil 130 Duşa Kabin ve Küvet Aynı Alan İçerisinde Farklı Olarak Tasarlanmıştır

Şekil 131 Hotel Les Ottomans Eski Hali

Şekil 132 Hotel Les Ottomans Yeni Hali

Şekil 133 Hotel Les Ottomans Karşılama Holü

Şekil 134 Otel Girişinde ki Dinlenme-Bekleme Bölümü ve Restoran'a Geçilen Merdivenler

Şekil 135 Otel Girişinde ki Dinlenme-Bekleme Bölümü ve Restoran'a Geçilen Merdivenler

Şekil 136 Osmanlı Dönemini Yansıtan Süslemeleriyle Bekleme Alanı

Şekil 137 Odaların Bulunduğu Kat Bekleme Alanı

Şekil 138 Osmanlı Dönemine Ait Motiflerle Bezenmiş Tavan ve Aydınlatma Örneği

Şekil 139 Odalara Girişi Sağlayan Bir Hol

Şekil 140 Islak Hacimde Bulunan Duş Bölümü Odaya Hakim Olacak Şekilde Tasarlanmıştır

Şekil 141 Hürrem Sultan Süit Oda Yatma Bölümü

Şekil 142 Hürrem Sultan Süit Oda Yatak Odasında ki Dinlenme Bölümü

Şekil 143 Banyo Bölümündeyken Yatma Bölümü ve Manzaraya Hakim Şekilde Tasarlanmış Duş Bölümü

Şekil 144 Banyo Bölümündeyken Yatma Bölümü ve Manzaraya Hakim Şekilde Tasarlanmış Duş Bölümü

Şekil 145 Osmanlı Dönemini Yansıtan Tasarımıyla Islak Hacim

Şekil 146 'İznik' Çiniyle Dekore Edilmiş Banyo Bölümü

Şekil 147 Bu Oda da Çalışma Bölümü Diğer Bölümlerden Ayı tutulmuştur

Şekil 148 Çalışma Odası

Şekil 149 Hürrem Sultan Süit Oda Oturma Odası Bölümü

Şekil 150, 151 Oturma Odası Bölümü Detaylar

Şekil 152 Oturma Alanı İle Sekiz Kişilik Yemek Masası Bulunan Oturma Odası

Şekil 153 Yemek Bölümü

Şekil 154 Devlet Hatun Süiti Yatma, Dinlenme ve Çalışma bölümü. Bu odada Oturma-Dinlenme ve Çalışma Bölümü İç İçedir

Şekil 155 Devlet Hatun Süiti Yatma, Dinlenme ve Çalışma bölümü. Bu odada Oturma-Dinlenme ve Çalışma Bölümü İç İçedir

Şekil 156 Devlet Hatun Süitinde de Yatak Başlıkları Osmanlı'yı Anımsatan Motif ve Objelerle Tamamlanmıştır.

Şekil 157 Yemek Bölümü

Şekil 158 Devlet Hatun Süiti Ağırlıklı Olarak Kadife ve Ahşap Malzemelerle Tasarlanmıştır

Şekil 159 Devlet Hatun Süiti

Şekil 160 Islak Hacim

Şekil 161 Islak Hacim

Şekil 162 Devlet Hatun Süiti Banyo Bölümü

Şekil 163 Devlet Hatun Süiti Banyo Bölümü

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 1 Osmanlı Dönemi Han ve Kervansarayların Tipolojik Sınıflandırılması

Çizelge 2 Dinamik ve Statik Antropometrik Boyutlara Örnekler

1. GİRİŞ

Bu çalışmada, konaklamanın tarihi süresi boyunca değişimini, hangi süreçlerden geçerek bu günlere geldiğini, geçmişin otelleri olarak bilinen han ve kervansaray yapılarıyla şimdiki otellerin arasındaki farklılıkları ve ergonomi biliminin otel odası özelliklerine nasıl yansıdığını anlatmaktadır.

Ergonomi biliminin temel noktası insandır ve insan tarafından kullanılan her şeyin tasarımında ergonomi biliminden yararlanılmalıdır. Bir otel odasının yerleşimi, kullanım şekli, kullanım alanları, donatı elemanlarının ölçüt ve özellikleri ergonomi biliminin ışığında incelenmelidir. Ancak bu şekilde otel odası için, insan ve tasarım ilişkisini doğru kurmak olasıdır.

Bu bağlamda, tez içerisinde beş yıldızlı otellerdeki yatak odası özellikleri ergonomik kriterler göz önüne alınarak incelenmiş ve örneklerle ele alınmıştır.

2. KONAKLAMANIN OSMANLI DÖNEMİNDEN İTİBAREN TARİHÇESİ VE GELİŞİMİ

2.1. Konaklama Yapılarının Tarihçesi

M.Ö.400 yıllarında Orta Asya'da Türkler uzak mesafelere gidebilmek amacıyla atlarını ehliştirmişlerdir. Sonrasında tekerlekli araba yapımını öğrenerek yolculuklarını daha rahat bir şekilde gerçekleştirmeye başlamışlardır. Ancak göç ettikleri güzergâh üzerinde konaklayabilecekleri mekânlara ihtiyaç duymuşlardır böylece yolcuların konaklayabilecekleri mülkiyetler ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde konaklama endüstrisinin geçmişi yıllar öncesine dayanmaktadır. Bunun da sebebi; insanların yüzyıllar boyunca çeşitli amaçlarla seyahat etmiş ve bu seyahatleri süresince konaklama gereksinmelerini giderebilmeleri için konaklayabilecekleri çeşitli tesislere ihtiyaç duymuş olmalarıdır. İnsanlar seyahat etmek adına buldukları yerden farklı yerlere gittikçe, geçici konaklama ihtiyaçları da artış göstermiştir. Göç ve ticaret yolları üzerine kurulan bu konaklama tesisleri, yolculara konaklama hizmeti sunmalarının yanı sıra ticaretin ve insan ilişkilerinin ilerlemesine, konaklama esnasında yolcuların dinlenmesine, kişisel ihtiyaçlarını giderebilmesine, aynı zamanda hayvanların da dinlenip ihtiyaçlarını giderebilmesine olanak sağlamıştır.

İnsanlar tarihin her devrinde değişik amaçlarla seyahat etmişler ve bu seyahatleri sırasında konaklayacak tesislere ihtiyaç duymuşlardır. Mezopotamya'da ve Anadolu'da otel işletmelerinin tarihi yüzlerce yıl öncesine dayanır. Hammurabi kanunlarında ticari konaklama tesislerine ilişkin düzenlemeler bulunduğunu belirten O'Gorman'a göre otelcilik faaliyetleri, en geç M.Ö. 1800 yılında Mezopotamya'da başlamıştır (O Gorman, 2009: 777-790).

Orta çağ döneminde doğuda kervansaraylar, batıda hanlar konaklama görevini üstlenmiştir. Gönüllü kişiler veya devlet aracılığıyla kurulan han ve kervansaraylarda ihtiyaçları ücretsiz karşılanmıştır. Bu yapılar bir şehir içinde olursa, 'han' adını almıştır. Kervansaraylarda, yolcuların ihtiyacını karşılamaya yönelik hamam, mescit, mutfak, ahır ve dükkân gibi hizmet birimleri bulunurken hanlarda bu birimlerin bazıları bulunmuştur. Çünkü hanlar şehir içinde yapıldıklarından bu ihtiyaçların büyük bir kısmı şehrin içindeki birimlerden karşılanabilmiştir. Ayrıca şehirlerde can ve mal güvenliği ıssız kervan yollarına göre daha emniyetli olduğundan kervansaraylarda az, küçük ve yüksek pencereler, kalın duvarlar kullanılırken; şehir hanları bu kale gibi korunaklı görüntünden sıyrılmışlardır. Bu sebeplerle şehir içi hanlarının, gerek boyutsal açıdan, gerek fonksiyonel açıdan, gerekse cephe ve konstrüksiyon açısından farklı olduğunu söylemek mümkündür (Güran C., 1978). 13.YY sonlarında Fransa ve İtalya, bu yerlerde verilen konaklama hizmetini ticari hale getirmişlerdir. Zamanla han ihtiyacının çoğalması, bu tip aile işletmelerinin de fazlalaşmasına ve meslek olmasına neden olmuştur.

2.1.1. Osmanlı döneminde konaklama

Konaklama ihtiyacı, ilk çağlardan bu yana insanlar yolculuk ettikçe süregelmiştir. Konaklama yapılarının ilk örnekleri Roma İmparatorluğu döneminde oluşan hanlardır. Bu dönem de hancılık profesyonel bir meslek olarak kabul edilmiştir. Bu hanların sahipleri aileleri ile oturdukları evin bazı bölümlerini seyahat edenlere kiralyor ve yolcular bir ev ortamında çoğu zaman tanımadıkları kişilerle aynı odada kalıyordu. Orta Doğu 'da gelişen diğer bir konaklama yapısı da kervansaraylardır. 11.yy da Ortaçağ'daki manastırlar ve manastır kiliseleri yolcuların konaklama gereksinimini karşılamışlardır. (Inskeep E., 1991: 5).

İlk Anadolu Türk devleti olan Selçuklular döneminde ticaret adına en önemli merkezler kurulmuştur. Bu merkezler (Konya, Akhisar, Kayseri, Sivas, Erzurum, Diyarbakır, Harput, Malatya, Kırşehir, Ankara) üzerinde han ve kervansaraylar inşa edilmiştir. Halk için hizmet veren ve pek çok işlevi bir arada barındıran bu tesisler o dönemlerde ihtişam ve güç göstergesi olarak kabul edilmiştir. Türkler Anadolu'yu yurt edinme çabaları ile birlikte, başkentleri çevresinde ve ticaret merkezleri

doğrultusunda, iyi bir karayolu ağı da meydana getirmişlerdir. Bu karayolu ağı boyunca, o zamanlı taşıtların genellikle bir günde gidebilecekleri uzaklıkta yolcuların ve kervanların barınabilecekleri hanlar yapmışlardır. Bu gelenek Osmanlılar zamanında sürdürülmüştür.

Han ve kervansaray birbirinden farklı kavramlardır. Kervansaraylar daha çok menzillerde kervanların konaklaması için yapılmış korunaklı yapılar, şehir kervansarayları borsa işlerinin görüldüğü, şehir hanları ise genellikle bir meslek erbabının mal üretip ticaret yaptığı yerlerdir. Şehir hanlarına verilen isimler burada yapılan üretime göre isim alır: Astarıcılar Hanı, Koza Han gibi. Şehir hanlarının zemin katları genellikle depo ve ahır, üst katlar ise tüccarların ve gezginlerin konaklaması için yapılmıştır. Tüccarların kaldığı hanların üst katlarının da alışveriş için kullanıldığı örnekler bulunmaktadır. Büyük kervan yolları üzerindeki kentlerde kervanların konakladığı kent içi hanlarına da kervansaray denilmiştir. Şehir kervansaraylarındakiticari faaliyet, menzil kervansaraylarında da yapılmıştır (Kuban D., 2007: 75-408) (Güreşsever G., 1975: 1-4). Kuban (2007), Elçi Hanı gibi bazı hanları tüccar olmayan gezginlerin de konaklama amacıyla kullanabildiğinden bahsetmektedir.

Osmanlı kervansaraylarında, Karahanlı, Gazneli ve Selçuklulardan gelen dört eyvanlı avlu düzeni bulunmazken, revaklı avlu arkasındaki mekân düzeni kendini yenileyerek devam etmiştir. Orta Asya'dan gelen bu revak sistemi devam etmekle beraber revakların arkasındaki mekânlar ihtiyaçlara göre şekillenmiştir (Cantay G., 1989).

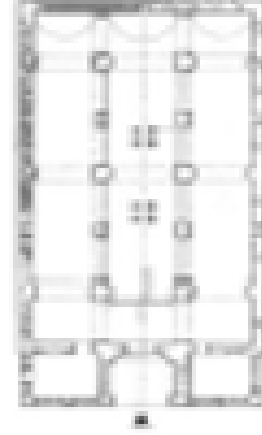
Osmanlı han ve kervansarayların kullanışları, planları, üst örtüleri, şu şekilde sınıflandırılmaktadır.

Çizelge 1. Osmanlı Dönemi Han ve Kervansarayların Tipolojik Sınıflandırılması
(Cantay G. 1989, Güran 1978)

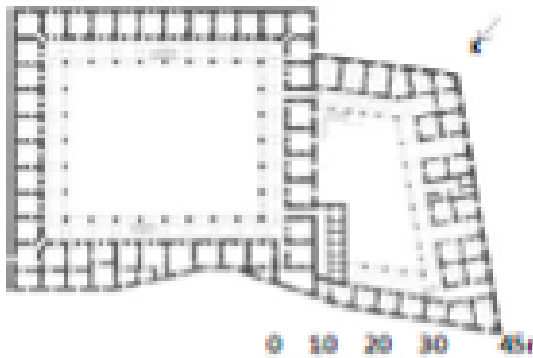
CANTAY'A GÖRE	Kervansaraylar	Bir Avlu Etrafında İki Katlı Kervansaraylar	Yalnız kervansaray fonksiyonuna sahip olanlar (Şekil 2.24)	
			Kervansaray ve bedesten olanlar (Şekil 2.25)	
			İki katlı olup cephesinde dükkânların yer alan kervansaraylar (Şekil 2.26)	
		Külliye Dâhil Tek Katlı Kervansaraylar	Külliye yapılarıyla tam bir bütünlüğe sahip olanlar	Kare planlılar (Şekil 2.27)
	Dikdörtgen planlılar (Şekil 2.28)			
	Bir holün etrafında nefli mekânların yer aldığı yapılar (Şekil 2.29)			
	Külliye dâhil olup farklı plan çemaları olan kervansaraylar (Şekil 2.31)			
	Menzillerde İnşa Edilmiş Münferit Kervansaraylar	Nefli Kervansaraylar	Üç neften ibaret olanlar (Şekil 2.32)	
			Üç nefli mekân önünde avlusu bulunanlar (Şekil 2.33)	
			İki neften ibaret olanlar (Şekil 2.34)	
Üç nefli salona açılan mekânları bulunanlar (Şekil 2.35)				
Çok nefli mekânlardan ibaret olanlar (Şekil 2.36)				
Nefli Mekânlardan İbaret Bitişik İki Blok olan Yapılar		İki ve tek nefli mekânın yan yana inşa edildiği yapılar (Şekil 2.37)		
		İki nefli iki mekânın yan yana olduğu yapılar (Şekil 2.38)		
		Üç nefli iki mekânın yan yana inşa edildiği yapılar (Şekil 2.39)		
Ahşap Örtü Sistemine Sahip Kervansaraylar		Çift salon halinde inşa edilmiş olanlar (Şekil 2.40)		
		Tek salon halinde inşa edilmiş olanlar (Şekil 2.41)		
GÜRAN'A GÖRE	Kervansaraylar	Avlusuz Kapalı Tip Kervansaraylar (Şekil 2.41)		
		Avlulu Açık Tip Kervansaraylar (Şekil 2.42)		
	Şehir İçi Hanları	Birinci Grup Hanlar: Esas olarak tek bir avlulu, ahır kısmı da avluya bitişik yapılardır (Şekil 2.43)		
		İkinci Grup Hanlar: Daha gelişmiş bir plan tipi olup konaklama birimlerinin avlusuna bitişik ahır kısmının da avlusu bulunmaktadır (Şekil 2.44)		
Üçüncü Grup Hanlar: Bu hanlar ikamet için değil, üretim ve ticaret için yapılmıştır (Şekil 2.45)				

Şekil1. Kuşadası, Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı (Tuncer, 1937)

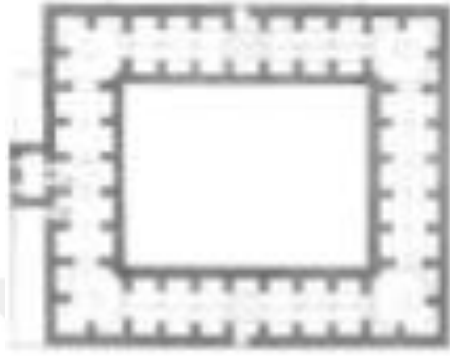
Şekil 2. Bursa Manyas, Issız Han, 1934 (Cantay, 1989)

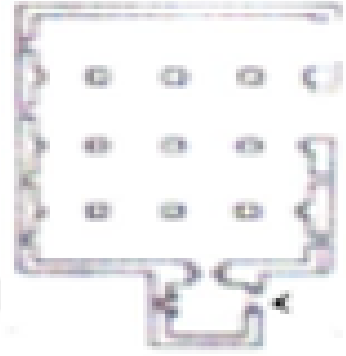
Şekil 3. 1618 Edirne, Rüstem Paşa Kervansarayı (Ülgen, 1948)

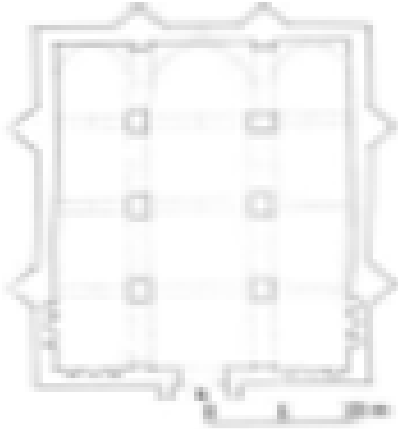
Şekil 4. Elazığ, Arnavut Han (Cantay, 1989)

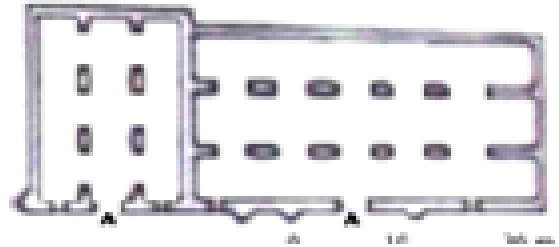
**Şekil 5. Erzurum Rüstem Paşa
Kervansarayı, 1544-1561 (Özdeş, 1998)**

**Şekil 6. Bilis, Baş Han, 16.yy
(Cantay, 1989)**

**Şekil 7. Bursa İnegöl, Ortaköy
Kervansarayı (Ayverdi, 1989)**

**Şekil 8. Bitlis-Baykan Yolunda, Du Han
(Cantay, 1989)**

2.1.2. Kervansaraylar, hanlar ve iç mimari yapıları

Kervansaraylar, hemen hemen birbirine benzer planlara sahiptir. Avlu büyüklüğü, oda sayıları ile farklılık gösterirler. Kökeni Farsça olan 'han' kelimesi 'kervansaray' kelimesiyle eşdeğer olmasına rağmen konum ve işleyiş açısından bir takım farklılıklar göstermektedir. Kervansaraylar çoğunlukla ticari amaçlı kullanılmak için, kentler arası yolculuk yapan insanların konaklama ve benzeri ihtiyaçlarını giderebilmeleri, hayvanların da barınma, dinlenme gibi ihtiyaçlarını giderebilmeleri için ticari yollar üzerine inşa edilen yapılardır.

Kervansarayların birkaç istisna dışında hemen hepsi avlu ile tamamlanmak üzere başlanmış ancak ekonomik olanaksızlık ya da özel koşullar nedeniyle tamamlanamamıştır. Anadolu Selçuklu kervansarayları içinde tasarımının temel ögesi avlu olan tek yapı Evdir Han'dır. Dolayısıyla Evdir Han, bir avlu etrafında sıralanmış dört eyvanlı şemasıyla Orta Asya'ya bağlanabilecek tek yapıdır (Korkmaz, A, 2005).

Kervansaraylardan farklı olarak hanlar 15. ve 16. yy' da konaklama mantığını kent içlerine taşımışlardır. 15.yy dan itibaren güçlenip şehirlerin önemli merkezleri haline gelmişlerdir. Bu yapılar çeşitli yerlerden gelen tüccarların konaklama haricinde ticari amaçlı taşıdıkları ürünlerini saklayabileceği yerler olarak kullanılmışlardır.

Hanlar ticari ve yolcu hanları olmak üzere 2 amaçlı kullanılmıştır. Yolcu hanları plan olarak dikdörtgen veya kare olarak inşa edilmiş yapılardır. Giriş katlarında ahır, depo, tamirhane gibi bölümlerin bulunduğu alanlar vardır. Üst katlar da ise konaklama amaçlı mekânlar bulunmaktadır. Hanların üst katlarında odalar revak denilen üstü örtülü alanlara açılır. Bu revaklar avluların bir örnek olan hallerini ortadan kaldırmıştır. Ticari amaçlı olan hanlar ise dönemin getirdiği şartlara ve ihtiyaçlara göre mimari planını oluşturmuştur. Tek veya çok katlı olarak inşa edilen ticari hanlar, büyük ebatlı yapılarıyla dikkat çekmektedir. Yolcu hanlarından farklı olarak ticari hanlar sadece ticari amaçlı kullanılan dükkânlardan oluşmaktadır ve bu

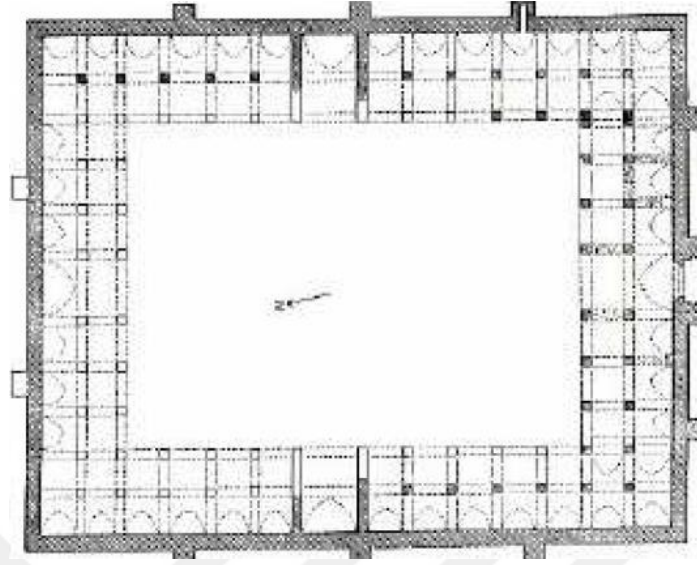
sebeple ticari hanlarda geceleri konaklama yapılmamaktadır (Özlem Atalan-Hasan Şahan, 2016).

Kervansarayları ele alacak olursak; Türk mimarisinde kervansarayın meydana gelişi ve gelişmesi A.Gazneli, Karahanlı, Büyük Selçuklu mimarilerinde kervansaray Türk mimarisinde başlangıcından sonuna kadar tutarlı bir gelişme gösteren kervansaraylar, Orta Çağ Anadolu'sunun kültür beslenmesinde, çağı için önemli merkezler olmuşlardır. Kervansaraylar yapısal olarak kesme taş malzemenin kullanıldığı genellikle kâgir yapılardır, az sayıda da olsa ahşap örneklerine rastlanmaktadır. Her türlü saldırıya karşı koyabilecek sağlam duvarlar ve kulelerle birlikte ele alınmışlardır.

Genellikle ana yollar üzerinde inşa edilmiş olan kervansaraylar mekânsal organizasyonlarına göre 3 ana tipte uygulanmıştır (Doğu O., 1982).

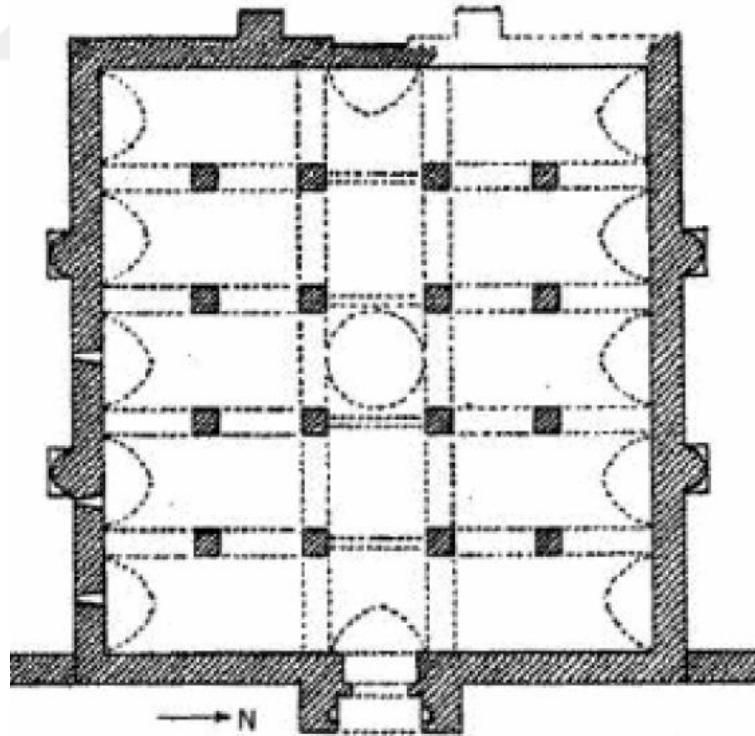
1. Tip: Açık avlulu tip
2. Tip: Kapalı avlusuz tip
3. Karma tip

- Açık avlulu tip: ortadaki eyvanlı avlunun etrafında revaklı kısım ya da odalar yer almaktadır. Genellikle iki katlı yapılardır.

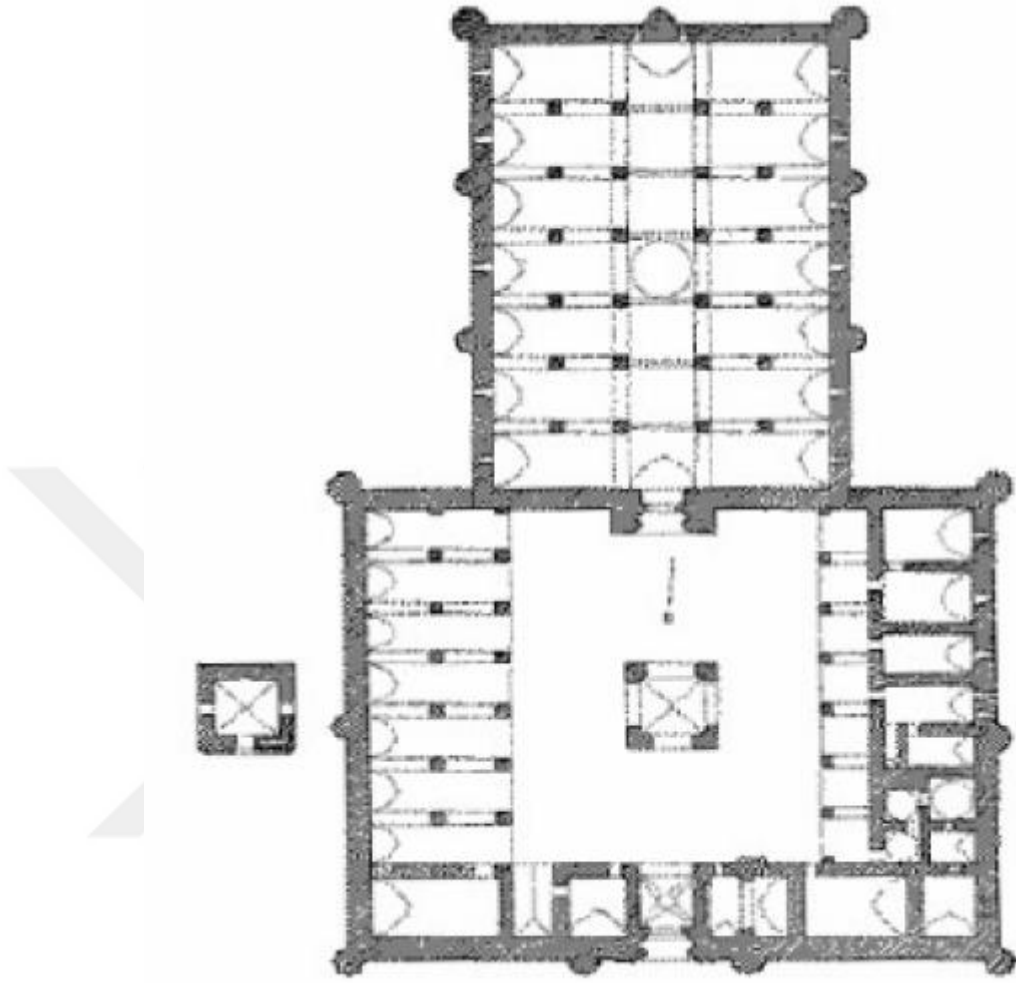
Şekil 9. Açık Avlulu Tip (Doğu O., 1982)

- Kapalı avlusuz kervansaraylar kare ya da dikdörtgen tek bir mekândan oluşmaktadır.

Şekil 10. Kapalı-Avlusuz Tip (Doğu O., 1982)

- Karma tip 1. ve 2. tipin bir araya gelmesiyle türemiştir. En büyük ve görkemli kervansaraylar bu tipte yer almıştır.

Şekil 11. Karma Tip (Doğu O., 1982)

Osmanlı dönemi kervansaraylarının çoğunda abartıdan, görkemli görüntülerden kaçınılmış ve daha çok sadelik tercih edilmiştir. Anadolu Selçuklu kervansaraylarında taşın tercih edilmesi, Osmanlı kervansaraylarında da devam etmiş, ancak taş duvarlar kullanılmakla beraber daha çok tuğla kullanılmıştır. Mermer, çok az eserde ve daha çok cephelerin hakim unsuru portallerde kullanılmıştır.

Osmanlı kervansaraylarında ışıklandırma ve havalandırma, mekân anlayışına göre farklı şekillerde ele alınmıştır. İnsanların konaklama ve benzeri ihtiyaçlarını karşıladığı bölümlerle, hayvanların bulunduğu bölümlerin tamamen bağımsız olduğu

kervansaray örneklerinde ise, insanların kaldığı bölümler üst katlarda dışa açılan bir pencere ile veya avlu revaklarına açılan pencerelerle aydınlatılmıştır. Zemin kat mekânları ise üst katlar kadar açıklığa sahip olmamıştır. Hayvanların barındıkları kısımların aydınlatılması mazgal pencereler vasıtasıyla sağlanmıştır. Bu yapılarla alakalı olarak bazı ünlü seyyahlar görüşlerini dile getirmişlerdir. Mimari yapılarından, sağlamlıkları ve büyüklüklerinden, kullanım biçimlerinden, atların ve arabaların sığabileceği kadar büyük oluşlarından, yolcuların yemeklerini pişirebilme şekillerine kadar bahsetmişlerdir. Dernschwam, Vratislav, Fransız Tournefort bu isimlerden birkaçıdır. Bu dönemlerde han ve kervansaray yapılarının dışında bekar evleri, arastalar ve bedesten yapıları da bulunmaktadır. Bekar odaları aylık ve yıllık ücretler karşılığında kalınan odalar olarak hizmet vermiştir. Bedesten, Osmanlı döneminde kumaş, mücevher gibi eşyaların ticaretinin yapıldığı, bir çeşit kapalı çarşı yapılarıdır. Arastalar ise bir sokağın iki yanına karşılıklı sıralanan, benzeri ticari malları satan dükkanların meydana getirdiği çarşı kavramını yansıtan mekanlardır.

2.2. Bölüm Sonu Özeti

İnsanlar yüzyıllar boyunca çeşitli amaçlarla seyahat etmiş ve bu seyahatleri süresince dinlenmek ve ihtiyaçlarını giderebilmek adına konaklamaya gereksinim duymuşlardır. Gormon'a göre otelcilik faaliyetleri, en geç M.Ö. 1800 yılında Mezopotamya'da başlamıştır. Konaklama ihtiyacı Orta Çağ döneminde han ve kervansaray yapıları tarafından giderilmiştir. Şehrin içinde olan yapılar 'han', şehrin dışında olan yapılar ise 'kervansaray' adını almıştır.

Kervansaraylar ve hanlar kullanım ve mimari açıdan bazı farklılıklar gösterirler. Kervansaraylarda hamam, mescit, mutfak, ahır ve dükkân gibi birimler bulunurken hanlarda bu birimlerin bazıları bulunmuştur. Bunun sebebi de hanların şehir içinde olmasından kaynaklanmıştır. Mimari olarak da kervansaraylarda, şehir dışlarında olduğu için güvenlik açısından yüksek pencereler, kalın duvarlar kullanılırken, şehrin içinde ki hanlarda bu korunaklı görüntü yoktur. Osmanlı döneminde hancılık profesyonel bir meslek olarak kabul edilmiştir. O dönemlerde han sahipleri aileleri ile oturdukları evin bazı bölümlerini kiralıyor ve yolcular bir ev ortamında

konaklamış oluyorlardı. Halk için hizmet veren ve pek çok işlevi bir arada barındıran bu tesisler o dönemlerde ihtişam ve güç gösterisi olarak kabul edilmiştir.

Han ve kervansaraylar iki farklı yapılardır. Kervansaray yapıları daha çok kervanların konaklaması için kullanılırken, han yapıları daha çok iş insanlarının ticaret yaptıkları yerler olarak kullanılmıştır.

Han ve kervansaray kelimeleri eş değer olmasına rağmen konum ve işleyiş açısından bazı farklılıklar gösterirler.

Hanlar ticari ve yolcu hanları olarak iki amaçlı kullanılmıştır. Yolcu ve ticari hanlar plan olarak farklılık göstermektedir. Yolcu hanlarında ahır, depo, tamirhane gibi bölümler bulunurken aynı zamanda üst katlarında da konaklama amaçlı mekânlar bulundurmışlardır.

3. ERGONOMİ VE OTEL KAVRAMI

3.1. Ergonominin Tanımı

Ergonomi kelimesi, Yunan kökenli iki kelimenin bileşiminden oluşur. ‘Ergon’ kelimesinin Türkçe’deki karşılığı ‘iş, çalışma’ dır. ‘Nomos’ ise, ‘düzenleme, kural’ anlamına gelmektedir.

Ergonomi, insanoğlunun yaşambilimsel yapısı üzerine kurulmuştur. Başlıcaları anatomi, fizyoloji ve psikoloji olmak üzere antropoloji, nöroloji ve davranış bilimleri gibi çeşitli bilim dallarından yararlanır (Doğan C., 2007: 160).

Ergonomi, herşeyden önce, incelemelerden elde edilen bilgileri derleyip sonuç elde eden bir tekniktir (Doğan C., 2007: 160).

İkinci dünya harbinden sonra ergonomik bilim adamları, dikkatlerini çevrelerinde yer alan binlerce hatalı tasarım ürünü, ekipman, gereç ve araç üzerine topladı. Günden güne mekanize hale gelen toplum içinde rahatsızlıkların, randıman düşüklüklerinin ve kazaların artması, konunun önemini vurgularken, bu alandaki çalışmaların yoğunluk kazandığı görüldü. Bu evren içinde, ergonomi bilim alanında geliştirilen teknikler, insanın çok yönlülüğü ve karmaşıklığına paralel görünüm göstermektedir. Antropoloji, biyoloji, fizyoloji, tıp, psikoloji, toksikoloji gibi farklı yaklaşımlardan kaynaklanan çeşitli araştırma teknikleri oluşturulmuş, geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Bu tekniklerin farklı taksonomi kriterleri açısından farklı sınıflandırmaları yapıla gelmektedir. Ancak en yaygın sınıflandırma, insanın birçok davranışlarının uygun kanıtları olabilecek çeşitli bağıl ilintilere ‘İnsan Kriterleri’ne dayalı olan sınıflandırmadır (Dr. Ünügör M., 1981: 20).

Bu sınıflandırmaya göre ergonomi araştırma teknikleri üçe ayrılır.

- Performans Ölçüm Teknikleri,
- Anatomik – Fizyolojik İndeks Teknikleri,
- Öznel Değerlendirme Teknikleri (Dr. Ünügör M., 1981: 20).

Ergonomi, insan faktörünün olduğu her yerde ve insanlar tarafından kullanılan her şeyin tasarımında uygulama alanına sahiptir. Diğer anlamda masa ve sandalyenin uyumu, yaşadığınız konutun havası, konutun tasarımı, ses seviyesi, yaşama alanının boyutu, kapı-pencere boyutları, ses akustiği, renk ve manzaranın kullanımı, aydınlatmanın mekânla olan uyumu ve benzeri konular ergonominin çalışma konularıdır.

Bir çalışma sisteminin ergonomik olabilmesi için araştırmacı Rohmert' e göre birbirini izleyen dört ölçütü sağlaması gerekmektedir (Turan D., 2007: 32):

1. Yapılabilirlik: Bu ölçüt, bir çalışma sisteminin ergonomik olup olmadığını belirleyen birinci basamaktaki ölçüttür. Bir çalışmanın ergonomik, diğer bir tanımla insanca olabilmesi için her şeyden önce bu çalışmanın gerektirdiği işlemlerin ve yüklenmelerin insanın biyolojik yeteneklerinin sınırları içinde olması gerekir (Turan D., 2007: 32).
2. Dayanılabilirlik: Ergonomik çözümlemenin ikinci basamağını oluşturan bu ölçüt, yapılabilirlik ölçütünün zaman boyutuyla ilişkilendirilmiş biçimidir. Bu ölçüte göre bir çalışma sisteminin ergonomik olabilmesi için o çalışma sisteminin insandan istediği yetenek düzeyinin, "sürdürülebilir iş başarımı sınırı içinde olması gerekir. Sürdürülebilir iş başarımı (performans) düzeyi genç ve sağlıklı bir insanın belli bir süre boyunca sürdürebileceği en üst (maksimum) iş başarısını anlatmaktadır (Turan D., 2007: 32).
3. Kabuledilebilirlik: Bu ölçüt ergonomik değerlendirmenin üçüncü basamağını oluşturur ve "beklenebilirlik" olarak da isimlendirilir. Bu ölçüte göre dayanılabilirlik sınırları içindeki koşulların toplumsal değer yargılarına uygun ve çalışanlar tarafından kabul edilebilir olması gerekir (Turan D., 2007: 32).

4. Hoşnutluk: Bu ölçüt Rohmert'e göre insancılık ölçütlerinin son basamağını oluşturur. Bir çalışmanın insanca olabilmesi için, o çalışmanın, çalışmayı yapan kişinin hoşuna gitmesi gerekir. Bir çalışmanın, kişide hoşnutluk duygusu yaratması için her şeyden önce, çalışmanın kişinin yeteneklerine uygun olması, öte yandan onun beklentilerini ve özlemlerini yanıtlaması i gerekir. Ergonomik ölçütlere son yıllarda eklenen beşinci ölçüt "kendini gerçekleştirebilirlik" ölçütüdür. Bu ölçüte göre bir çalışmanın ergonomik olabilmesi için o çalışmanın, insanın kendisini geliştirmesine katkıda bulunması gerekir. Çalışma, kişinin tüm yeteneklerini kullanmasına ve geliştirmesine, kendine gerçekleştirmesine olanak sağlamalıdır (Turan D., 2007: 32-33).

3.2. Ergonominin Amacı ve Önemi

Günümüzde her ne kadar teknolojinin gelişmesine paralel olarak, bedensel ağırlıklı işlerden zihinsel ağırlıklı işlere doğru bir kayma olsa da bu ergonominin önemini ortadan kaldıramamıştır. Aksine ergonominin uğraş alanını daha da genişletmiş, içeriğini de çeşitlendirmiştir.

Ergonomi, çalışanla iş arasındaki, çalışanın yani insanın doğal özelliklerine uyum sağlayarak bir ilişki kurmaya çalışmayı, bir yandan yapılan işi en doğru ve verimli bir şekilde yapmayı, diğer yandan bu uyumlu çalışan ve iş ilişkisi sayesinde insanın fizik ve ruh sağlığını korumayı amaçlamıştır.

Günlük hayatta karşılaşılan, insan kullanımına ve etkileşimine açık olan her şeyin insana uygun tasarımıyla;

- İnsanın hayata dair iş veya yaşam alanında performansının artması
- İnsanın fiziki ve ruh sağlığının korunması ve iyileştirilmesi
- İnsanın kişisel mutluluğunun ve doyumunun sağlanması ergonomiyle beraber amaçlanmıştır (Dr. Ünügör M., 1981: 93).

Ergonominin mimariye yönelik kullanılma olankalarının belirlenmesinde bazı hedefler bulunmaktadır. Bunlar,

- Kullanıcıya bağlı hedefler, seçeneğe bağlı hedefler, ekonomik hedefler olarak açılmıştır. Ayrıca kullanıcıya bağlı hedefler; kullanılabilirlik, sosyal-töresel uygunluk, konfor, sağlık ve güvenlik şeklinde belirlenmiştir. Buna karşın seçeneğe bağlı hedefler de; gerçekleştirilebilirlik, kullanılabilirlik, ölçüsel uygunluk, kalıcılık ve ömür olarak kendi içinde tekrar alt açılımlara ayrılmıştır. Ekonomik hedefler ise; yapım maliyeti, kullanım maliyeti ve kaynak uygunluğu olarak ele alınmıştır (Dr. Ünügör M.: 93)..
- Güvenlik, sağlık estetik, uygunluk, ekonomiklik zorunluluk olarak belirtilirken, eylemlere yönelik alt açılımlar; eylem örüntüleri, eylem bağları, eylem sıraları, eylem grupları ve alt eylemler şeklinde gruplanmıştır (Dr. Ünügör M., 1981: 93)..
- Eylemler için gerekli şartlar; kullanıcı gereksinimleri ve çevre koşulları olarak iki farklı bakış açısından incelenmiştir (Dr. Ünügör M., 1981: 93).

3.3. Otel Kavramı ve Gelişimi

Otel, yapısı, onanımı, konforu, müşteriye sunduğu hizmetin kalitesi gibi fonksiyonlarıyla çağdaş bir insanın arzu ettiği nitelikteki geçici konaklama, yeme içme ve eğlence gereksinimlerini belirli bir ücret karşılığında sunan konaklama tesisleridir.

Bugünkü anlamıyla ilk oteller 1643'te Londra'da, 1667'de Paris'te açılmıştır. Fakat otelciliğin bir endüstri kolu halinde gelişmesi, 20.yy da olmuştur. İnsanların seyahatlere gittikçe daha çok çıkmaları, turizm faaliyetinin yaygınlaşması, taşıt araçlarının çoğalıp modernleşmesi, otelciliğin büyük çapta genişlemesini temin etmiştir.

Selçuklularla başlayıp Osmanlılar zamanında da devam eden hanlar ve kervansaraylar Anadolu'nun pek çok yerinde bu maksatla inşa edilmiştir. Doğuda kervansarayların, batıda ise hanların hizmet verdiği dikkat çekmiştir. Ancak, Doğu ülkelerinin zaman içinde teknolojik, ekonomik ve sosyal bakımdan gerilemesi ve Batının bu konularda sürekli gelişme göstermesi, Batının konaklama işletmeciliğinde ileri gitmesini sağlamıştır (Kantarcı ve Yörükoğlu, 1998: 11).

Avrupa'da 18.asırdan, Fransızca 'hostel' den hotel kelimesi kullanılmaya başlanmıştır. Dünya'da lüks olarak ilk otel 1829 da Boston'da açılmıştır. Tremant House adındaki bu otelde müşteriler için tek odalar tahsis edilmiştir. Anahtarı müşteriye verilen bu odalar, ceviz mobilya ile süslenmiştir. Aydınlatma olarak mum yerine havagazı kullanılmıştır. Fransız mutfağından örnekler sunan restoranı ile dönemin otel anlayışının ne kadar ilerisinde olduğunu kanıtlamıştır. Bu otel 18.asrın sonuna kadar, Dünya'daki bütün lüks otellere örnek olmuştur (Rutes, 1985: 37).

20.yy da otelcilik sahasında büyük gelişmeler olmuştur. Osmanlı döneminde ilk ve en iyi tekniklere sahip oteller, Osmanlı'nın Avrupa ile ilişkilerinin artması ile beraber yapılmıştır. Örneğin, 'Pera Palas Otel' ilk sıcak suyu akan ve ilk elektrikli asansörü bulduran otel olarak bilinmektedir. Bu durum gelen yabancı konukların beklentilerini en iyi şekilde karşılamak adına yapılmıştır.

Türkiye'de, şimdiki manada oteller 1959 dan sonra gelişmeye başlamıştır. Galata ve Pera bölgesi, İstanbul'da birçok alanda olduğu gibi, otel yapımı ve işletimi konusunda da ilk örnekleri sergilemiştir. İstanbul'da ilk otel örnekleri 1840 tarihinden itibaren Galata'da Kuledibi'nde hizmet vermeye başlamıştır. Başlangıçta geleneksel tarzda ahşap ve kargir sistemde iki ya da üç katlı olarak inşa edilen otel yapılarının, yüzyılın sonuna doğru modern malzeme ve yapım tekniklerinin kullanımının başlamasıyla, daha büyük kütleli ve daha yüksek katlı inşa edilmeye başlanmıştır. Kendilerine özgü bir cephe sistemi olmayan otel yapılarının cepheleri geleneksel, neo klasik ve karma özellikler taşımaktadır. Büyük ve lüks otellerin Avrupalı mimar ve sanatçılar tarafından yapılmış görkemli dekorasyonları vardır.

Şekil 12. Pera Palas Oteli (Gülersoy, 2003) Şekil 13. Büyük Londra Oteli (Gülersoy, 2003)

3.4. Ergonominin Otel Mekân Tasarımına Yansıması

Konaklama yapıları geçmişten günümüze kadar pek çok farklı ülke ve toplulukta benzer biçimlerde değişim göstermiştir. Tam gün yol alan kervanlar sabahın erken saatlerinde yola çıkmış, akşamın barınabilecekleri yerler aramışlardır. Tarihte ki konaklama neredeyse sadece barınabilmek amaçlı yapılmıştır.

Ergonomi, insan faktörünün olduğu her yerde ve insanlar tarafından kullanılan her şeyin tasarımında uygulama alanına sahiptir. Başka bir ifadeyle masanızın yüksekliği, sandalyenizin rahatlığı, yaşadığınız konutun havasının nemi, konutun tasarımı, gürültü düzeyi, yaşama alanının boyutu, kapı-pencere boyutları, ses akustiği, renk ve manzaranın kullanımı, aydınlatmanın yeterliliği vb. konular ergonominin çalışma konularıdır. Bütün bunlara bağlı olarak kullanıcının beklentileri, memnuniyeti ve beklentiye göre tasarım ergonomiyi oluşturmaktadır.

Kullanıcı açısından her beklenti boyutu içinde iki hizmet düzeyi söz konusudur. Birincisi kullanıcının almayı umduğu, bir başka deyişle kullanıcının olabileceğine ve olması gerektiğine inancının bir karışımı olarak tanımlanan, arzu edilen hizmet düzeyidir. Diğeri ise kullanıcının kabul edilebilir olarak düşüneceği, yeterli hizmet düzeyidir. Bir kullanıcının tolerans kuşağı bu iki düzeyin arasındadır (Karakaş, 1999).

3.4.1. Kullanıcının beklenti ve memnuniyeti

Mantıksal olarak bakıldığında kullanıcının gittiği otelde ki beklentileri, deneyimi ve bilinciyle paraleldir.

Genel olarak bakıldığında kullanıcının yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, sosyo-ekonomik durumu, kültürel yapısı, dünya görüşü, bireysel özellikleri, daha önceki deneyimleri ve psikolojik durumuna göre beklentilerinin farklılaştığı görülmektedir (Midilli ve diğerleri, 2010). Konaklama tesislerinde kullanıcı beklentilerinin kaynağını, bilgi kaynakları (gazete, dergi, ilanlar, reklamlar), kolay erişilebilirlik (teknolojinin sunduğu imkânlarla farklı destinasyonlardaki tesislerle ilgili kolayca bilgi edinebilme) ve vaat edilen hizmetlerin oluşturduğu düşünülmektedir (Emir, 2007).

Beklentiye etkileyen en önemli etkenlerden birisi de kullanıcı profilidir. Yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik yapı, yaşam tarzı ve görünüşü etkilese bile ergonomide uygulanması gerekenleri etkilemez. Bir otel odasında ki yatak yüksekliği, komodinin ölçüleri, dinlenme koltuğu, lavabo klozet ve duş ölçüleri ergonomik kriterler doğrultusunda uygulanmalıdır.

Yapılan araştırmaya göre insanın antropometrik boyutları vardır. Antropometrik, Yunanca da Antrops(insan) ve metikos(ölçü) sözcüklerinden oluşur. İnsanın antropometrik boyutları statik ve dinamik boyutlar olmak üzere ikiye ayrılır.

- Statik antropometrik boyutları: Statik antropometrik boyutlar; insan vücudunun “standart” duruşta hareketsiz olarak bulunurken alınan ölçülerdir. Bu da tanımlanan boyutlar hareketsiz olarak, ayakta duran" ve “oturan” insanın ölçüleridir. Örneğin; ayakta boy, göz, dirsek, diz yüksekliği, omuz genişliği, boyutları ile oturan insanın boy, göz, dirsek ve diz yüksekliklerini içerir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2014: 26-27).
- Dinamik antropometrik boyutlar: Dinamik antropometrik boyutlar, insan vücudunun belli bir eylem içinde hareket halinde iken alınan vücut ölçüleridir. Burada hareket eden insanın yatayda ve düşeyde en fazla erişme

uzaklıkları ile çömelme, uzanma ve sürünme durumunda ulaşılabilme boyutlarıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2014: 26-27).

Çizelge 2. Dinamik ve Statik Antropometrik Boyutlara Örnekler

(Milli Eğitim Bakanlığı, 2014: 27)

Boyutlar	Erkek				Kadın			
	%5	%50	%95	SS	%5	%50	%95	SS
1. Boy	1625	1740	1855	70	1505	1610	1710	62
2. Göz Yüksekliği	1515	1630	1745	69	1405	1505	1610	61
3. Omuz Yüksekliği	1315	1425	1535	66	1215	1310	1405	58
4. Dirsek Yüksekliği	1005	1090	1180	52	930	1005	1085	46
5. Kalça Yüksekliği	840	920	1000	50	740	810	885	43
6. Parmak Mafsalı Yüksekliği	690	755	825	41	660	720	780	36
7. Parmak Ucu Yüksekliği	590	655	720	38	560	625	685	38
8. Oturarak Boy Yüksekliği	850	910	965	36	795	850	910	35
9. Oturarak Göz Yüksekliği	735	790	845	35	685	740	795	33
10. Oturarak Omuz Yüksekliği	540	595	645	32	505	555	610	31
11. Oturarak Dirsek Yüksekliği	195	245	295	31	185	235	280	29
12. Kalça Kalınlığı	135	160	185	15	125	155	180	17
13. Kıç-Diz Arası Mesafe	540	595	645	31	520	570	620	30
14. Kıç-Baldır arası Mesafe	440	495	550	32	435	480	530	30
15. Diz Yüksekliği	490	545	595	32	455	500	540	27
16. Baldır Yüksekliği (Diz altı)	395	440	490	29	355	400	445	27
17. Omuz Kasları Mesafesi	420	465	510	28	355	395	435	24
18. Omuz Çıkıntılar Mesafesi	365	400	430	20	325	355	385	18
19. Kalça Genişliği	310	360	405	29	310	370	435	38
20. Göğüs Derinliği	215	250	285	22	210	250	295	27
21. Karın Derinliği	220	270	325	32	205	255	305	30
22. Omuz-Dirsek Mesafesi	330	365	395	20	300	330	360	17
23. Dirsek- Parmak ucu Mesafesi	440	475	510	21	400	430	460	19
24. Kol Uzunluğu	720	780	840	36	655	705	760	32
25. Omuzdan Erişim Uzunluğu	610	665	715	32	555	600	650	29
26. Kafa Uzunluğu	180	195	205	8	165	180	190	7
27. Kafa Genişliği	145	155	165	6	135	145	150	6
28. El Uzunluğu	175	190	205	10	160	175	190	9
29. El Genişliği	80	85	95	5	70	75	85	4
30. Ayak Uzunluğu	240	265	285	14	215	235	255	12
31. Ayak Genişliği	85	95	110	6	80	90	100	6
32. Kollar Açıklık Mesafesi	1655	1790	1925	83	1490	1605	1725	71
33. Dirsek Açıklık Mesafesi	865	945	1020	47	780	850	920	43
34. Ayakta Düşey Erişim Mesafesi	1925	2060	2190	80	1790	1905	2020	71
35. Oturarak Düşey Erişim Mesafesi	1145	1245	1340	60	1060	1150	1235	53
36. Öne Erişim Mesafesi	720	780	835	34	650	705	755	31
37. Vücut Ağırlığı (kg)	55	75	94	12	44	63	81	11

Bunların yanı sıra tasarımın, kullanıcıların istek ve talepleri doğrultusunda da şekilleneceğinden söz etmek mümkündür.

Kullanıcı memnuniyeti, kullanıcıların beklentileri ile mevcut deneyimleri arasındaki farktır. Bu memnuniyet düzeyi mantıksal olarak verilen hizmetin objektif bir değerlendirmesine ve kullanıcı ihtiyaçlarının ne kadar karşılandığına dayandırılabilir (Woodruff ve diğerleri, 1983: 296-304).

Eski tarihlerde ki konaklamaları ele alırsak, hanlar ve kervansaraylar için beklenti ve memnuniyet derecesini dönemin olanaklarına göre değerlendirmek gerekir. Şimdiki gazete, dergi, ilan, broşür ve benzeri bilgi kaynakları, teknolojinin sunduğu kolay ulaşım gibi imkânların olmadığı, yatma, yeme, hayvan ahırları, mutfak, depo, tuvalet,

yıkama gibi ihtiyaçların giderilmesi için konaklamanın yapıldığı dönemlerde değil memnuniyet ergonomik kriterler bile neredeyse söz konusu değildi.

Yapılan birçok çalışmada kullanıcı memnuniyeti; mal, servis ve fiziksel çevre unsurlarına odaklanarak incelenmiş, kullanıcı davranışının boyutları araştırılmıştır (Cadotte ve Turgeon, 1987: 305-314 1988- Pate, 1993- Bitner,1990: 69-82- Donovan ve Rossiter, 1982). Bitner (1990), çalışmasında ürün ve hizmetlerin temel niteliklerinin de kullanıcı davranışlarına etkisini olduğuna, ayrıca fiziksel çevrenin de memnuniyete ve dolayısıyla davranışa etkisine değinmiştir.

Konaklama tesisleri açısından ele alındığında ise kullanıcı, beklentilerinin karşılandığı, verilen sözlerin tutulduğu ve ekstra hizmetlerin sunulduğu bir ortamdan memnuniyet duyar. Kullanıcı kendi beklentileri doğrultusunda sunulan hizmeti değerlendirir (Emir, 2007). Kullanıcı için önemli olan onun algıladığı performanstır. Bu performans direkt olarak memnuniyete etki etmektedir (Tse ve Wilton, 1988).

3.5. Bölüm Sonu Özeti

Ergonomi, insan faktörünün olduğu her yerde ve insanlar kullanılan her şeyin tasarımında uygulama alanına sahiptir.

Ergonomi, var olan bir sistem ile insan arasında ki beklenti ve konforu sağlamalıdır. Örneğin masanın yüksekliği, sandalyenin rahatlığı, yaşadığınız konutun havasının nemi, konutun tasarımı, gürültü düzeyi, yaşama alanının boyutu, kapı-pencere boyutları, ses akustiği, renk ve manzaranın kullanımı, aydınlatmanın yeterliliği vb. konular ergonominin çalışma konularıdır.

Bir çalışma sisteminin ergonomik olabilmesi için bazı ölçütler gerekmektedir. Bu ölçütler, yapılabirlik, dayanıla bilirlilik, kabul edilebilirlik ve hoşnutluk olarak sıralanabilir. Yapılabirliğe göre bir çalışma sisteminin kişinin biyolojik yeteneklerinin sınırları içinde olması gerekmektedir. Dayanıla bilirlliğe göre, sistemin kişiden beklediği yetenek düzeyinin, performans sınırları içerisinde olması gerekmektedir. Kabul edilebilirlik ise, çalışma sistemindeki koşulların toplumsal

değer yargılarına uygun ve çalışanlar tarafından kabul edilebilir olması gerekmektedir. Hoşnutluk ilkesine göre de yapılan çalışmanın çalışanın hoşuna gitmesi gerekmektedir.

Ergonomi, çalışanla işi arasında ki, çalışanın doğal özelliklerine uyum sağlayarak bir ilişki kurmaya çalışmayı, bir yandan yapılan işi en doğru ve verimli şekilde yapmayı, fizik ve ruh sağlığını korumayı amaçlamıştır.

Ergonomi bir otelin mekân tasarımına yansırken o oteldeki masanın yüksekliğine, sandalyenin rahatlığına, yatak ve komodinin arasındaki uyuma, ıslak hacimdeki donatı elemanlarının insan kullanımına göre uygun olmasına, kapı-pencere boyutuna, renk ve manzaranın kullanımına, aydınlatma yeterliliği gibi niteliklere değinmektedir. Bu nitelikler içerisinde kullanıcı açısından iki hizmet düzeyi vardır. Birincisi kullanıcının almayı umduğu, bir başka deyişle kullanıcının olabileceğine ve olması gerektiğine inancının bir karışımı olarak tanımlanan, arzu edilen hizmet düzeyidir. Diğeri ise kullanıcının kabul edilebilir olarak düşüneceği, yeterli hizmet düzeyidir.

Kullanıcının otel mekânında ki beklentisini etkileyen en önemli etkenlerden biri kullanıcı profilidir. Eğitim düzeyi ve ekonomik yapısı bunların başında gelir, bunun yanı sıra ergonomik yapıyı bu saydıklarımız etkilememektedir. Bir otel odasında ki yatak yüksekliği, komodinin ölçüleri ve diğer donatı elemanlarının olması gereken ölçü ve kullanılabilirliği ergonomik kriterler doğrultusunda uygulanmalı ve hiçbir insan profili veya ekonomik durum bu kriterleri etkilememelidir.

4. ERGONOMİK KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE NİTELİK SINIFLANDIRMASINA GÖRE OTEL MEKÂNLARI TASARIMI

4.1. Bir Yıldızlı Oteller

Otellerin yıldız sayıları otellerin derecelendirme sistemlerinden bir tanesidir. Otellerin belli bir yıldız alması için belli koşulları taşıması gerekir. Verilecek yıldız sayısı otelin kapasitesi ve ne gibi hizmetler verdiği ile doğru orantılıdır. Turizm tesislerinin belgelendirilmesine ve niteliklerine ilişkin yönetmeliğe göre; bir yıldızlı oteller şu nitelikleri taşırlar:

- Resepsionu aynı zamanda konukların rahat oturabilme imkânı bulunan lobinin olması,
- Oda sayısının en az 10 olması,
- Yönetici odasının olması,
- Kahvaltı salonu, konuklarını ağırlayabileceği büyüklükte oturma salonu ya da lokanta bulunması,
- Sadece sezonluk açık tutulan tesisler hariç kapı girişinde rüzgârlık, döner kapı veya benzeri düzenleme olması,
- Yatak odaları ve genel kullanım alanlarının tamamını kapsayacak şekilde, halı, parke veya seramik gibi malzemeyle yapılmış olması,
- İlk yardım dolabının bulunması,
- Odalarda dışarı ile doğrudan bağlantılı telefon bulunması gerekir (Selin Tunalı, 2009: 9).

4.2. İki Yıldızlı Oteller

Bir yıldızlı oteller için aranılan şartlarla birlikte şu nitelikleri taşırlar:

- İklim koşullarına göre genel mahallerde klima sisteminin bulunması,
- Yatak katlarında kat hizmetleri için ofis veya dolap bulunması,
- Odalarda saç kurutma makinesinin bulunması,

- Odalara içecek hizmetinin olması gerekir (Selin Tunalı, 2009: 9,10).

Şekil 14. İki Yıldızlı Otel Odası Örneği: Serene Hotel İstanbul

(<http://www.serenehotelistanbul.com/>)

4.3. Üç Yıldızlı Oteller

İki yıldızlı oteller için aranan şartlarla birlikte şu nitelikleri taşırlar:

- Oda sayısının en az 40 olması,
- İklim koşullarına göre genel mahallerde klima sistemi bulunması,
- Yatak sayısının yüzde yirmi beşi oranında oturma imkânı olan, lobiden ayrı düzenlenmiş oturma salonunun bulunması,
- İlave bir yönetim odasının bulunması,
- Yüzme havuzu veya ikinci sınıf lokanta veya kafeterya veya kişi metrekare alan düşecek şekilde en az elli kişilik çok amaçlı salon olması, başına en az 1.2
- Yatak katlarında kat hizmetleri için ofis veya dolap bulunması,
- İklim koşullarına göre odalarda klima sistemi olması
- Odaların yüzde ellisinde mini bar ile mevcut yiyecek ve içecek türlerine uygun servis malzemesi bulundurulması gerekir (Selin Tunalı, 2009: 10).

Şekil 15. Üç Yıldızlı Otel Odası Örneği: İstanbul

(www.google.com.tr)

4.4. Dört Yıldızlı Oteller

Üç yıldızlı oteller için aranılan şartlarla birlikte şu nitelikleri taşırlar:

- Odalarda; yatak örtüsü, mini bar, kıymetli eşya kasası olması,
- Servis merdiveni veya asansörü bulunması,
- Yeterli büyüklükte bagaj odası ve bu mahalde emanet hizmeti olması,
- Sürekli doktor hizmeti ve revir olması,
- Kapasitesi yüz kişiden az olmamak kaydıyla, tesis yatak kapasitesinin yüzde ellisine hizmet veren lokanta olması,
- Çeşitli dillerde; süreli yayın, kitap gibi dökümanların yer aldığı okuma mahallinin bulunması,
- Satış mağazası ve her katta kat ofisinin olması,
- Kuru temizleme ve terzi hizmetinin bulunması,
- Kabul holünde telefon kabinlerinin bulunması,

- Odalarda ve genel mahallerde klimanın olması,
- 06:00 24:00 saatleri arasında oda servisinin olması,
- Telefon, faks, internet bağlantılı bilgisayar gibi büro hizmetlerine yönelik çalışma ofislerinin bulunması,
- Odalara; mesaj bırakabilme sistemi ya da buna yönelik hizmet verilmesi,
- Ayrıca;
  - Kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik çok amaçlı salon ve fuayesi,
  - Kapalı yüzme havuzu,
  - Açık yüzme havuzu,
  - En az yüz kişi kapasiteli kabare, tiyatro, sinema etkinliklerinin yapılabileceği kapalı salon,
  - Kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşen, en az yüz kişilik konferans salonu, fuayesi, salon ile bağlantılı en az iki çalışma odası, sekreterlik ve simültane tercüme hizmetleri,
  - Kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik gece kulübü, diskotek veya benzeri eğlence imkânı veren ayrı bir salon,
  - En az kırk metrekare büyüklükte aletli jimnastik, aerobik veya bilardo salonu, alarm sistemi bulunan sauna, Türk hamamı, mini golf, tenis veya voleybol sahası,
  - Pasta ve içki servisi verilen en az yüz kişilik salon,
  - Türk mutfağından en az beşer adet sıcak ve soğuk yemekler ile tatlı çeşitlerinin de sunulduğu alakart izmet verilen ayrı bir lokanta,
  - Kafeterya ve snack bar ünitelerinden en az üç adet bulundurulmalı (Selin Tunalı, 2009: 10,11).

Şekil 16. Dört Yıldızlı Otel Odası Örneği: Triada Hotel İstanbul

(<http://www.triada.com.tr>)

4.5. Beş Yıldızlı Oteller

Dört yıldızlı oteller için aranılan şartlarla birlikte şu nitelikleri taşırlar:

- Musterilerin ineceği veya çıkacağı kat sayısının birden fazla olması halinde otelin kapasitesiyle orantılı müşteri asansörünün bulunması,
- Odalarda; çalışma masası, yatak baş ucunda merkezi aydınlatma düğmesi ve priz, boy aynası bulunması,
- Odalarda; bornoz, dis temizlik kiti, tek kullanımlık terlik, dikis kiti, ayakkabı sileneği, cilası, dus kokuğu, makyaj temizleme pamuğu, kutu kâğıt mendil, semsiye gibi en az bes adet amblemli malzeme olması,
- Banyolarda; resepsiyonla bağlantılı telefon olması
- Altı odadan az olmamak üzere oda kapasitesinin asgari yüzde beşi oranında bütün ürünleri icilmeyen oda düzenlemesi,
- Yirmi dört saat oda servisinin olması,
- Garaj veya üzeri kapalı otopark, bu mahallerde yirmi dört saat görevli personel bulunması,
- Odalarda; uydu veya video yayınları ile oda sayısının yüzde onu oranında internet imkanı sağlanması,

- Bay ve bayan kuaförü olması,
- Satış mağazalarının bulunması,
- Personel sayısının en az yüzde yirmibesi oranında konusunda eğitim almış personel bulunması,
- Alakart lokanta,
- Resepsiyondan ayrı bir mahalde müşteri ilişkileri, danışmanlık gibi hizmetlerin deneyimli personel tarafından sağlanması,
- Kat koridorlarında resepsiyonla bağlantılı telefon bulunması gerekir (Selin Tunalı, 2009: 12).

Şekil 17. Beş Yıldızlı Otel Odası Örneği: Hilton Otel İstanbul

Şekil 18. Beş Yıldızlı Otel Odası Örneği: Hilton Otel İstanbul
(<http://www.hilton.com.tr>)

Şekil 19. Beş Yıldızlı Otel Odası Örneği: Hilton Otel İstanbul

(<http://www.hilton.com.tr>)

4.6. Bölüm Sonu Özeti

Otellerin yıldız sayıları, otellerin kapasitesi ve vereceği hizmetlerle doğru orantılıdır. Yıldız sayılarının otellerin derecelendirme sistemlerinden bir tanesi olduğunu görüyoruz. Bir yıldızdan beş yıldıza kadar otel niteliklerine ve tasarımlarına baktığımızda her birinin bir değerine göre artışı bulunduğunu görmekteyiz. Bu artışlar veya eksilerle turizm tesislerinin belgelendirilmesi sonucunda oteller yıldız sayılarına göre ayrılırlar. Niteliğe göre bir yıldızlı otellerde olmayan klima sistemi, kat hizmetlerine gösterilen özen, odalarda ki saç kurutma makinası, içecek hizmetleri gibi detaylar iki yıldızlı otellerde bulunmalıdır. Üç yıldızlı otellerde, iki yıldızlı otellerde olmayan oda sayısının fazlalığı, lobiden ayrı düzenlenmiş oturma salonunun bulunması, yüzme havuzu veya kafeterya, lokanta gibi çok amaçlı bir salonun olması, odalarda mini bar gibi detayların bulunması gerekmektedir. Üç yıldızlı otellerde aranılan şartlarla beraber dört yıldızlı otellerde servis merdiveni veya asansör bulunmalı, okuma mahalli, kuru temizleme ve terzi gibi hizmetlerin bulunması gerekmektedir. Beş yıldızlı otellerde de diğer yıldızlı otellerden farklı olarak konuklara artı konfor sağlamak için ve diğer otellere nazaran tercih edilebilmesi için odalarda çalışma masası, başucu aydınlatması, banyolarda resepsiyonla bağlantılı telefon olması, yirmi dört saat oda servisi ve personel sayısının fazla olması gibi artışlar sunulmaktadır. Böylelikle otel odalarında ki

ergonomi de yıldız sayısının vermiş olduğu niteliklerle doğru orantılı olarak artış göstermektedir.

5. BEŞ YILDIZLI OTELLERDE YATAK ODASI ÖZELLİKLERİNİN ERGONOMİK KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE MEKÂNSAL ÇÖZÜMLEMESİ

5.1. Otel Odası Özellikleri

Bir otel odası veya otelin kendisi tasarlanırken, tasarımının belirli kalıplar üzerinden sabitlenmiş düzenleme planı yoktur. Her otelin bulunduğu yöreye ait, yaşanmışlıklarına göre tasarlama biçimi vardır. Tasarım bu özelliklere bağlı olarak karar verme şeklidir. Buna göre bir şeklin kafada oluşması ve bu yolla önceden tamamlanmış problemlerin çözülmesi tasarımı oluşturur.

Tasarımcının kültürel birikimi ve düşünce yapısı otel odası tasarımı sürecinde önemli bir girdi oluştursa da, turizm faktörü, işletme faktörü, ekonomik faktörler, kanun ve yönetmelikler, mimari akım ve eğilimler, mekânsal ve işlevsel faktörler, fiziksel faktörler ve teknik faktörler de tasarımcının karar verme eylemini etkiler. Otel odası tasarımı sürecinde, tasarımcı, bu faktörleri birer tasarım girdisi olarak değerlendirmek zorundadır (Çakırkaya, 1990: 38).

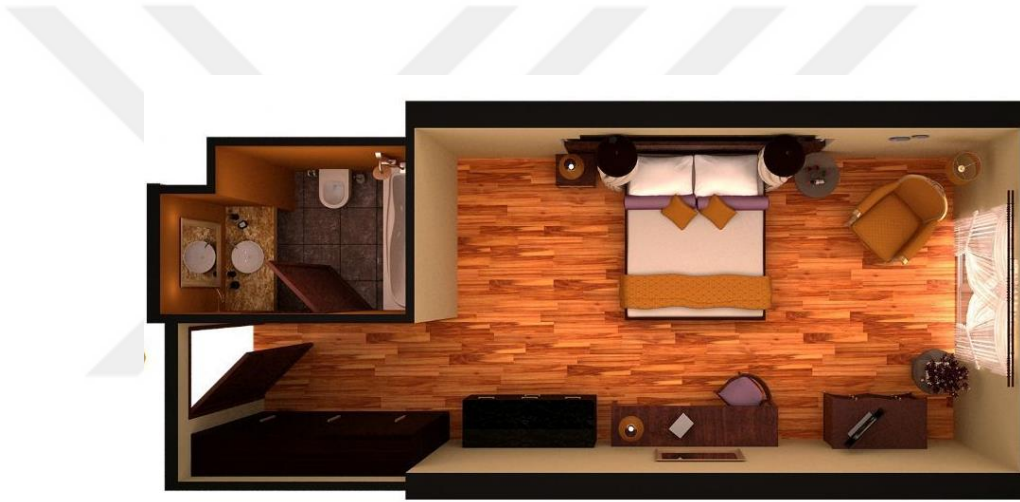
5.1.1. Oda yerleşimi

Otel denildiğinde akla ilk olarak yatma eylemi gelir. Misafirlerin memnun kalması ve misafirlerde tekrar gelme isteğinin uyandırılması otelin tasarımıyla mekânı doğru yaratma becerisine aittir.

Bir otelin bütün alanlarının %65-85 ini kaplayan otel katlarının plan tipi tasarımı fonksiyonel ve kullanışlı yatak odası birimine ulaşmak için ilk basamaktır. Bu basamak, yapı, hacim, işlev, birey, biçim, renk, malzeme, teknik, süreç, ekonomik kuramlar, bilimsel ve sanatsal içerikler, tasarım çözümleri kapsamında bütünleştirilmesiyle gerçekleştirilir. Otel odası tasarımında, ergonomi, işlevsellik ve yanı sıra görsellik, oluşacak kompozisyonun birinci öncelikleri olmalıdır.

Oda tasarımımda odayı tamamlayan elemanların, otelin bulunduğu yerin özelliklerini, otelin geneline ait konsepti ve kimliğini yansıtmak şekilde yapılmalıdır. Tasarımda odanın biçimlenişi, odayı oluşturan diğer hacimlerle ilişkilidir. Bu hacimlerin odadaki yerinin belirlenmesi ve buna bağlı olarak odanın şekillenmesi tasarımın bir parçasıdır. Tipik bir otel odası, giriş, oturma ve çalışma bölümü, yatma bölümü ve ıslak hacimden oluşur.

Bu bölümler genellikle ıslak hacimler girişe yakın olacak şekilde, ardından yatma ve çalışma bölümü gelecek şekilde düzenlenir. En büyük alanı ise dinlenme bölümü kaplar.

Şekil 20. Örnek Otel Odası Planı
(<https://tr.pinterest.com>)

Yatak odası, içerisinde bulunan diğer mekânlarla olan iletişimi açısından merkez görevi üstlenmektedir. Oda içerisinde tasarlanan eylem dağılımına göre mobilyaların tasarımı ve konumlandırılması gerekmektedir. Oda içerisine kullanıcı profili ve otelin kimliği gözetilip yansıtılacak biçimde tasarlanmış sayıları değişebilen yatak, komodin ve tuvalet masası gruplarıyla birlikte oturma ve dinlenme grupları da düşünülmelidir. Bu program bütününde organizasyon, yapı, hacim, işlev biçim, renk, malzeme, teknik, süreç, ekonomik kuramlar, bilimsel ve sanatsal içerikler, tasarım çözümleri kapsamında bütünleştirilmesiyle gerçekleştirilir. Yapının planlanması süreci olan ilk aşama ile birlikte devam eden, yatak odasının tasarım ve

biçimlendirme aşaması, proje-anlatım ile birlikte form, konstrüksiyon, teknik donatı ve genel olgunun büyük ölçüden çözümlendiği aşamadır. Tasarımcı açısından araştırma evresi, tasarım biçimlendirme evresi ve proje anlatım evresi çokönemlidir (Topaloğlu H., 2013: 74,75).

Yatak odası mobilya programının oda içinde oluşturacağı kompozisyon, kullanım amacına yönelik olduğu kadar, estetik ve işlevsellik açıdan da bir değer ifade etmesi önemlidir. Tasarım anlamında ilke kompozisyonun genel amacı, planlanmış strüktürel bir hacim tasarlandıktan sonra, hacmin diğer ilişkisel niteliklerini incelemek olacaktır” (Yolcu E., 2006).

5.1.2. Odaların kullanım şekli ve genişliği

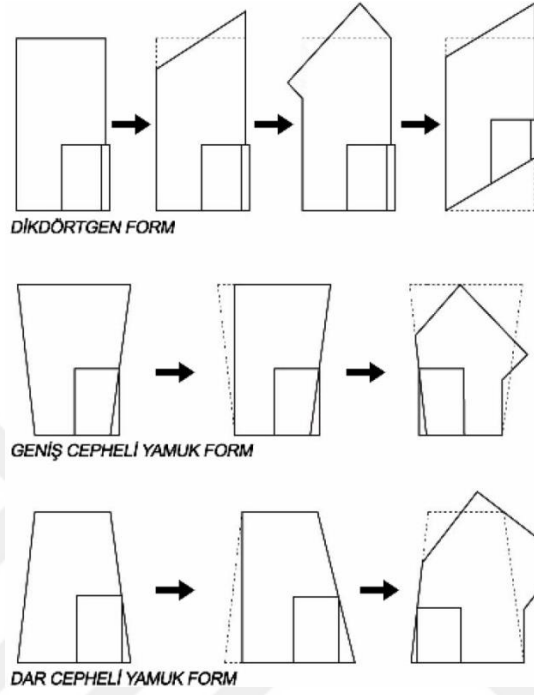
Mekân formunun kullanıcıların algısı üzerindeki etkilerini araştıran İmamoğlu, 36 m² taban alanına, 2.70 m kat yüksekliğine sahip, farklı formlardaki üç odayı karşılaştırmıştır. Birinci od kare planlı, ikinci oda $\sqrt{2}$ (1 x 1,414) oranında dikdörtgen planlı ve üçüncü oda $\sqrt{3}$ (1 x 1,732) oranında dikdörtgen planlıdır.

Yapılan değerlendirmede, $\sqrt{2}$ oranında dikdörtgen formu odanın kare formu odaya göre çekicilik değerinin yüksekliği göze çarpmaktadır (İmamoğlu V., 1975). Yapılan benzer bir araştırmada ise mekân formunun mekân büyüklüğünün algılanmasındaki rolü üzerinde durulmuş ve aynı fiziksel büyüklüğe sahip olmasına rağmen dikdörtgen formu mekânın, kare formu mekâna oranla daha geniş algılandığı tespit edilmiştir (Sadalla&Oxley, 1984: 394-405).

İç mekân tasarımında önemli rol oynayan oran ve büyüklük odanın doğru şekillenmesiyle doğru orantılıdır. Aynı ölçülere ait iki odaya şekil farklılıkları sebebiyle ayrı ayrı mekân tasarımı uygulanması gerekmektedir. Böylelikle aynı fiziksel büyüklüğe sahip olup şekline göre daha geniş veya daha dar algılanan odalar doğru şekillendirilmiş olur.

Koridora bakan duvarı kısa, cepheye bakan duvarı uzun olan yamuk oda formu hem manzara ve doğal aydınlatma açısından uygun, hem de iç mekân tasarımı için en

ideal olandır. Fakat bu oda formu ancak dairesel kat planlarında uygulanabildiği için en sık karşılaşılan oda formu dikdörtgen planlılardır. Oda formunu seçerken, bu formun içerdeki mekânın boyutunu, ölçeğini, oranını etkilediği de unutulmamalıdır (Gerez, 1994: 91).

Şekil 21. Oda Formları (Gerez, 1994, s.92).

Oda büyüklükleri otellerin konaklama amaçlarına göre, talep ve gereksinimlerine göre belirlenir. Otellerde oda büyüklüklerinin sınırlanmalarına sebep olan belirli kurallar yoktur. Buna rağmen en elverişli oda genişlikleri Lawson'a göre 350 cm, Rutes'a göre 370 cm, lapidus'a göre ise 381 cm olarak belirtilmiştir. Ortalama oda genişliğinin yatak ve donatı elemanlarına göre değişkenlik gösterdiği belirtilmiştir (Aytuğ, 2002, s.113).

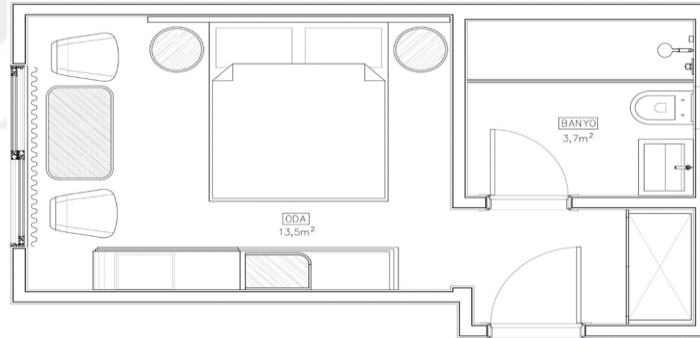
5.1.3. Odanın bölümleri

5.1.3.1. Yatma bölümü

Standart bir otel odası, yatma, oturma ve çalışma, giriş, depolama ve ıslak hacim gibi bölümlerden oluşur.

Dinlenmek denildiğinde akla ilk olarak yatma eylemi gelir. Bununla bağlantılı olarak otel odasının yatma bölümü oda içindeki en önemli ve büyük bölümü kapsar. Standart odalarda yatma kısımları diğer bölümlerle ilişki içindeyken, süit yatak odalarında, oturma ve çalışma bölümü ayrı olarak tasarlanır.

Yatma bölümünün mobilyası kullanıcı profiline göre değişkenlikler gösterir. Genel olarak yatak, komodin grubu ve tuvalet masasından oluşur. Ergonomik kriterler açısından baktığımızda her mobilya kullanım esnasında uygun formlarda insan vücudu ile birebir ilişki içindedir. Bununla bağlantılı olarak gerek otel odası mobilyaları gerekse diğer kullanım alanları mobilyaları kullanım amacıyla birlikte vücudun parçalarıyla doğrudan ilişki kurmak durumundadır. Bu ilişki birebir olacağı gibi, uzaktan göze ve diğer duyu organlarına hitap eden bir ilişki şeklinde de olabilir. İşte bu durumda mobilyanın fiziki yapısının insanın fiziki yapısına uygunluğu, insanın ilk önce sağlığı bunu takriben rahatlığı için önemlidir.

Şekil 22. Standart Otel Odası Yerleşim Planı

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

5.1.3.2. Çalışma ve dinlenme bölümü

Çalışma ve dinlenme bölümü konukların yatma eyleminden sonra ihtiyaç duydukları diğer önemli eylemdir. Yatma, oturma ve çalışma bölümleri standart bir otel odasında aynı mekân içinde olup farklı mobilyalar kullanılarak birleştirilen iki mekân olarak oluşturulmaktadır. Genel olarak bu standart odalar da dinlenme ve

Çalışma bölümünü iki adet tek kişilik koltuk, sehpa, tv, çalışma masası, sandalye ve mini bar oluşturur. Bu mobilyalar tasarıma göre değişkenlik gösterebilmektedir. Dinlenme ve çalışma bölümünün konum olarak odadaki yeri manzara ve doğal aydınlatmadan faydalanılacak şekilde, odanın dış cepheye bakan kısmı olmalıdır. Çalışma ve dinlenme bölümünün konforu da en az yatma bölümünün konforu kadar dşnlmelidir.

şekil 23. Aynı Mekân İçinde Yatma, alışma ve Dinlenme Bölümü

(<https://tr.pinterest.com>)

5.1.3.3. Giriş bölümü

Oda içi dolaşım eylemini i mekânlara ulaşabilmek amacıyla, giriş bölümleri gerçekleştirir. Giriş, odanın bütün bölümlerini oluşturan ve dağıtan önemli bir bölgedir. Konuğun oda içinde iyi duygu ve düşüncelere sahip olabilmesi için girişin estetik olması gerekir.

Giriş bölümü yatma bölümünün koridordan görülmesini engelleyecek biçimde tasarlanmalıdır. Mahremiyet kavramının öne çıktığı kimi tasarımlarda giriş bölümü ile yatma bölümü arasında kontrollü bir geçişe ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, depolama ve soyunma bölümünün giriş mekanına dahil edildiği tasarımlarda, giriş bölümünün temel mobilyaları dolap ve bavulluk olacaktır (Tunalı, 2009: 25).

5.1.3.4. Islak hacim

Islak hacimler odanın işlevsel açıdan diğer bölümlerden farklı olarak özel tesisatlar ve donanımlar gerektiren bağımsız alanlardır.

Islak hacimler, tesisat shaftının koridordan ulaşılabilir olması nedeniyle oda girişinin yakınında bulunmalıdır (Tunalı, 2009: 26). Bu durum odanın iç mekân tasarımına kısıtlamalar getirdiği için dikkat edilmesi gereken bir konudur.

Günümüzde banyolar konukların çeşitli istek ve beklentilerine göre farklı tasarım örnekleri göstermektedir. Örneğin, klozet kısmının bir ayırma aparatıyla ayrıldığı ve küvetlerin açıkta kaldığı tasarımlar, küvetlerin yatma bölümünde yer aldığı veya banyoda iken bile yatma bölümünde ki televizyonu takip edebilmesini gerçekleştiren tasarımlar bulunmaktadır. Bu tip iç mekân tasarımları saydam camı opak hale getiren gaz yöntemi, hareketli paneller, panjurlu pencereler gibi çeşitli yöntemlerle uygulanabilmektedir.

**Şekil 24. Banyo Bölümü Yatma Bölümüne Hakim Olabilecek Şekilde
Tasarlanmış Islak Hacim Örneği**

(Tunalı, 2009: 27)

**Şekil 25. Küvet Kısmı Banyo Kısmından Ayırıştırılarak Tasarlanmış Islak
Hacim Örneği**

(Tunalı, 2009: 27)

Şekil 26. Kuvet Kısmı Banyo Kısmından Ayrıştırılarak Tasarlanmış Islak Hacim Örneği

(Tunalı, 2009: 27)

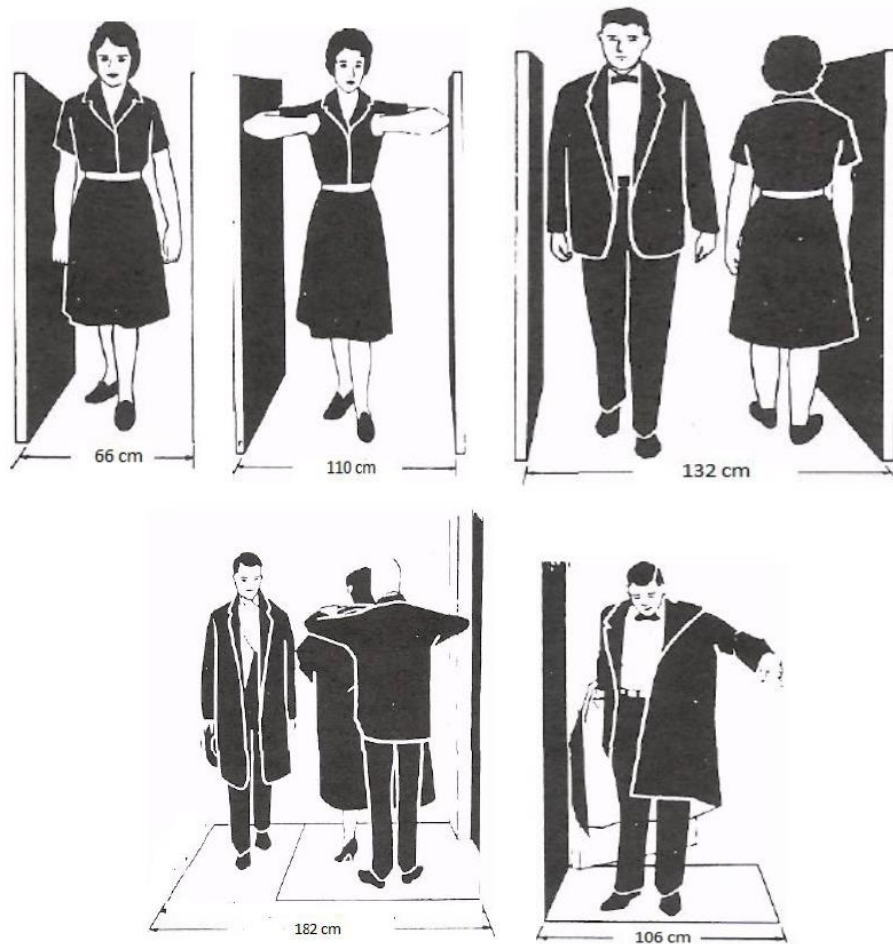
Şekil 27. Banyo Bölümü Yatma Bölümüne Hakim Olabilecek Şekilde Tasarlanmış Islak Hacim Örneği

(Tunalı, 2009: 27)

5.1.4. Odanın donatı elemanları ve donatı elemanlarında olması gereken özellikler

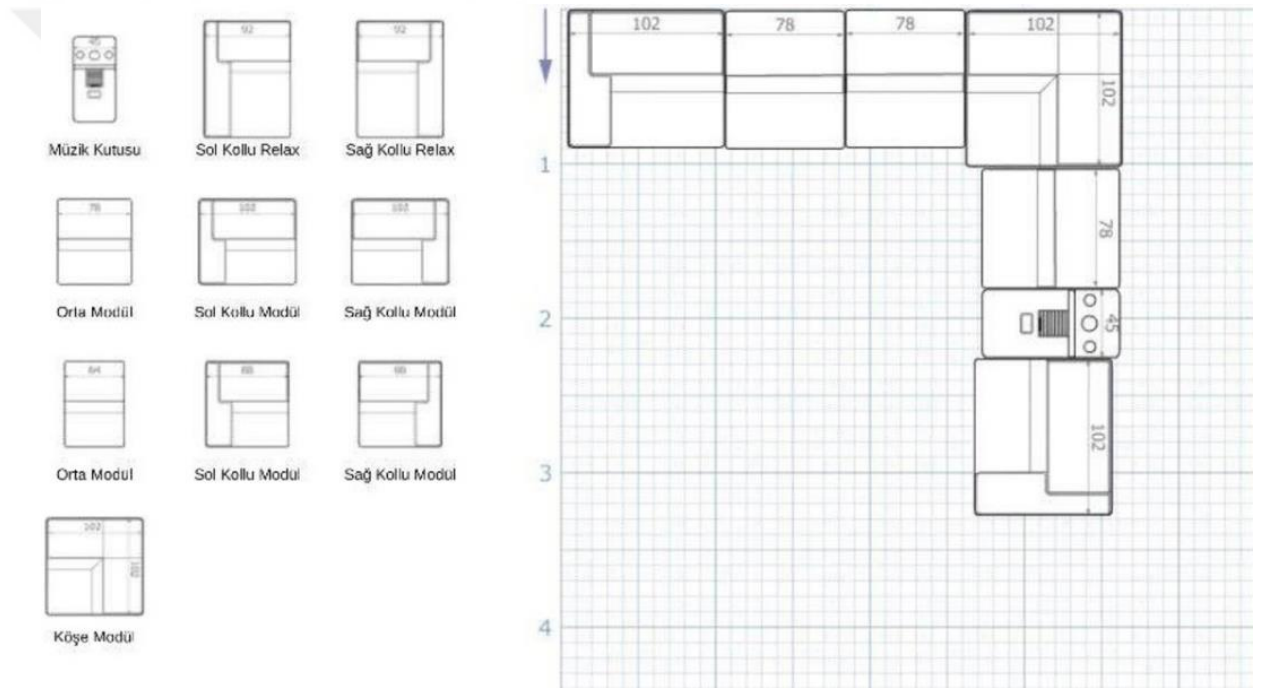
Otel odasının donatı elemanlarının sahip olması gereken belirli nitelikler vardır. İç mekân tasarımına uyacak ve tasarımın niteliğini arttıracak olan bu nitelikler ergonomi ile doğru orantılı olan esneklik, modülerlik, hareketlilik olarak sıralanabilir.

Ergonomik olan tasarımların, insan özelliklerine uygun olarak tasarlanması, çalışılması, insan ile mobilya ve mekân arasındaki ilişkinin bilimsel olarak incelenmiş olması gerekmektedir.

Şekil 28. Antre Mekânında Muhtemel Eylemlerin Ergonomik Ölçüleri
(Neufert, E., Yapı Bilgisi, Kelaynak Yayınevi)

1. **Esneklik:** Standart otel odaları kısıtlı alanlara sahiptir. Bu sebeple odanın içinde bulunan mobilyaların birden çok işleme hizmet edebilir olması önemli bir noktadır. Bir otel yatak odasındaki kanepenin açılabilir olması veya ufak değişikliklerle farklı elemanların farklı şekillere bürünebilmesi gibi.
2. **Modülerlik:** Bir otel yatak odasındaki çeşitli bileşenlerin takılıp sökülebilmeye, ihtiyaca göre kullanım şeklini değiştirebilme özelliklerine sahip olabilmesi önerilir. Modüler bir koltuğun veya yatağın parçalara ayrılıp farklı kullanım şekillerine hizmet edebilmesi gibi örneklendirilebilir.

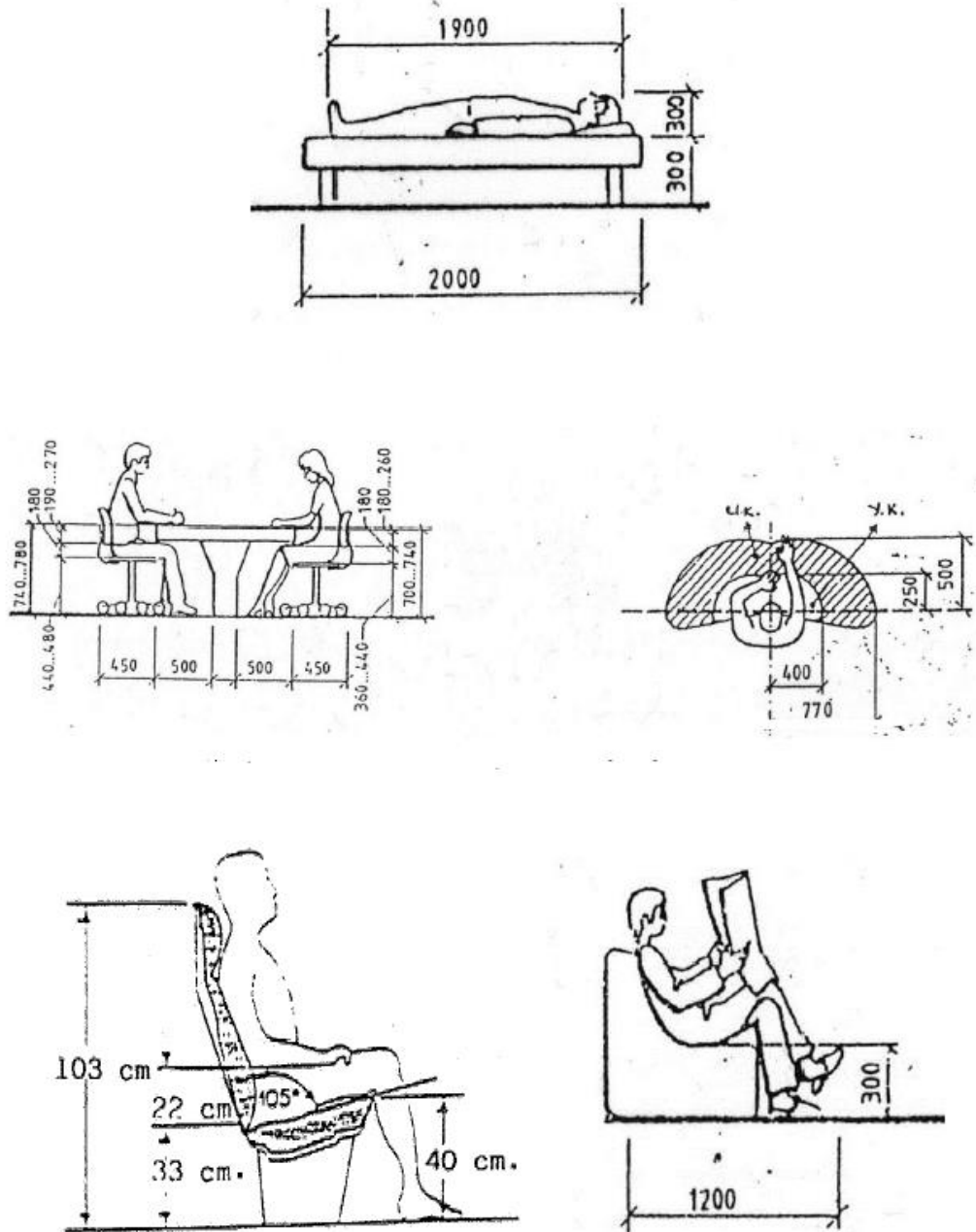

Şekil 29. Modüler Koltuk Düzeni

(<https://www.vivense.com>)

3. **Hareketlilik:** Otel odası mobilyalarının yer değiştirebilme, kolay hareket ettirebilme gibi özelliklere sahip olması gerekir. Böylelikle mobilyaların hafif, kolay taşınır olması oda içindeki çeşitli değişimlerde kullanıcıya kolaylık sağlayacaktır. Şekil ve renk de mobilya tasarımında önem kazanan diğer bileşenlerdir.

4. **Şekil;** mobilyanın ergonomik kriterler göz önüne alınarak tasarlanmış olması kullanıcıyı memnun eden bir etkidir. Bu ergonomik kriterler mobilya ile kullanıcı ilişkisinin uyumunu göz önünde bulundurur. Otel odalarında kullanılan donatı elemanlarının minimal boyutlarda olmasının kullanıcıya ferahlık hissi yarattığı gözlemlenmiştir. Mobilyalar ile kullanıcı arasındaki uyumun yanı sıra, mobilyaların mekân hacmi arasındaki oran da iç mekân tasarımında önemli bir noktadır.

Şekil 30. Mobilya İle Kullanıcı İlişisine Örnekler
(Neufert, E., Yapı Bilgisi, Kelaynak Yayınevi)

5. **Renk;** renklerin insan psikolojisi üzerinde ki etkisi otel odalarında ki renk düzeninde de etkili olmalıdır. Otel odasında kullanıcıların enerji ve dikkatlerini sürekli olarak canlı tutacak tasarımların seçilmesi önerilmemektedir. Yapılan araştırmalara göre müşterilerin açık tonlarda ki mobilya kaplamalarını, koyu tonlara göre daha dinlendirici bulduğu saptanmıştır. Psikolojik etkiler düşünüldüğünde açık renklerin ferahlık ve sakinlik hissi verdiği bilinmektedir. Bu sebeple işletmeci temizlik açısından koyu renkleri tercih etse de tasarımcılar açık renklerin kullanılmasını öngörürler.

Nesneler biçimleri ile dikkat çekerler. Biçimler süregelen stillerden etkilenerak oluşturulmaktadır. Mobilya biçimi ve stili ise otel sınıfına, kullanıcı niteliklerine ve oda tipine göre farklılık gösteren bir tasarım ögesidir. Butik otel yatak odalarında klasik tarz mobilyaların, şehir oteli yatak odalarında ise modern tarz mobilyaların kullanılması biçim ve stilin bir sonucudur (Tunalı, 2009: 29).

Odanın tasarımını tamamlayacak olan diğer elemanlarından birkaçı da döşemelik, perde, yatak elemanları, yıkanma ve temizlenme, aydınlatma ve diğer aksesuarlar gibi öğelerdir. Bu ürünler müşteriler tarafından sıklıkla kullanıldığı için uymaları gereken belirli standartlar vardır. Ürünlerin ışık, yıkanma ve sürtünmeye karşı dayanıklılığını belirleyen haslık değeri kadar kullanım özelliklerini ve görünüm kalitesini arttırmak amacıyla yapılan terbiye işlemleri de önemlidir. Kir tutmazlık apresi ürünlerin temiz ve yeni görünümünü korur, güç tutuşurluk apresi yangın durumunda tutuşmayı güçleştirir, anti mikrobik özellikli apre ise enfeksiyonların yayılmasını önler (Ertem, 1995: 19).

Mobilyalarda kullanılacak döşemelik kumaşın, temizlenmeye yönelik kolay olabilmesi, olası zedelenmelere karşı dayanıklı olabilmesi tavsiye edilmektedir. Müşterilerin günlük kullanım sırasında ortaya çıkarabileceği yıpranmalar olabilir. Görüntü olarak uzun süre bakıldığında gözü yormayan, fazla dikkat çekmeyen renk ve desenler tercih edilmektedir.

Perde ve halılar oda tasarımında en önemli görsel elemanlardan ikisidir. Ana görevleri görüntüyü kesmek ve döşemeyle teması kesmek de olsa tasarımcının renk

ve desenine önem vermesi gereken elemanlardandır. Halılarda küçük ve tekdüze desenlerin tercih ediliyor olmasının nedenleri, odayı geniş göstermek ve kirlerin kolay gözükmemesini engellemektir.

Otelin temizliği hakkında en önemli ipucunu çarşaf, yastık kılıfları ve havlular vermektedir. Bu nedenle çoğunlukla kaynatmaya dayanıklı olan beyaz renk tercih edilmektedir. Çarşaf ve yastık kılıfları en az 300 kez yıkanabilecek dayanıklılıkta ve çabuk ütü tutabilecek özellikte olmalıdır. Otel odalarında banyolarda kullanılan havlular, bir veya iki yüzü havlu, suyu kolay emme özelliğine sahip kadife ve pamuklu türde olabilmektedir. Suyu kolay emmesi, ıslaklığa karşı dayanıklılığı ve yumuşaklığı nedeni ile pamuk elyafından üretilen havlular en çok tercih edilendir (Ertem, 1995: 22).

Yıkama ve temizlenme alanlarında dikkat edilmesi gereken en önemli unsur bu alanların temizlenebilir olması ve temizlenecek alanlara kolay ulaşılmasıdır.

Otel odası temizlenme-yıkama mekânında ki standart olarak kabul edilen donatılar klozet, set ustü lavabo ve küvettir. Beş yıldızlı otel odalarının banyolarda küvet bulundurmamak zorunluluktur, oysaki yapılan çalışmalarda müşterilerin yıkama kolaylığı açısından küvet yerine duşu tercih ettiği görülmektedir. Bu nedenle dört bileşenli banyo olarak adlandırılan küvet, duş, klozet ve lavabodan oluşan tasarımlar gittikçe yaygınlaşmaktadır. Tasarım gereği bazı ıslak hacimlerde küvetler banyo mekânından çıkıp oda içinde yer almaktadır. Tasarımcılar tarafından getirilen diğer bir yenilik ise gerek estetik gerek hijyen nedeniyle banyo ekipmanı olarak rahatsız edici bulunan klozet yerine kapalı kabin oluşumuna gidilmesi veya ıslak hacmi iç içe iki alan haline getirip el yıkama kısmıyla duş-küvet ve klozet kısmını ayrı alanlar halinde bölümlendirmeye gidilmesidir.

**Şekil 31. Aynı Hacimde Farklı Alanlar Halinde Tasarlanmış Islak Hacim
Örneği**

(<http://www.hotel-bb.com>-B&B Hotel İtalya Padova)

Banyo mekanında yer alan yardımcı araçlar olarak, ayna, saç kurutma makinesi, havluluk, askılık, tuvalet kağıtlığı, çöp kovası, telefon ve sabunluğun lavaboya yakın olması önemli bir detaydır. Banyo telefonu küvete veya duş teknesine en yakın yere monte edilmeli, banyolardaki elektrik prizleri kapaklı olmalıdır. Prizlerin aynaya yakın yerlerde bulunması, sabunluğun lavaboya yakın olması, etajer önünde otel bukletinin bulunması gibi özellikler ise konfor derecesine göre değişmektedir.

Oda tasarımını tamamlayan diğer öge de aydınlatma elemanlarıdır. Yatak odaları otelin sınıfı, niteliği, kullanıcı sayısına göre büyüklük, içerdiği bölümler açısından değişiklik gösterir. Otel yatak odaları kullanıcının kaldığı süre içerisinde, ev ortamındaki rahatlığı bulabilecek ve farklı ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde tasarlanmalıdır. Otel yatak odaları genellikle giriş holü, yatma bölümü, oturma ve çalışma bölümü ve banyo olmak üzere 4 ana bölümden oluşur. Giyinme, yatma, oturma, okuma ve yıkanma eylemlerinin gerçekleştiği bu bölümlerde hem genel hem de bölgesel aydınlatma yapılmalıdır.

1. Genel aydınlatma (Giriş holü, yatma bölümü, banyo, balkon)
2. Bölge aydınlatma (Yatak başucu aydınlatması (yatak üstü, komodin üstü), ayna önü aydınlatması (tuvalet masası, boy aynası, banyo aynası), dolap içi aydınlatması, oturma birimlerinin aydınlatması, yazı masasının aydınlatması)

Genel aydınlatma yapılacak bölümlerde aydınlık düzeyi minimum 100 lm/m² olmalı ve olabildiğince yumuşak ve saydam gölgeli, sıcak bir atmosfer yaratabilen, renksel geriverimi iyi olan lambaların kullanıldığı bir düzen oluşturulmalıdır. Bunun için tavanda ya da duvarda, dolaylı ya da yarı dolaylı aydınlatma biçimine uygun aydınlatma aygıtları kullanılabilir. Aydınlatma türlerini çeşitli şekillerde inceleyebiliriz:

- **Yatma bölümünde kullanılan aydınlatmalar**

Yatak başucularında, komodin üzerlerinde veya ayaklı abajur şeklinde olmak üzere çeşitli yerlerde bölge aydınlatma düzeni kurulmalıdır. Bu aydınlatmalar bölgesel oldukları için odanın diğer kısımlarını kullananları rahatsız etmemelidir. Komodin üstü aydınlatmalar odanın sıcak bir ortam olmasını sağlarken aynı zamanda kullanıcının okuyabilmesi için ayrı bir görevde üstlenmiş olur.

Okuma için gereken aydınlık seviyesi, kullanıcı isteklerine ve okunan yazıya bağlı olarak değişse de minimum 500 lm/m² olarak belirtilmiştir (IESNA, 2000). Tüm bunlara rağmen gün ışığının insan sağlığı üzerindeki psikolojik ve bedene olan etkileri göz önüne alındığında doğal aydınlatmadan mümkün olduğu kadar yararlanılması en temel kural olarak belirlenmelidir.

Şekil 32. Baş Ucu Aydınlatmasına Örnekler
(<https://tr.pinterest.com>)

Şekil 33. Baş Ucu Aydınlatmasına Örnekler
(<https://tr.pinterest.com>)

- **Oturma bölümünde kullanılan aydınlatmalar**

Çoğu kez yatak bölümünde yer alan koltuk, kanepeler gibi oturma birimleri için mekândaki genel aydınlatmadan yararlanılabilir. Oturma birimlerinde okuma için

yapılacak bölgesel aydınlatmalarda, sehpa üzeri ya da ayaklı aydınlatma aygıtları kullanılabilir. Koltukta okumada, okuyucunun göz seviyesi önemli olup, aygıt ya da aygıtlar göz seviyesinden aşağıda olmamalıdır. Işık kaynakları doğrudan okuma düzlemine ışık vermeli ve gölge oluşturmayacak biçimde konumlandırılmalıdır. Aydınlik düzeyi 300 ile 500 lm/m² arasında olmalı, renksel geriverimi iyi olan ışık kaynakları, yumuşak ve saydam gölgeler oluşturan aygıtlar kullanılmalıdır. Işık kaynağı, okunacak yazıya doğrudan ışık vermeli yazı üzerine gölge düşürülmemelidir. Çevrede rahatsızlık verici ışıklılık karşıtlıklarının olmaması, aksine ışıklılık ve renk karşıtlıkları arasında bir uyum, hatta onun ötesinde bir estetik düzen olması, doyurucu bir çözüm gibi düşünülebilir (Sirel, 1996).

Şekil 34. Oturma Bölümü Aydınlatmasına Örnekler
(<https://tr.pinterest.com>)

Şekil 35. Oturma Bölümü Aydınlatmasına Örnekler
(<https://tr.pinterest.com>)

- **Banyo bölümünde kullanılan aydınlatmalar**

Banyolarda aydınlatmalara ayna önü ve diğer aydınlatma tipleri olarak bakılacak olursa ayna önü aydınlatması daha çok tercih edilen aydınlatmadır. Çünkü bazı özel durumlar ve çok zengin banyolar dışında, ayna önü aydınlatmasının dışında, hiçbir yerde fazla bir aydınlığa gereksinim duyulmaz. Banyo gibi ıslak alanlarda neme dayanıklı, gömme veya sıva üstü armatür ve aplikler kullanılması uygundur.

Şekil 36. Banyo Bölümü Aydınlatmasına Örnekler
(<https://tr.pinterest.com>)

Şekil 37. Banyo Bölümü Aydınlatmasına Örnekler
(<https://tr.pinterest.com>)

5.2. Bölüm Sonu Özeti

Türkiye de ki 5 yıldızlı otel odalarının kullanışlı ve konforlu hale gelmesi, misafirlerin en iyi şekilde ağırlanması ve tekrar gelme isteklerinin uyandırılması demektir. Bunu elde etmek için, otellerde konforu sağlayabilmek için ve o otele konforu simgeleyen 5 yıldızı getirebilmek için odanın bölümlerinin (yatma, çalışma ve dinlenme, ıslak hacim) ve odada kullanılacak donatı elemanlarının, görseelliğın yanında ergonomik açıdan da kullanıcıya hitap etmesi gerekmektedir.

Beş yıldızlı bir otelde standart bir odada olması gereken yatma, çalışma ve dinlenme, ıslak hacim, depolama gibi bölümler nasıl olmalıdır ve otelin kültürüne, tarihçesine göre hangi konseptlerde tasarlanmalıdır? Bu, tasarımı oluşturabilmek için tasarımcının kültürel birikimi, hayal gücü, çeşitli dış etkenler gibi sebeplere bağlıdır. Tasarımın yanı sıra tipik bir otel odasında olması gereken, giriş, oturma ve çalışma bölümü, yatma bölümü ve ıslak hacimler genellikle ıslak hacimler girişe yakın olacak şekilde, ardından yatma ve çalışma bölümü gelecek şekilde düzenlenir. En büyük alanı ise dinlenme bölümü kaplar. Bu bölümlere kullanıcı profili ve otelin kimliği gözetilip yansıtılacak biçimde tasarlanmış sayısı değişebilen yatak, komodin ve tuvalet masası gruplarıyla birlikte oturma ve dinlenme grupları da düşünölmelidir. Bu program göz önünde bulundurulurken bunların yanı sıra kullanılacak donatı elemanları konfor açısından ergonomik ölçüler doğrultusunda düşünölmeli ve tasarlanmalıdır. Komodin ölçüleri, yatak ölçüleri, dinlenme koltuğu, dolap ölçüleri ve ıslak hacim de ki donatı elemanları da olmak üzere hepsi konforun bir parçası olan ergonomiye uygun tasarlanmalıdır.

Otel odalarının şekli ve genişliğı de iç mekân tasarımını etkili kılan bir faktördür. Bu bölümdeki araştırmada kare planlı odalar ve dikdörtgen planlı odalar değerlendirilmiştir. Sonuç olarak bazı araştırmacılara göre dikdörtgen formlu odanın kare formlu odaya göre çekicilik değerinin yüksekliğı göze çarpmıştır. Yapılan benzer bir araştırma da ise mekân formunun mekân büyüklüğünün algılanmasında ki rolü üzerinde durulmuş ve aynı fiziksel büyüklüğe sahip olmasına rağmen dikdörtgen formlu mekânın, kare formlu mekana oranla daha geniş algılandığı tespit edilmiştir.

Standart bir otel odasının bölümlerinden yatma bölümü konuğun dinlenme alanına aittir ve dinlenmek denildiğinde akla ilk olarak yatma bölümü gelir. Yatma bölümleri odanın konseptine göre değişkenlik gösterir. Standart bir odada yatma kısmı diğer kısımlarla ilişki içindeyken, süit odalarda oturma ve çalışma bölümlerinden ayrı olarak tasarlanır. Ergonomik kriterler açısından baktığımızda yatma bölümü donatı elemanları kullanım açısından uygun formlarda ve insan vücudu ile birebir ilişki halinde olmalıdır. Çalışma ve dinlenme bölümü ise konukların yatma eyleminden sonra ihtiyaç duydukları diğer önemli eylemdir. Standart bir otel odasında çalışma ve dinlenme bölümü yatma bölümüyle iç içe olup farklı mobilyalar kullanılarak oluşturulmaktadır. Dinlenme ve çalışma bölümünün konum olarak odadaki yeri manzara ve doğal aydınlatmadan faydalanılacak şekilde olmalıdır. Diğer mobilyalar gibi dinlenme ve çalışma mobilyaları da insan vücudu ile birebir ilişki içinde olmalıdır. Giriş bölümü ise odanın bütün bölümlerini oluşturan ve dağıtan önemli bir bölgedir. Giriş bölümü odanın yatma bölümünün koridordan görülmesini engelleyecek şekilde olmalı ve konuğa oda ile ilgili iyi duygu ve düşüncelere sahip olabilmelerini sağlamalıdır. Odanın diğer bölümü olan ıslak hacim konukların çeşitli istek ve beklentilerine göre farklı tasarım örnekleri göstermektedir. Oda içerisindeki her alana ait bu farklı tasarımlar her şekilde insan vücudu ile birebir ilişki içinde olmalı bununla bağlantılı olarak da gerek otel odası mobilyaları gerekse diğer kullanım alanları mobilyaları kullanım amacıyla birlikte vücudun parçalarıyla doğrudan ilişki kurmak durumundadır.

6. BEŞ YILDIZLI OTELLERDEN PERA PALAS OTELİ

6.1. Pera Palas Oteli Tarihçesi

Pera Palas Hotel şehir planlamasındaki rolü ve dizaynına olan etkisiyle İstanbul'un şehir mimari olarak anılan Osmanlı kökenli Fransız mimar Alexander Vallaury tarafından dizayn edilmiştir. Pera Palace Hotel, kapılarını 1895'te açmıştır. Art Nouveau, neoklasik ve oryantalist stillerinin karışımı olan zarif dizaynı sayesinde de kısa zamanda birçok ödüle layık görülmüştür (Pera Palace Hotel dergisi). Halen Avrupa ve Osmanlı etkilerini ortak bir noktada buluşturan; klasik şıklıkta döşenmiş odaları, özenle seçilmiş 'Beyaz Carrara' mermerleri, seçkin 'Murano' camından üretilen ihtişamlı avizeleri ve her biri el dokuması Uşak tarzı saray halıları gibi birçok detayıyla 19. yüzyılın asaletini yansıtarak konuklarına kapılarını açmaktadır.

Tanzimat'ın ilanından sonra İstanbul'da pek çok otel yapılmıştı. Bu oteller genellikle konakların yeniden düzenlenmesi şeklinde oluşturulduğundan çok konforlu yerler değildi. Bu dönemde Beyoğlu civarında modern anlamda bir otele ihtiyaç duyulduğunu gözlemleyen İstanbullu Ermeni banker Ohannes Kiyorkof, manifaturacı Artin Manokyan ve Arslanoğlu Manok Efendiler 1879 yılında otelin arsasını satın almışlardır (Gülersoy, 1994: 239).

Otelin arsası, tüm çevre ile beraber, Beyazid-i Sani Vakfi'na aittir. Geniş arazinin bu kısmı 1879'da, bu üç Ermeni vatandaşa "icare-i muaccele" ve "icarei müeccele" ile satılmıştır. Aynı defterde 1308 (1892) tarihini taşıyan bir "Sened-i Hakaani varakası" bulunmaktadır. Bu belgeden 1/3 hissedar Artin Manukyan'ın dört çocuğundan biri olan Ohannes Esayan'ın mülkiyetin tek sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Bu belge 1892 tarihinde buranın hala bir arsa olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir (Ka-Ba Mimarlık, 2007: 11-12).

1893'te otel inşasının başlamış olduğu, tapunun ilk kez düştüğü "na-tamam bir adet hane" kaydından anlaşılmaktadır (Gülersoy 1994:239).

Yapıyla ilgili ilk haberler Le Moniteur Ottoman'ın 13 Haziran 1892 günkü sayısında yayınlanmıştır. Buna göre, Ermeni cemaatinden ve bölgenin varlıklı kişilerinden olan Mıgırdiç Esayan'a ait Tepebaşı Belediye Bahçesi'nin yanındaki arsa üzerine büyük bir otel yapılması düşünüldüğü ve bu amaçla Avrupa'dan sermayedar arandığı yazılmaktadır. 18 Kasım 1892 gnl Le Moniteur Ottoman'da ise Esayan Kardeşlerin belediyeye her yıl beş yüz lira ödeyerek, yaptırmakta oldukları otelin Tepebaşı bahçesine bakabilmesi ve bir Esayan, Taksim Meşelik Sokaktaki Esayan Kız Lisesini yaptıran kişidir. Kapıyla bu bahçeye açılabilmesini sağlamaya çalıştıkları ve bu teklifin incelendiği bildirilmektedir (Akın 2002: 272-273).

4 Aralık 1893 tarihli Le Moniteur Ottoman'da, ünlü mimar Alexandre Vallauray ve Henri Duray tarafından Kabristan Sokak (Meşrutiyet Caddesi) zerinde Uluslararası büyük bir otel inşa edildiği, otelin içinin ve çatısının tamamlandığı ayrıca otelin yüz elli yatak sayılı olduğu, zemin ve birinci katında resepsiyon salonları, restoranlar, bilardo salonları vb. yer aldığı, terasının olağanüstü bir manzaraya açıldığı yazmaktadır. Çalışmaların çok düzenli bir biçimde sürdürüldüğü, yapı malzemelerinin modern sistemlerle üst katlara kadar çıkarıldığı ve herhangi bir kaza olmadan işlerin tamamlanma aşamasına geldiği belirtilmekte, gelecek Eylül ayında otelin tamamen bitmiş ve yolculara hizmet verir hale gelmiş olacağı yazmaktadır. Ayrıca Wagon-Lits Şirketi'nin oteli yirmi beş yıllık bir süre için kiraladığı duyurulmaktadır (Akın 2002: 273).

1894 yılı otelin yapımı ile geçmiş ve yılsonunda tesis her Őeyiyle bitmişti.

Açılış töreni 1895'in Ocak ve Şubat aylarında yapıldı. Frenk gazetesi Le Moniteur Ottoman otelin açılışını ayrıntılarıyla bildirmiştir. Mıgırdiç Esayan yarı mülkiyet hissesini açılıştan bir yıl sonra Yataklı Vagonlar Őirketine devretmiştir (Gülersoy 1994: 239).

**Şekil 38. 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali
(Özge Çilli, 2009: 190, 191)**

**Şekil 39. 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali
(Özge Çilli, 2009: 190, 191)**

Şekil 40. 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali
(Özge Çilli, 2009: 190, 191)

Şekil 41. 1894 Yılı Otelin Yapımı ile Geçmiş ve Yılsonunda Tesisin Bitmiş Hali
(Özge Çilli, 2009: 190, 191)

25 Ocak 1895 tarihli Le Moniteur Ottoman'da, ilk kez otelin adı "Pera Palas" olarak geçmekte ve M. Vermesch adlı Paris ve Bologne-Sur Mer'de de aynı tür iki otelin sahibi bir kişi tarafından yönetileceği bildirilmektedir (Akın 2002: 273). 1896'da otelin kapılarını Pera sosyetesine açtığı yıllarda tahta II. Abdülhamit 53 oturmaktaydı. O yıllarda otel sadece erkeklere hizmet etmektedir çünkü kadınlar yanlarında kocaları bile olsa otele girememektedirler. Otelin dönemine göre en

önemli ayrıcalığı ise elektrik kullanımındır. Cereyan ve hat çekme yoluyla suikastların olacağından korkan padişah elektrik kullanımını sadece birkaç ayrıcalıklı yere vermiştir. Pera Palas'ta bunlardan biridir (Ka-Ba Mimarlık, 2007: 13-14).

Otelin açılışından I. Dünya Savaşı'na kadarki 19 yıl otelin en görkemli yıllarıdır. İstanbul gerek turistlerin, gerekse devrin sosyetesinin ihtiyaçlarına hitap edecek kaliteli bir otele nihayet kavuşmuştur. Otelde resim sergileri açılmış, vodvil gösterileri, paten yarışları yapılmış, yardım amaçlı geceler düzenlenmiştir. Devrin bütün konforuna ve bir şark sarayının gizemli atmosferine sahip olan otel Osmanlı ileri gelenleri ile Levantenlerin ve turistlerin her zaman ilgisini çekmiştir (Gülersoy, 1994: 239). Kaloriferli, restoranlı, oda servislisi, kışın sıcak, yazın serin ve ferah, arka yüzü Haliç panoramasına ve gün batımına sahip bu saray-otel paralı yabancılar için ideal bir konaklama yeri olmuştur (Ka-Ba Mimarlık, 2007:15).

Birinci Dünya Savaşı, Pera Palas gibi lüks bir otel için tüketim mallarında fazla bir sıkıntı yaşatmasa da hukuk ve politika alanlarında sıkıntılar doğurdu. Osmanlı imparatorluğu ile Fransa arasında savaş ilan edilmesi sonucu, Yataklı Vagonlar Niş ve Sofya'da durduruldu. Bu durumdan olumsuz etkilenen Yataklı Vagonlar Otel Kumpanyası, yazlık bölümü olan Tarabya'da ki Summer Palas'ıelden çıkardı; Pera Palas'a ise alıcı bulunamadı. 1915'te mülkiyet değil, işletme, Mersinli Bodossaki Anastasiadis'e verildi (Gülersoy, 1994: 239). Bodossaki ise işletmeyi daha sonra oğlu Hacı Toma Anastasiadis'e vermiştir.

İstiklal savaşı oteli doğrudan etkilememiştir fakat İşgalcilerle sıkı bir ilişki içinde olan Bodossaki'nin ansızın onlarla beraber firar etmesi ve geride büyük borçlar bırakması sonucu, otel mülkiyeti 485.000 lira bedelle 16 Nisan 1923'te hazine adına tescil edilir (Gülersoy, 1994: 240). Bu tarihlerde Atatürk, kendisine Suriye'deki savaşlar sırasında yardımını dokunan Misbah Muhayyeş'e bir teşekkür mektubu yazarak bir isteği olup olmadığını sorar. Muhayyeş'de Türk vatandaşlığına girmek istediğini söyler. Türk vatandaşlığına kabul edilen Muhayyeş, Pera Palas'ın da işletmeciliğini alır (Deleon, 1993: 20). 3 yıl sonra hazinenin mülkiyeti, özel bir kanun (22 Mayıs 1926) gereği, Emlak ve Eytam Bankası'na devredilmiştir. Ondan 1 yıl sonra Misbah Muhayyeş (7/8 hisse) ve Ferid Kemal Beyler, (1/8 pay), oteli Bankadansatın alırlar 54(Gülersoy, 1994: 240).

Oteli 1928 yılında 568.000 liraya satın alan Muhayyeş, ölümünden beş yıl önce 1949 yılında vasiyetnamesini yazar. Kendisinin çocuğu yoktur, kendi adına bir vakıf kurar ve otelin gelirinin üç hayır cemiyeti olan Darüşşafaka, Darülaceze ve Verem Savaş Derneği arasında paylaştırılmasını vasiyet eder. 1954-1974 yılları arasında Pera Palas'ı Darülaceze, Verem Savaş Derneği ve Misbah Muhayyeş'in yeğenleri Cemil ve Ferit Muhayyeş çalıştırmıştır. 1974'te otel kiraya verilmek istenmiş fakat kiracı bulunamamıştır. Bunun üzerine Cemil ve Ferit Muhayyeş İstanbul Otelcilik ve Turizm Ticaret Anonim Şirketini kurmuş ve Pera Palas'ı hayır cemiyetlerinden 10 yıllığına kiralamışlardır. 1977 sonlarında Hasan Süzer şirketin önce % 60 hissesini, 1982'de ise tamamını almıştır (Deleon, 1993: 20).

1980 darbesi döneminde Turizm Bakanlığı'nın başlattığı, oteli kamulaştırma işlemi, 1983 iktidarı sırasında Turizm Bakanınca durdurulmuş, 1992 Koalisyonunda aynı partiye düşen iki bakanlığın anlaşması sonucunda, kamulaştırma davasına tek başına devam eden Kültür Bakanlığı davayı kazandığında, Şubat 1994'te mülkiyet sembolik bir şekilde, bu bakanlık adına tapuda tescil edilmiştir (Gülersoy, 1994: 240). Pera Palas'ın 29 Haziran 2002 tarihli tapu senedi, İstanbul Otelcilik ve Turizm A.Ş.'ye 49 yıllığına yapının üst hakkının verildiğini belgelemekte, üst hakkını tesis eden malik konumdaki kuruluşunda, yukarıda sözü edilen kamulaştırma davasının sonucuna ve eldeki diğer resmi belgelere bakılarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı adına hazine olduğu anlaşılmaktadır. Son dönemde, otel işletmesini Beşiktaş Deniz ve Turizm Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. devralmıştır. (Ka-Ba Mimarlık, 2007: 37). Günümüzde otelin restorasyon işleri devam etmektedir ve 2010 yılı içinde bitmesi hedeflenmektedir.

Otelde pek çok ünlü devlet adamı ve sanatçı kalmıştır. Atatürk'ün kaldığı 101 numaralı oda bugün müzedir. Otelde İsmet İnönü (oda numarası 201), Celal Bayar (oda numarası 301), Adnan Menderes, Fahri Korutürk, Refik Koraltan, Arnavutluk Kralı Zogo, Şah Rıza Pehlevi, İngiliz Kralı 8. Edward, Bulgar Kralı Ferdinand, Yugoslavya Devlet Başkanı Tito gibi siyasi konuklar, Pierre Loti, Lord Kinross, Alfred Hitchcock, Ernest Hemingway, Greta Garbo, SarahBernhart, Agahta Christie, Theodorakis, Julio Inglesias gibi yazar ve sanatçılar, Mata-Hari, Cicero gibi

yaşamları romanlara, filmlere konu olmuş casuslar gibi pek çok kesimden kişi kalmıştır (Deleon, 1993: 38-41).

Şekil 42. 43. Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Yatak Odası ve Oturma Bölümü (Geçmiş dönemin Donatı Elemanları ve Şimdiki Donatı Elemanlarının Karşılaştırılması Adına Konulmuş Örnekler) (Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 44. 45. Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Yatak Odası ve Oturma Bölümü (Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 46. 47. Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Banyo Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 48. Pera Palace Otel Atatürk'ün Kaldığı 101 Nolu Oda Banyo Bölümü
(Geçmiş dönemin Donatı Elemanları ve Şimdiki Donatı Elemanlarının
Karşılaştırılması Adına Konulmuş Örnekler)
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

6.1.1. Otel ve yatak odalarında genel betimleme

Otelin ana girişi iki kanatlı rüzgarlıklı ahşap kapıdan yapılmaktadır. Ana girişte iki taraflı bekleme bölümü ve resepsiyon bulunmaktadır. Resepsiyonların orta kısmından beş basamaklı bir merdivenle kubbeli salona geçiş yapılmaktadır.

Şekil 49. 50. Pera Palace Otel Ana Giriş, Resepsiyon, Bekleme Bölümü ve Kubbeli Salona Geçiş

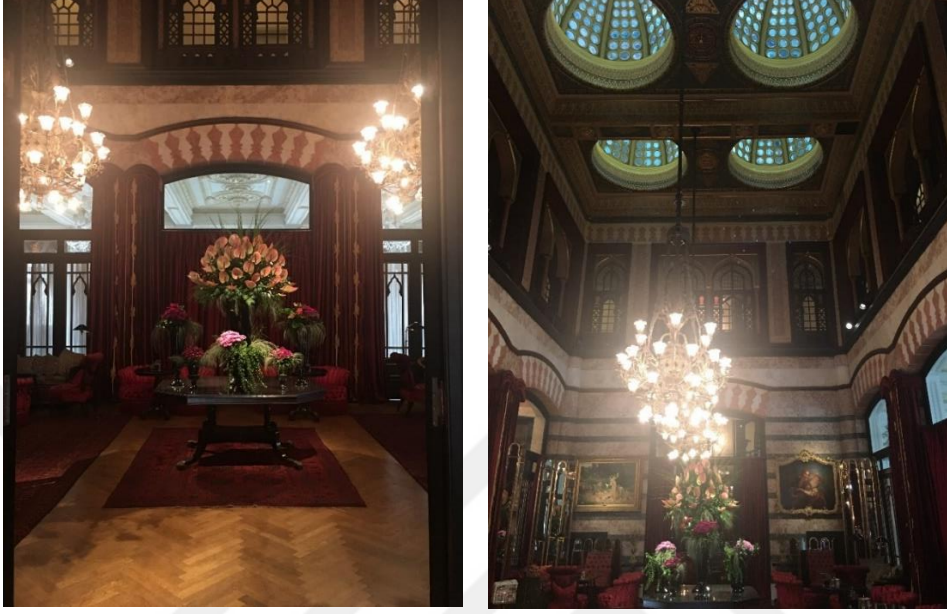
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 51. 52. Pera Palace Otel Ana Giriş, Resepsiyon, Bekleme Bölümü ve Kubbeli Salona Geçiş

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Otel odaları, girişler, dinlenme bölümleri ve koridorlardaki bu düzen ortak dengeyi sağlamaktadır. Diğer bütün bölümler otel odalarıyla uyum anlamında aynı bağlantı içerisinde olmalıdır.

Şekil 53. 54. Kubbeli Salona Giriş ve Dinlenme Bölümleri
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 55. 56. Kubbeli Salona Giriş ve Dinlenme Bölümleri
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Tüm lobi mekânı zemininde kullanılan mermer karolar arasındaki somon rengi kilit taşları, oturma elemanları ve diğer lobi ekipmanı ile bütünleşmektedir. Döneminin aristokrasiyi ve kaliteyi yansıttığına inanılan bordo rengin kullanıldığı kadife tekli ve çoklu oturma grupları, girişin her iki tarafında simetrik bir düzende yer almaktadırlar. Bu oturma gruplarını ve döşeme kaplamalarını mermer tablalı masif sehpalar tamamlamaktadır. Girişin hemen solundan otelin pastane kısmına geçiş yapılmaktadır ve yine girişe cepheden bakan ve büyük hole yönelen merdivenin sağında ve solunda bulunan mermer korkuluklu balkonlara iki adet okuma amaçlı oturma grubu yerleştirilmiştir. Oturma kısımları bordo kadife minderli bu grupların hemen ardında, yapının tam merkezinde ve bugün yemek salonu şeklinde kullanılan büyük hol bulunmaktadır. (Çeliköz, 2001: 113-114)

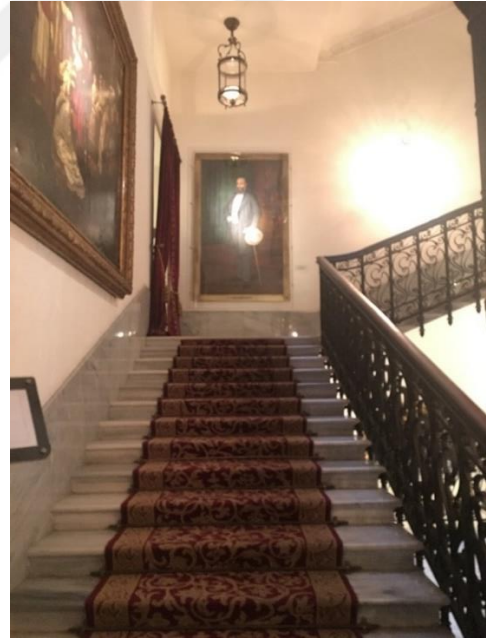
Pera Palas'ın holü oryantal bir avlu görüntüsüne sahip olup, ziyaretçilerin dikkatini çekmektedir. Binada öne çıkan yapısal elemanlar; büyük holdeki renkli camlı "İslami" kubbe, üst galerideki Osmanlı motiflerini içeren vitraylı pencereler ve büyük holü çevreleyen doğu mermer motifleriyle süslenmiş kemerler ile açık alanda yer alan mermer zemin üzerindeki oryantal halılardır (Çeliköz, 2001: 114).

Yemek salonuna ve diğer küçük salonlara bağlantılı olan, tavanı süslemeli ve kristal avizeli ana salonda yer alan büyük pencerelerde bordo kadife perdeler vardır. Büyük salonun doğu kanadında tüm mekanik aksamı ve aksesuarları Avrupa'dan temin edilen asansör ve onu çevreleyen aynı zamanda odalara çıkılan sarmal merdiven bulunmaktadır. Kafes tip asansörün yanında telefon kabinleri yer almaktadır. Lobi mekânının genelinde ahşap, cam ve metal malzemelerin kullanımıyla mekân aydınlatması uygulanmıştır (Çeliköz, 2001: 114).

19. yy otellerinden olan Pera Palas o dönemin teknolojilerini yakından takip etmeleri açısından önemli bir yere sahiptir. Pera Palas oteli İstanbul'un çeşitli teknik donanımlarına sahip ilk yapılar arasında yer almaktadır. Elektrikli aydınlatma, asansör, kalorifer gibi ihtiyaçların konuklara sunulabildiği dönemin otellerindedir.

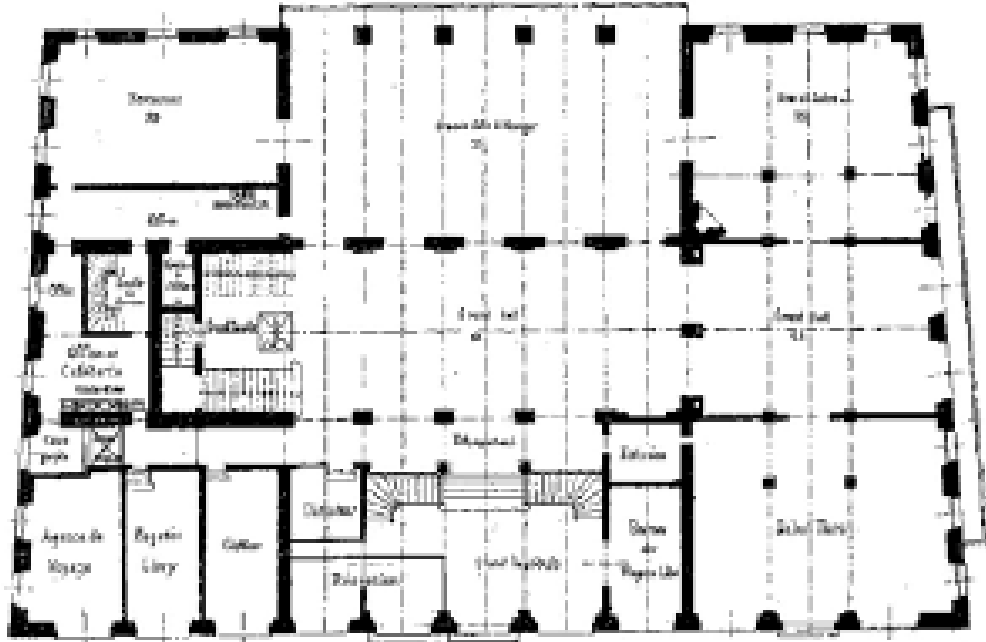
Şekil 57. 58. Giriş Cepheden Bakan Okuma Grubu, Asansör, Onu Çevreleyen Sarmal Merdivenler
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 59. 60. Giriş Cepheden Bakan Okuma Grubu, Asansör Onu Çevreleyen Sarmal Merdivenler (Odalar ve Diğer Bölümler Arasındaki Uyum)
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 61. 62. Pera Palace Otel Pastane Kısmı
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 63. Pera Palas Oteli'nin Giriş Katı Planı
(KTVKK Arşivi, K34 Pera Palas Oteli Dosyası)

Otelin ana girişinde ki 5 basamaklı merdivenden çıkıldıktan hemen sonra sağ taraftaki asansörlerden katlara çıkış yapılmaktadır. Katlar büyük bir galeri boşluğunu çevreleyen demir parmaklıklı koridorlardan oluşmaktadır. Koridorların gün ışığından faydalanabilmesi için tavan cam olarak yapılmıştır.

Şekil 64. 65. Pera Palace Otel Katlar Arası Görünümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 66. Pera Palace Otel Katlar Arası Görünümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

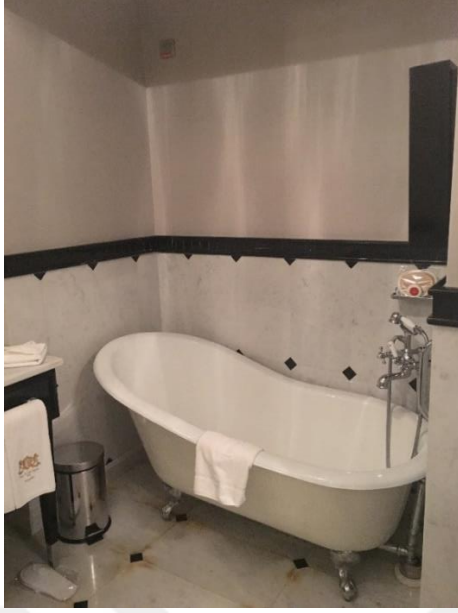
Odalar yatma, oturma ve çalışma, giriş ve ıslak hacim bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde bulunan ıslak hacimlerde klozet kısmı bir ayırma aparatıyla bölünüp lavabo ve duş kısmından ayrılmıştır. Lavabo ve küvet bölümünden ayrı olarak işlevselliğinin kolay olması açısından duş bölümü oluşturulmuştur.

Şekil 67. Pera Palace Otel Yatma, Oturma ve Çalışma ve Islak Hacim Bölümleri
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 68. 69. Pera Palace Otel Yatma, Oturma ve Çalışma ve Islak Hacim
Bölümleri
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 70. 71. Pera Palace Otel Yatma, Oturma ve Çalışma ve Islak Hacim Bölümleri (Küvet Kısmı ve Duş Kısmı Aynı Alan İçerisinde Birbirinden Ayrı Tasarlanmış)

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Otelin süit odalarında yatma bölümü, giyinme bölümü ve oturma-dinlenme salonu bulunmaktadır. Bazı süit odalar da sanatçıları ağırlamak adına, konuğun rahat bir şekilde çalışabilmesi için çalışma alanı tasarlanmıştır.

Şekil 72. 73. Süit Oda Antre Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 74. 75. Oturma-Dinlenme ve Çalışma Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 76. 77. Yatma ve Dinlenme Bölümleri
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

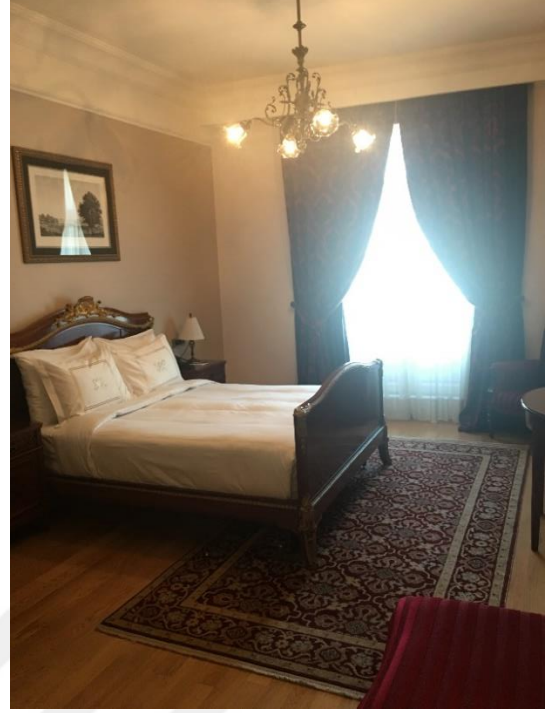
Otelde dönemin önemli isimlerinin konaklaması sonucunda farklı konseptlerde tasarlanmış odalar bulunmaktadır. Yine bu sülterde yatma bölümü, giyinme bölümü ve oturma bölümü bulunmaktadır. Bu sülterden bir tanesi Ernest Hemingway sülteridir. Oda Amerikalı yazar Ernest Hemingway'in ismiyle anılmaktadır.

Hemingway, henüz bir savaş muhabiriyken 1922’de Pera Palace Hotel Jumeirah’da konaklamıştı. 48-55 metrekare boyutlarındaki bu köşe süit yazarın denize ve asla vazgeçemediği tütüne olan büyük sevgisinden esinlenerek, yeşim ve tütün rengiyle tasarlanmıştır (Pera Palace Hotel tarihçe dergisi).

Şekil 78. Pera Palace Otel Ernest Hemingway Süiti
(Kaynak: Pera Palace Otel Dergisi)

Agatha Christie odası da bu konsept odalardan bir tanesidir. Dünyanın en ünlü polisiye romanı yazarlarından Agatha Christie 1926 ve 1932 yılları arasında birçok kez Pera Palace Otel de konaklamıştır. En ünlü romanlarından Doğu Ekspresi’nde Cinayet’i, ziyaretlerinden biri esnasında 411 numaralı odasında yazdığı söylenir. Kayıp ve kaldığı odanın esrarı günümüzde bile hala çözülememiştir. Günlüğün daha sonra bu odada bulunan anahtarının replikası ile eski tip bir daktilo da, Christie’nin anısına bu odada sergilenmektedir. Antika mobilyalarla, siyah ve bordo renklerle döşenen odada, değişik dillerde ve farklı yıllarda basılmış nadide Agatha Christie kitapları da bulunmaktadır (Pera Palace Otel tarihçe dergisi).

Şekil 79. 80. 411 Numaralı Agatha Christie Odası, Yatma Bölümü Giyinme Bölümü Çalışma ve Dinlenme Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 81. 82. Yatak Odası Donatı Elemanları
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

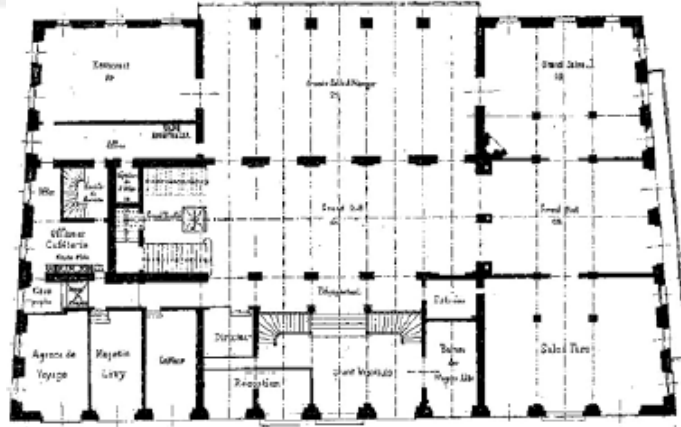
Şekil 83. 84. Yatak Odası Donatı Elemanları
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

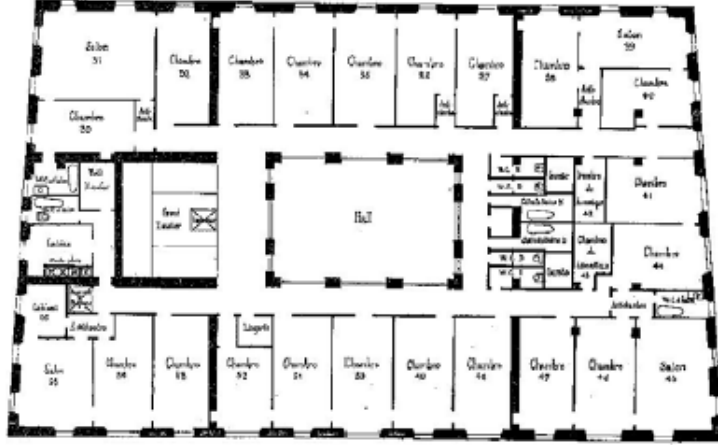
Şekil 85. 86. 411 Numaralı Agatha Christie Odası, Yatma Bölümü Giyinme
Bölümü Çalışma ve Dinlenme Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Pera palas otelinde ağırlıklı olarak, ahşap, kadife kumaşlar, mermer ve cam malzemelere yer verilmiştir. Cam malzeme yoğun olarak kubbeli salonun kubbelerinde kullanılmıştır.

Girişte yer alan kemerlerde, giriş katın zemininde, kubbeli odaya geçişteki küpeşte ve korkuluklarda, pastane kısmında, asansör holünde, katlarda yer alan odaların wc zeminlerinde mermer malzeme kullanılmıştır. Odaların zeminlerinde, mobilya ve eşyalarında ağırlıklı olarak ahşap malzemeye kadife kumaşlar kullanılmıştır. Otellerde kullanılan bu mobilyaların işlevsel özellikler taşımalarının yanı sıra ergonomiye de hitap etmesi gerekmektedir. Odalarda veya oturma salonlarında yer alan mobilyaların konforlu ve kullanışlı olması gerekmektedir. Mobilya yerleşiminin konukların birbirlerinden rahatsız olmayacağı şekilde, kişisel alan oluşumuna imkan vererek göze hitap etmesinin yanı sıra konukların konforlarına da hitap edecek şekilde yapılması gerekmektedir. Böylelikle işlevsel özellikler arttıkça kullanıcıların memnuniyeti de artış göstermiş olur.

**Şekil 87. Pera Palace Otel'i'nin Giriş Katı Planı
(KTVKK Arşivi, K34 Pera Palas Otel'i Dosyası)**

Şekil 88. Pera Palace Oteli'nin Yatak Katı Planı
(KTVKK Arşivi, K34 Pera Palas Oteli Dosyası)

6.2. Çırağan Sarayı Tarihçesi

Çırağan sarayı etrafındaki alan, 17.yy boyunca 'Kazancıoğlu Bahçesi' olarak biliniyordu. Bu yemyeşil bahçe Beşiktaş'tan Ortaköy'e kadar uzanıyordu. Beşiktaş kıyılarını süsleyen bahçeler ve su kenarındaki saraylar, yaklaşmakta olan ve Lale Devri olarak anılacak, çiçek ve müzik aşkının doruğa ulaştığı bu renkli dönem boyunca en parlak çağını yaşayacaktı. Bu yıllarda III. Ahmet bu alanı, zevkin ve kültürel seçkinliğin revaçta olduğu bu dönemi başlatmakta yanında olan damadı Vezir İbrahim Paşa'ya verdi (Çırağan Palace Otel Tarihçe Dergisi).

Bölgedeki ilk yapı, Amiral Kılıç Ali Paşa'ya ait köşktü. Vezir olan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, 1719 yılında aynı yerde eşi Fatma Sultan (Padişah III. Ahmet'in kızı) için bir yazlık köşk inşa ettirdi. Fatma Sultan bu bahçelerde, sık sık fener yakma kutlamaları yani 'Çırağan Şenlikleri' düzenlerdi. Farsçada Çırağan kelimesi 'özel ışık kaynağı' anlamına gelmektedir. Bu kelime kısa zamanda sarayın adı yerine kullanılmaya başlanmıştır. 1834 yılında Padişah II. Mahmut, o zamanlar bir camiye, bir okula ve bir Mevlevi tekkesine sahip olan bu alanı, yazlık köşkü yıkarak ilk sarayı inşa etmek yoluyla yeniden yapılandırmaya karar verdi. Kırık adet büyük sütuna sahip, temeli taştan yapılmış ve nadir bulunan ahşapların kullanıldığı, inşaatı sekiz yıl süren bu klasik saray kıyıları süslemeye başlar. Padişah Abdülmecid, Padişah II. Mahmut'un yaptırdığı sarayı yıktırır ve 'batı' tarzında yeni bir sarayın

planlarını yapar. Fakat 1861’de vefat eder ve bu dileği, kardeşi Padişah Abdülaziz tarafından gerçekleştirilir. Padişah Abdülaziz, sarayın yapımını 1871 yılında bitirir, fakat yapı yine ‘doğu’ tarzında olmuştur ve yapımda Kuzey Afrika teknikleri de kullanılmıştır. Müttehhitler, Sarkis Balyan ve iş ortağı Narsisyan Krikor’dur. Sarayın muazzam süslemeli kapıları Vortik Kemhacıyan tarafından yapılmıştır ve her biri 1000 altın sikke değerindedir. Padişah II. Abdülhamit bu kapılardan birini, arkadaşı Alman imparatoru II. Wilhelm’e hediye etmiş, o da bunu Berlin Müzesi’nde sergilemiştir. Nadir bulunan mermer ve sedef malzemeler, sarayın yapımı için tüm dünyadan getirtilmiştir. Yalnızca sarayın denize bakan kısmı bile 400.000 Osmanlı lirasına mal olmuştur. Çırağan Sarayı’nın 1863 yılında başlayan inşaatı 1871 yılında sona ermiştir ve 2,5 milyon altın sikke harcanmıştır (Çırağan Palace Otel Tarihçe Dergisi).

Padişah Abdülaziz’in yeğeni olan Sultan V. Murat 30 Mayıs 1876 da padişah olmuş, 3 Ağustos 1876 da tahttan akli dengesini yitirdiği için indirilmiş ve bugün Beşiktaş Lisesi olarak bilinen Harem binasına nakledilmiştir. 29 Ağustos 1904 tarihinde de bu ikametgahında vefat etmiştir. Kendisi bir sanatsever ve müzik tutkunuydu (Çırağan Palace Otel Tarihçesi Dergisi).

14 Kasım 1909 tarihinde Çırağan Sarayı, Mebuslar Meclisi’nin önemli bir toplantısının yapılacağı yer olarak seçilmiştir. Bu toplantı için saray yeniden döşenmiş, Padişah Abdülhamid’in 1860’lardan kalan koleksiyonundan değerli parçalar asılmıştır. Ne var ki, bu Meclis toplantısından kısa bir süre sonra, Ocak 1910’da, bir yangın çıkmış ve sarayın içini tahrip etmiştir. Bu yangında Abdülhamid’in koleksiyonundan önemli antika parçalar ve sanat eserleri, ayrıca V. Murat’ın meşhur kütüphanesinin kitapları yok olmuştur.

Şekil 89. Parlamento Binası ve Yangın (1909-1910)

(Kaynak: Çırağan Palace Otel Tarihçe Dergisi)

Bu yıkık saray, Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda, İstanbul'un işgali sırasında, Fransız saha birliklerinin mühendisleri tarafından 'Bizo Barakası' olarak kullanılmıştır.

Şekil 90. İstanbul İşgali Sırasında Çırağan Sarayı (1920)

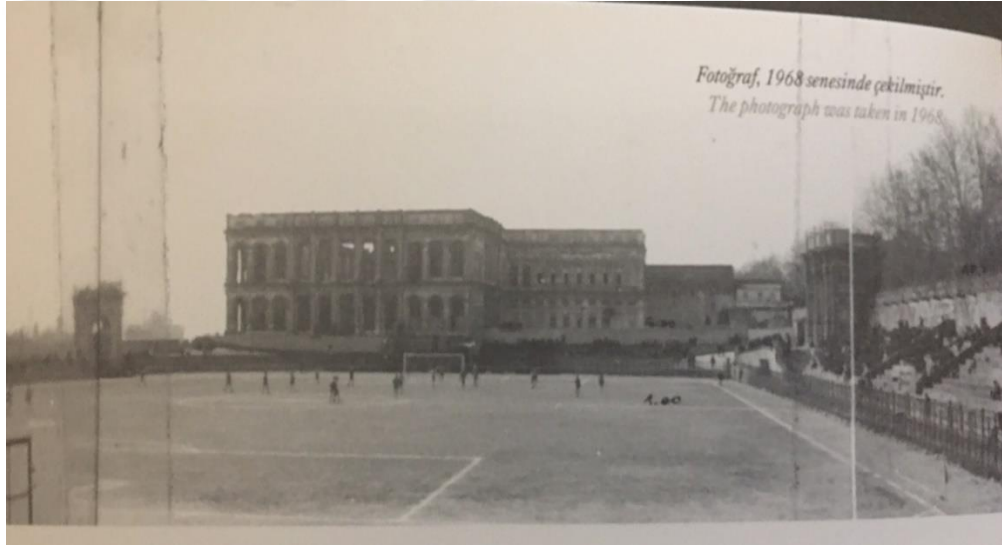
(Kaynak: Çırağan Sarayı Tarihçe Dergisi)

1946 yılında bir ordu komutanı, altın aramak için yaptığı kazılar esnasında, sarayın bodrumunda bulunan semazen mezarlarına hasar vermiştir. Aynı yıl, sarayın belediyeye bırakılmasına karar verilmiştir. 1930'dan itibaren, Beşiktaş Spor Kulübü sarayın bahçesini stadyum olarak kullanılmıştır. Prof. Bonatz ve Türk mimarı Sedat

Hakkı Eldem tarafından burada turistik bir otel yapılmak üzere tetkiklerde bulunulmuştur (Çırağan Palace Otel Tarihçesi Dergisi).

Şekil 91. Sarayın Belediyeye Bırakılmış Hali (1946)
(Kaynak: Çırağan Palace Otel Tarihçe Dergisi)

Şekil 92. Çırağan Sarayı Bahçesi Futbol Sahası (19689)
(Kaynak: Çırağan Palace Otel Tarihçe Dergisi)

7 Mart 1985 tarihinde Sanbar Group, Çırağan Sarayı'nı restore etmek ve yanına beş yıldızlı bir otel binası yaparak sosyal bir merkez haline getirmek için Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ile bir anlaşma imzalamıştır. Bunun

ardından, 1986 yılında, Sanbar Group'un ve iş ortaklarının geliştirme aşamasına geçmesine izin veren; Sanbar Group'un yapımcı, tasarımcı ve proje yöneticisi, Kumagai Gumi'nin de ana inşaat müteahhidi olacağına dair bir protokol anlaşması imzalanmıştır. İnşaat işleri 1987 yılında başlamıştır ve sonrasında otelin işletmesi ve operasyonları Kempinski Group'a devredilmiştir.

Şekil 93. Yangından Sonraki İlk Restorasyon
(Kaynak: Çırağan Palace Otel Tarihçe Dergisi)

Çırağan Palace Kempinski İstanbul 1991 yılında, saraya ek olarak inşa edilen modern otel binasıyla, kapılarını halka açmıştır. Tüm bunlardan daha önemlisi ise, yıllar süren yeniden tasarım ve inşaat çalışmalarının sonrasında, 1992 yılında, yeni Çırağan Sarayı'nın dört adet devasa kapısı açılmıştır. Sarayın restorasyonu toplantı odalarını, halka açık alanları ve sütünleri kapsayacak şekilde, orijinal renk düzenine ve görkemine uygun şekilde 2006 yılında gerçekleştirilmiştir. O zamandan beri Çırağan Palace Kempinski İstanbul, soylu kişilerin buluştuğu yegâne mekân olarak kalmıştır. Ülke başkanları, başbakanlar, dünyaca ünlü sanatçılar, tasarımcılar ve iş adamları ile birlikte daha birçok kişi bu otelde kalmıştır. Otel ayrıca sayısız uluslararası devlet zirvesine, toplantılara, düğüne ve sosyal etkinliğe ev sahipliği yapmıştır.

Şekil 94. Restorasyon Sonrasında Sarayın Açılışı (1991)

(Kaynak: Çırağan Palace Otel Tarihçe Dergisi)

6.2.1. Otel ve yatak odalarında genel betimleme

Çırağan Sarayı, 1863-80'li yıllarda yaygınlık kazanmış olan oryantalist üslubun en önde gelen örneklerinden birini teşkil etmektedir. İç mekânlar oryantalist bir anlayışla düzenlenmiştir.

Saray plan açısından başlıca dört kısma ayrılmıştır. Bunlar; Mabeyin, Yatak, Valide Daireleri'nden oluşan büyük Saray-1 Hümayun, Harem Dairesi, Ağalar Dairesi ve çeşitli yapılardan oluşan müştemilatı (Y. EE. K. No: 24E. No: 284/ I Z. No: 162).

Çırağan Sarayı süsleme açısından oldukça zengin bir görünüme sahiptir. Saray içerisinde ağırlıklı olarak geometrik süslemeler kullanılmıştır. Temelde sarayın bütün yönleriyle birbiriyle uyum içinde olan bir süsleme anlayışı vardır. Mobilyasından kapılarına, pencerelerinden sütunlarına ve halılarından tavan süslemelerine varıncaya kadar bilinçli bir süsleme anlayışına sahiptir (Selma Can, 1997: 50). Bu özenli görüntü günümüzde de korumaya devam etmektedir. Büyük kanatlı rüzgarlıklı bir kapı ana girişi sağlamaktadır. Ana girişin hemen karşısında ahşap ve yeşil mermerle kaplı resepsiyon (karşılama) bulunmaktadır. Girişin tam karşısında büyük kolonlarla

bölünmüş bir alan ve o alana seperatörler yardımıyla yerleştirilmiş dinlenme, bekleme ve biraz ilerledikten sonra restoran kısmı bulunmaktadır.

Şekil 95. Çırağan Palace Otel Resepsiyon Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 96. Çırağan Palace Otel Resepsiyon Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 97. Çırağan Palace Otel Dinlenme, Bekleme Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 98. Çırağan Palace Otel Dinlenme, Bekleme Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Otelin bekleme, dinlenme, giriş ve diğer bölümleriyle otel odalarının belirli bir düzen içerisinde olması gerekmektedir örnek fotoğraflarda bu denge ve düzeni görmekteyiz.

Büyük Saray-ı Hümayun; bodrum kat dahil üç kattan oluşmuştur. Toplam olarak 9850m² bir alanı kaplamaktadır. En üst katta birbirinden şekil itibariyle farklı yapılmış, fakat büyüklükleri birbirine yakın olan üç sofası vardır ve üçü de merkezi tiptedirler (Selma Can, 1997: 49). Odalara ana girişin solunda bulunan asansörler yardımıyla da çıkılabilir. Bölümler merdivenlerin iki tarafına alınmış çifte koridorlarla bir birine bağlıdır. Odalar her sofanın dört köşesine muntazam bir şekilde yerleştirilmiştir.

Sarayın deniz tarafında ve diğer taraflarda olmak üzere girişi vardır. Bu girişler mermer merdivenler tarafından sağlanmaktadır. Deniz tarafındaki merdivenlerden 'Direkli Salon'a girilir. Sarayda mermer, porfir, somaki direkler bulunmaktadır. Duvarların tümü pembe, beyaz ve yeşil mermer ile işlenmiştir. Aynı şekilde zeminde de beyaz ve pembe mermerler kullanılmıştır.

Sarayın inşası devam ederken, Gördes ve Uşak'a sipariş olunan halıların kontratında bir nokta dikkati çekmektedir. Kontratın ikinci bendinde istenilen halıların özellikleri sayılırken, halının üzerinde bulunması istenilen ve 'şeşper' adı verilen altıgen bir madalyonun üzerine vurgu yapılmakta ve gösterilen bu motifin halılarda uygulanmasına dikkatle riayet olunması istenmekteydi (MSA (D) No:n4673). Bunun sebebi ise saray içerisinde ki ortak dengeyi yakalamak içindi. Buna bağlı olarak halılardaki motiflerin hemen aynısı sarayın tavalarna da uygulanmıştı. Mobilyaların özel olarak yaptırılması, yurt dışından dahi istenmemesinin sebebi halılarda olduğu gibi saray içerisindeki ortak bütünlüğü sağlayabilmektir. Nitekim sarayın içinde halılardan mobilyalarına kadar ortak bütünlük sağlanmıştır.

Şekil 99. Çırağan Sarayı Mobilya, Halı ve Halı Desenlerinin Tavana Uygulanmış Detay ve Uyumu
([https:// çırağansarayı, halı ve tavan detayları](https://çırağansarayı.com.tr/hali-ve-tavan-detaylari))

Şekil 100. Çırağan Sarayı Mobilya, Halı ve Halı Desenlerinin Tavana Uygulanmış Detay ve Uyumu
([https:// çırağansarayı, halı ve tavan detayları](https://çırağansarayı.com.tr/hali-ve-tavan-detaylari))

Sarayın içindeki bütünlük, zamanımız Çırağan Otelinin yatak odaları için de geçerlidir. Odalara mermer sütunların bulunduğu geniş hollü koridorlardan giriş yapılmaktadır.

Şekil 101. Çırağan Palace Otel Odaların Bulunduğu Bir Kat Büyük Holler ve Koridorları
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

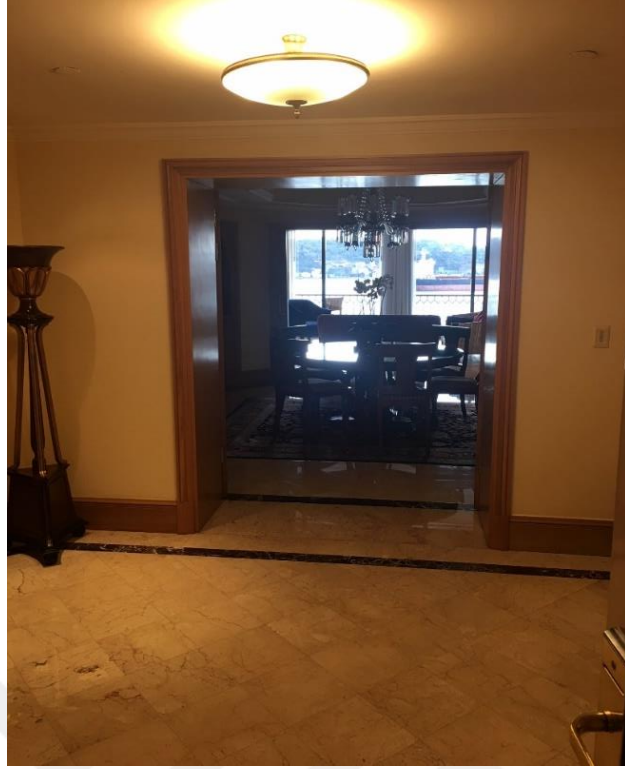
Şekil 102. Çırağan Palace Otel Odaların Bulunduğu Bir Kat Büyük Holler ve Koridorları
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Otelin bekleme, dinlenme, koridorlar, giriş ve diğer bölümleriyle otel odalarının belirli bir düzen içerisinde olması gerekmektedir örnek fotoğraflarda bu denge ve düzeni görmekteyiz.

Şekil 103. Çırağan Palace Otel Odaların Bulunduğu Bir Kat Büyük Holler ve Koridorları
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Otel odalarından bir tanesi 155m² den oluşan kral dairesidir. Oda antre, oturma-dinlenme ve çalışma odası, küçük bir mutfak, iki adet yatak odası ve iki adet banyodan oluşacak şekilde tasarlanmıştır. Ağırlıklı olarak ahşap ve mermer malzemelerinin kullanıldığı oda da Osmanlı motiflerini yansıtan çeşitli desenlerde dinlenme ve çalışma koltukları bulunmaktadır.

Şekil 104. Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Antre Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 105. Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Küçük Bir Yemek Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

**Şekil 106. Oturma-Dinlenme Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 107. Çalışma Bölümü (Kral Dairesinde Oturma Salonu ve Çalışma
Bölümü İç İçedir)
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

Şekil 108. Oturma-Dinlenme Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 109. Kral Dairesine Ait Küçük Bir Mutfakçık
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

**Şekil 110. Çırağan Palace Otel Kral Odası Yatma Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 111. Çırağan Palace Otel Kral Odası Yatma Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

Şekil 112. Kral Diresi Yatak Odasında Bulunan Oturma Odası ve Çalışma Bölümü

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 113. Dinlenme Bölümü Koltukları, Köşe Masası ve Aydınlatma Detay

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 114. Yine Osmanlı Dönemine Ait Motifleri Yansıtan Kral Dairesi Ebeveyn Odası
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 115. Yatma Bölümü (Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 116. Dinlenme Köşesi
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 117. Çalışma Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

**Şekil 118. Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Islak Hacim
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 119. Çırağan Palace Otel Kral Dairesi Islak Hacim
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

Şekil 120. Çırağan Palace Oteli Kral Dairesi
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Otelin standart süit odalarından bir tanesi de 120m² den oluşmaktadır. Oda antre, yatma bölümü, çalışma ve dinlenme bölümü bir adet ıslak hacim (banyo) den oluşmaktadır. Bu odada da otelin bütünlüğünü sağlayan, Osmanlı'yı yansıtan motifler ve objeler mevcuttur. Odaya ağırlıklı olarak ahşap, mermer ve çeşitli desen ve renklerde kumaşlar hakimdir.

Şekil 121. 122. Süit Oda Antre Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 123. Yatma Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 124. Çırağan Palace Otelin Bu Süit Odasında Dinlenme ve Çalışma
Bölmeleri Bir Aradadır
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

**Şekil 125. Süit Oda Çalışma Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 126. İhtiyaca ve Tercihe Göre Modüler Olarak Farklılık Gösteren
Dinlenme Koltukları
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

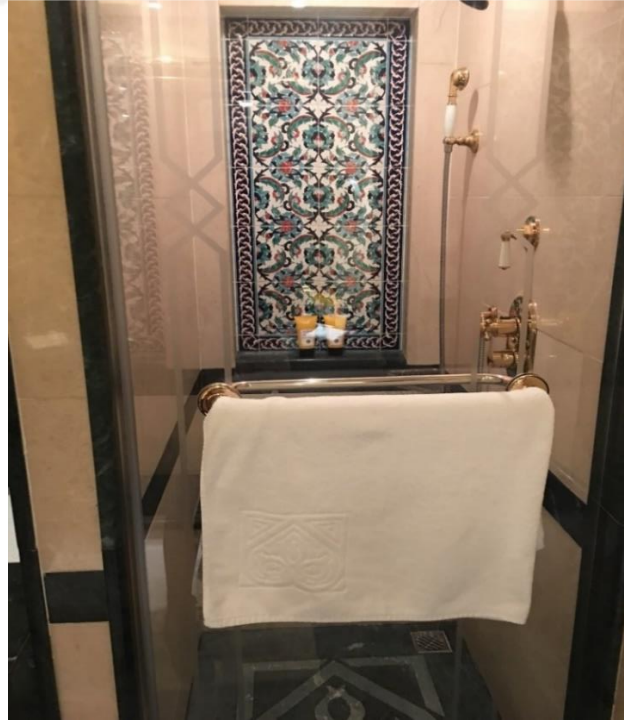
Şekil 127. Süit Oda Islak Hacim
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 128. Süit Oda Islak Hacim
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

**Şekil 129. Islak Hacim Duş Bölümünde Kolay Erişilebilir Musluk ve Yardımcı Tutunma Barı Kullanılmıştır
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 130. Duşa Kabin ve Küvet Aynı Alan İçerisinde Farklı Olarak Tasarlanmıştır
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

6.3. Hotel Les Ottoman Tarihçesi

Bu bina, 1790'larda kendisi hattat olan Muhsinzade'nin yalıydı. Yalı ve müstemilatı, üzerinde III. Ahmet zamanına dayanan kalıntılar, bir çeşme ve bahçe takımları bulunan, toplam 4527 m²'lik alan içinde, 850 m² üzerine oturan bir ana binadan oluşmaktadır. Bu zarif çeşme ve bahçe, Osmanlı tarzı bahçe ve su mimarisinin en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilir. 1796 Haziran'ında, Kuruçeşme'de çıkan bir yangın üzerine Kuruçeşme'ye gelen Sultan III. Selim'in, bir süre dinlenmek üzere Rukiye Hanım ve Sait Bey'in oturdukları Muhsinzade Yalısı'na çıktığı bilinir (Hotel Les Ottomans Tarihçe Dergisi).

Muhsinzade Yalısı'nın sahipleri, yalıda 1790-1929 yılları arasında yaşamış ve daha sonra yavaş yavaş ayrılmışlardır. Yalı ve arazi, kömür depolama alanı olarak kullanılmak üzere bir tacire kiralanmıştır. Müstemilatları, Osmanlı bahçe mimarisinin en değerli örneklerinden biri olan selsebili ve fiskiyeli bahçe setleri, yola gitmiştir. Yalı ömrünü, 1935 de bir kum deposuyken tamamlamıştır. Arazi, uzun uğraşlar sonucu 1980'li yıllarda turizm işi yapmak isteyen bir şahsa satılmıştır (Hotel Les Ottomans Tarihçe Dergisi).

Muhsinzade Yalısı'nın enkazının bulunduğu araziye satın alan, Belçika merkezli bir turizm şirketi olan Unit Yatırımlar A.Ş. tapu kayıtlarını, çok az bulunsa da eski fotoğrafları, kitapları, daha önce verilmiş satılık ilanlarını ve diğer belgeleri bir araya getirerek, yalının 'aslına' ulaşmıştır ki, bu da dört beş yılı bulmuştur. Boğaziçi'nin en görkemli yerinde bulunan Muhsinzade Mehmet Paşa yalısı, A.Aysal'ın ev sahipliğinde, 'Hotel Les Ottomans' adı altında tekrar hayata döndürülmüştür (Yazar Admin/14 Temmuz 2011. Kategori İstanbul'da ki Tarihi Yapıların Dünü ve Bugünü).

Şekil 131. Hotel Les Ottomans Eski Hali
(www.lesottomans.com)

Şekil 132. Hotel Les Ottomans Yeni Hali
(www.lesottomans.com)

6.3.1. Otel ve yatak odalarında genel betimleme

Hotel Les Ottomans Osmanlı egemenliğini yansıtan, her biri diğerinden farklı bir atmosfere sahip olan on adet süit odadan oluşmaktadır. Süit odalar; Nurbanu Sultan, Devlet Hatun, Hayme Hatun, Nilüfer Hatun, Bezm-i Alem, Hafsa Hatun, Safiye Sultan ve Hürrem Sultan olarak her biri ayrı isim ve konseptlerle tasarlanmıştır.

Ottomans otelin girişini çift kanatlı ahşap bir kapı sağlamaktadır. Karşılama Holünde misafirleri karşılayan bir resepsiyon bulunmaktadır.

Şekil 133. Hotel Les Ottomans Karşılama Holü

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Karşılama holünden eski fotoğraflar ve kıyafetlerin de sergilendiği dinlenme ve bekleme bölümüne geçiş yapılmaktadır. Dinlenme ve bekleme bölümüne geçmeden hemen sağ tarafta bulunan altı basamaklı merdivenlerden restoran kısmına girilmektedir. Holün sol tarafında bulunan merdivenler ve asansör yardımıyla odalara çıkılmaktadır. Otelde tavan süslemelerine, büyük sarkıt avizelere, şaşalı aydınlatma elemanlarına, duvar süslemelerine rastlanmaktadır. Kadife kumaşlar, işlemeli kemerler, ahşap mobilyalar, açık renkli mermer sütunlar ve mermer zemin, aynı zamanda zemin üzeri halılar otelin tasarımında kullanılmıştır.

Şekil 134. Otel Girişinde ki Dinlenme-Bekleme Bölümü ve Restoran'a Geçilen Merdivenler

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 135. Otel Girişinde ki Dinlenme-Bekleme Bölümü ve Restoran'a Geçilen Merdivenler

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Odaların bulunduğu kata çıkıldığında yine Osmanlı dönemini yansıtan duvar süslemeleri, mermer sütunlar, işlemeleri aynalar ve renk uyumu otelin bütünlüğünü sağlamaktadır.

Şekil 136. Osmanlı Dönemini Yansıtan Süslemeleriyle Bekleme Alanı Odalar ve Diğer Bölümlerin Uyumu
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

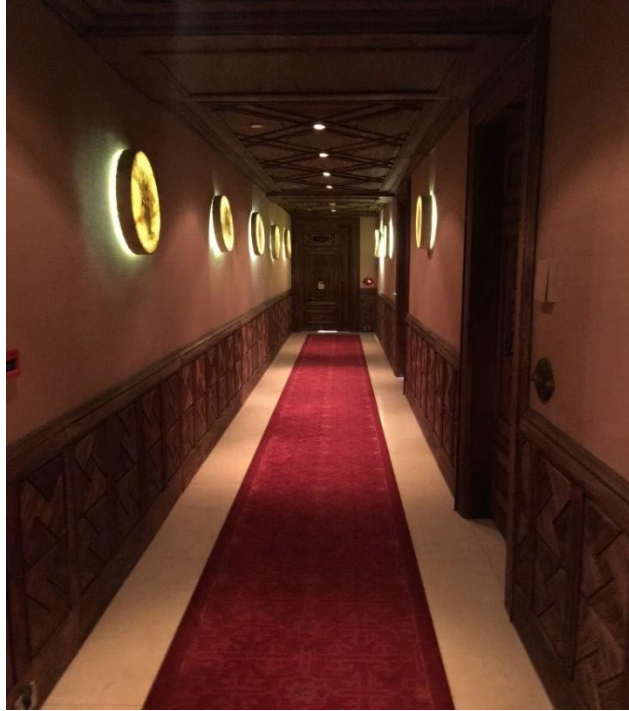

Şekil 137. Odaların Bulunduğu Kat Bekleme Alanı
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Otelin bekleme, dinlenme, koridorlar, giriş ve diğer bölümleriyle otel odalarının belirli bir düzen içerisinde olması gerekmektedir örnek fotoğraflarda bu denge ve düzeni görmekteyiz. Hem odalar hem koridorlar hem de bekleme alanlarında Osmanlı'yı yansıtan aynı düzen mevcuttur.

**Şekil 138. Osmanlı Dönemine Ait Motiflerle Bezenmiş Tavan ve Aydınlatma
Örneği
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

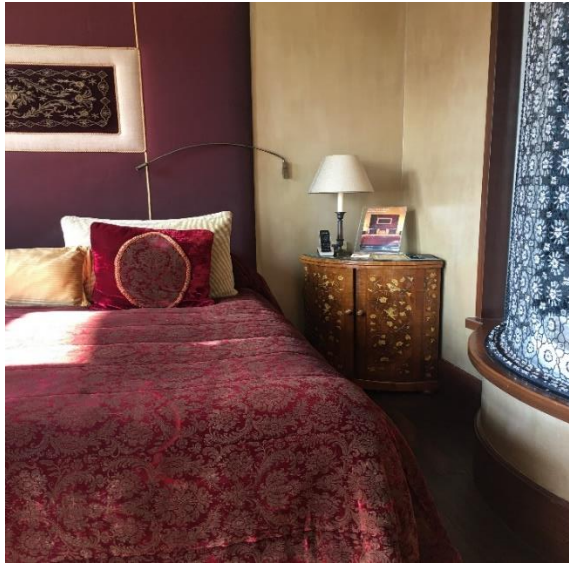
**Şekil 139. Odalara Girişi Sağlayan Bir Hol
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

ttomans otelin nevi şahsına münhasır konseptlerle dekore edilmiş süit odalarından bir tanesi olan Hürrem Sultan odası 146m2 lik bir süittir. İçinde, oturma alanı ile sekiz kişilik yemek masası bulunan bir oturma odası, çalışma odası, küçük bir mutfak, misafir tuvaleti ve kısmen İstanbul Boğazı ile açık yüzme havuzunu gören geniş bir yatak odası bulunmaktadır. Aynı zamanda bu süitte konukların konforu için ergonomiye uygun olarak Dünyaca ünlü Duxiana yatağı da yer almaktadır. Beş yıldızlı otellerin olmazsa olmazı plazma televizyonlar bu odada 3 adet, mini bar ise 2 adettir.

**Şekil 140. Islak Hacimde Bulunan Duş Bölümü Odaya Hakim Olacak Şekilde
Tasarlanmıştır**

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 141. Hürrem Sultan Süit Oda Yatma Bölümü

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 142. Hürrem Sultan Süit Oda Yatak Odasında ki Dinlenme Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Yatak odasında, benzersiz bir ustalıkla işlenmiş mermerler ve el yapımı ‘İznik’ çinileriyle dekore edilmiş, banyoda iken manzaraya da hakim ola bilecek ergonomik açıdan bakıldığında da yükseklikleri, ölçüleri ve bunlarla bağlantılı olarak konforu sağlayacak bir banyo yer almaktadır.

**Şekil 143. Banyo Bölümündeyken Yatma Bölümü ve Manzaraya Hakim Şekilde
Tasarlanmış Duş Bölümü**

**Şekil 144. Banyo Bölümündeyken Yatma Bölümü ve Manzaraya Hakim Şekilde
Tasarlanmış Duş Bölümü**

(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinde)

**Şekil 145. Osmanlı Dönemini Yansıtan Tasarımıyla Islak Hacim
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 146. 'İznik' Çinisiyle Dekore Edilmiş Banyo Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 147. Bu Oda da Çalışma Bölümü Diğer Bölümlerden Ayrı tutulmuştur
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 148. Çalışma Odası
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

Şekil 149. Hürrem Sultan Süit Oda Oturma Odası Bölümü, Daha Çok Sıcak Renkler Tercih Edilmiştir
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 150. 151. Oturma Odası Bölümü Detaylar
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 152. Sıcak Renklerle Tasarlanmış Bir Yemek Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 153. Yemek Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

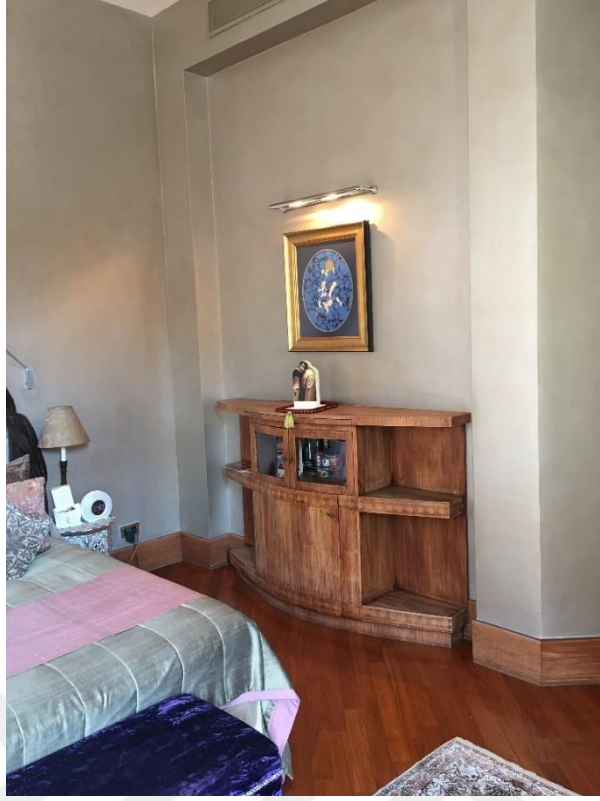

Şekil 156. Devlet Hatun Sütinde de Yatak Başlıkları Osmanlı'yı Anımsatan Motif ve Objelerle Tamamlanmıştır. (Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 157. Yatak Bölümü (Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

**Şekil 158. Devlet Hatun Süiti Ağırhklı Olarak Kadife ve Ahşap Malzemelerle
Tasarlanmıştır
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

**Şekil 159. Devlet Hatun Süiti
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)**

Bu odanın ıslak hacimi siyah ve beyaz mermer ağırlıklı olarak tasarlanmıştır.

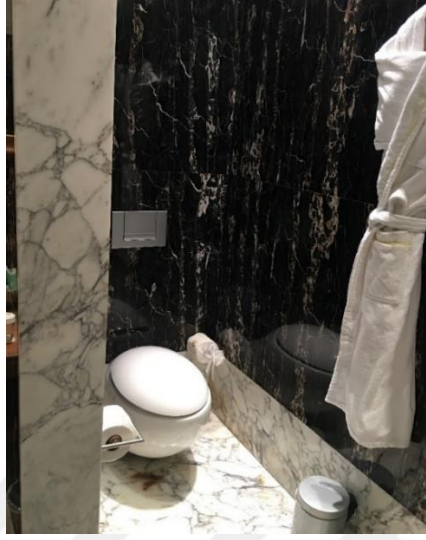
Şekil 160. Islak Hacim
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 161. Islak Hacim
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Islak hacimler odanın işlevsel açıdan diğer bölümlerinden farklı olarak özel tesisatlar ve donanımlar gerektiren bağımsız alanlardır. Günümüzde banyolar konukların çeşitli beklentilerine göre tasarlanmaya çalışılmaktadır. Hotel Les Ottomans ın bu

süit odasında da buna örnek olarak klozetler ıslak hacmin içinde farklı bir alan yaratılarak yerleştirilmiş, duş ve küvet bölümleri de aynı hacmin içinde farklı alanlarda tasarlanmıştır.

Şekil 162. Devlet Hatun Süiti Banyo Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

Şekil 163. Devlet Hatun Süiti Banyo Bölümü
(Kaynak: Zeynep Tokat Arşivinden)

6.4. Bölüm Sonu Özeti

Oteller teknolojik, ekonomik ve sosyal olaylar gelişimi neticesinde ortaya çıkmışlardır. Gönümüzde otellerden Pera Palace, Çırağan Palace ve Hotel Les Ottomans Osmanlı dönemine ait konseptleriyle yakınlık göstermektedir.

Pera Palace oteli 2 bodrum, zemin, beş normal kat ve çatı katı olmak üzere dokuz kattan oluşmaktadır. Bu otel sadece bir yatma yeri olarak yapılmamıştır. Sosyal anlamda; baloların düzenlendiği, sergilerin açıldığı, eğlencelerin olduğu bir yer olmuştur. Otel oda genişlikleri, konseptleri bakımından farklılık göstermektedir. Örneğin birinci, ikinci ve üçüncü katın planları benzerdir ve bu kattaki odalar diğer odalardan daha geniştir. Dördüncü ve beşinci katın planları da birbirine benzerdir. Bu katta ki odalar iki sıra halinde ve aydınlığa bakmaktadır. Otelin içinde özenli bir dekor uygulanmıştır. Sütlerin, yemek salonlarının ve pastanenin duvarlarında ve tavanlarında yıldızlı alçı süslemeler vardır. Her odada kendine ait isim ve konsept uygulanmıştır. Odalar genel olarak giriş, oturma-dinlenme, çalışma, yatma bölümü ve ıslak hacimden oluşmaktadır.

Çırağan Sarayı yıllar süren yeniden tasarım ve inşaat çalışmalarının sonucunda 19912 yılında yeni Çırağan Sarayı'nın dört adet devasa kapısı açılmıştır. Ülke başkanları, başbakanlar, dünyaca ünlü sanatçılar ve birçok kişi bu otelde kalmıştır.

Çırağan Sarayı 1863-80'li yıllarda yaygınlık kazanmış olan oryantalist üslubun en önde gelen örneklerinden birini teşkil etmektedir. İç mekânlar da oryantalist bir anlayışla düzenlenmiştir. Hatta sarayın iç döşemesinde kullanılan mobilyaların Doğramacıbaşı Vortik Kemhacıyan'a sipariş olduğu ve sanatçının mobilyalarla birlikte sarayın kapısı, dolap ve pencere aksamını da yaptığı ortaya konmuştur. Sarayda kullanılacak olan mobilyalar ve halılar özel olarak yaptırılmıştır. Sarayın içerisinde tavan motiflerinden halı desenlerine kadar bütünlük sağlanmıştır. Odalar antre, oturma-dinlenme ve çalışma odası, yatma bölümü ve ıslak hacim oluşmaktadır.

Hotel Les Ottomans Osmanlı egemenliğini yansıtan on adet süit odadan oluşmaktadır. Otel odalarının her biri farklı isim ve konseptlere sahiptir. Duvar süslemeleri, kullanılan objeler, aydınlatma elemanları ve diğerleri Osmanlıyı yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.

Otel odalarında daha çok sıcak renkler hakimdir, genel olarak mobilyalar ergonomi bilimi açısından birbirleri ile uyum içerisindedir. Odalar ve diğer alanlar arasında da ortak dengeyi sağlayan bir düzen mevcuttur.

7. SONUÇ

İnsanların konaklamayı, yolculukları sırasında çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri adına geliştirdikleri görülmektedir. İnsanlar yolculukları sırasında kullanabilmek için atlarını evcilleştirmiş ve tekerlekli araba yapımını öğrenmişlerdir. Bununla bağlantılı olarak oluşan han ve kervansaraylar geçici konaklama yerleri haline gelmiştir. Geçmişin otelleri olarak bilinen han ve kervansaray yapılarının yerini bugün daha fazla beklentiyi karşılayan oteller almaktadır. Şimdiki otellerin yapısı, donanımı, konforu, kişiye sunduğu hizmetin kalitesi kullanıcının beklenti ve ihtiyaçları farklı ülke ve toplulukların yöresel ve kültürel özellikleriyle şekillenmektedir.

Kullanıcıların beklentilerini istekleri doğrultusunda alabilmeleri için iki hizmet düzeyi söz konusudur. Birincisi kullanıcının almayı umduğu, ikincisi kullanıcının kabul edebileceği yeterlilikte hizmet düzeyidir. Kullanıcının almayı umduğu ve beklediği hizmet düzeyi deneyimleri ve bilinciyle doğru orantılıdır. Ergonomi bilimi de bu beklenti ve hizmet derecesinin bir parçasıdır. Ergonomi bilimi, insan faktörünün olduğu her yerde ve insanlar tarafından kullanılan her şeyin tasarımında uygulama alanına sahip olduğu için kullanıcının beklentilerine doğru cevap verebilmekle yükümlüdür. Bir masanın yüksekliği, sandalyenin rahatlığı, yaşadığımız alanın havası, tasarımı, renk, aydınlatma gibi konuların doğru işlenebilmesi demek kullanıcının beklentilerine doğru cevap verebilmek demektir.

Geçmişten günümüze konaklama yapıları değişimi, işletmeler arasında rekabet ortamı oluşturmuştur. Bu rekabet ortamında diğerlerinden farklı olabilmek için, otellerin mimari tasarımlarına ve içerdiği niteliklere önem vermeye başlanmıştır. İşletmeciler diğer otellerin arasından tercih edilen olmak, talep süresini uzatabilmek, daha iyi hizmet verebilmek için nitelik sınıflandırmasında önde olmaya yönelmiştir. Nitelik sınıflandırması otellerin yıldız sayılarıyla doğru orantılı hale gelmiştir. Yıldız sayıları derecelendirme sistemlerinden bir tanesidir.

Oteller için yalnız bir tane düzenleme planı yoktur. Müşteriye, müşteri talepleri doğrultusunda o yöreye ait veya yaşam şekline göre düzenlenmiş farklı oda tipi seçenekleri sunulmaktadır. Standart bir otel odası yatma, oturma ve çalışma, giriş,

depolama ve ıslak hacim bölümlerinden oluşur, farklı düzenleme tipleriyle şekil alır. Yatma bölümü, dinlenme denildiğinde akla ilk gelen eylemdir. Oda, içindeki en önemli ve büyük bölümü kapsar. Çalışma ve dinlenme bölümü kullanıcının yatma eyleminden sonra ihtiyaç duyduğu bir diğer önemli bölümdür. Bu bölüm ve yatma bölümü standart bir otel odasıyla süit oda arasında alan ve biçim olarak değişkenlik gösterebilir. Giriş bölümü iç mekânlara ulaşmak amacıyla tasarlanır. Islak hacimler ise odanın işlevsel açıdan diğer bölümlerinden farklı olarak özel tesisatlar ve donanımlar gerektiren bağımsız alanlarıdır. Çeşitli şekillerde tasarlanabilir. Bir otel odasında bu var olan bölümlerin, sahip olduğu donatı elemanları mevcuttur. Bu donatı elemanlarının hareketlilik, esneklik, modülerlik gibi özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerin insan yapısına uygun olarak tasarlanması, insan ile mobilya ve mekân arasındaki ilişkinin bilimsel olarak incelenmiş olması gerekmektedir.

Bu tez içerisinde incelenen beş yıldızlı otel odalarında, çeşitli ergonomi bilimi kriterlerinden bahsetmek mümkündür, bunlar;

- Komodin ölçüleri, yatak odası mobilyalarının genel haline uygun olmalıdır. Genel olarak yatak boyundan biraz yukarıda olmalı ve odada fazla yer kaplamayacak şekilde tasarlanmalıdır. Yükseklikleri 40-60 cm derinlikleri 35-40 cm olmalıdır.
- Karyola yüksekliği, uyanıp yatağın üzerinde oturma esnasında ayakların yere değeceği ölçülerde olmalıdır. Oturma ergonomisinde bu ölçü 38-40 cm'dir.
- Dinlenme, oturma koltuklarında çeşitli özelliklere dikkat edilmelidir. Bunlardan biri ve en önemlisi koltukların arkalık kısımlarında bel boşluğunu dolduracak döşeme desteği sağlanmalıdır. Dinlenme koltuklarının sırt kısımları 35 cm kadar eğimli olabilmektedir. İncelenen yatak odalarının bazılarında modüler olarak farklılık gösteren dinlenme koltukları tercih edilmiştir.
- Dolap ölçüleri, kullanıcının kolay ulaşabileceği raf ölçülerinde olmalıdır. Bu durumda dolabın genişliği 55-60 cm olmalıdır.
- Islak hacimlerde, örneğin klozet ve lavabolar standart yüksekliklerine uyulacak şekilde tasarlanmalıdır. Lavaboların standart yüksekliği 85 cm, klozetlerin oturma yüksekliği 38 cm'dir. Duş alanlarında musluklar kolay kavranabilir ve ulaşılabilir özellikte olmalıdır.

- Aydınlatmalar, örneğin ıslak hacimlerdeki aydınlatmalar genel aydınlatma ve ayna önü aydınlatmaları olarak farklı şekillerde tasarlanabilir. Aydınlatma elemanları ıslanmalara karşı zarar görmeyecek şekilde tasarlanmalıdır. Yatma ve dinlenme bölümlerinde de genel ve yatak başı aydınlatmaları kullanılabilir. Genel aydınlatmalar 100 lüks, başucu aydınlatmaları 200-300 lüks olmalıdır.
- Rengin ergonomi biliminde çeşitli rolleri vardır. İnsan üzerinde uyarı, motivasyon, performans ve verimlilik gibi etkileri bulunmaktadır. Bir mekânda bulunan sıcak ve soğuk renklere göre bu mekânda geçen zaman sürelerinin farklılaştığı, sıcak renklerin bulunduğu mekânlarda zamanın normal süreye göre daha fazla algılandığı, soğuk renklerin bulunduğu mekânlarda ise tam tersinin olduğu gözlemlenmiştir.

Özetle, tasarım ve ergonomi bilimini oluşturan temel nokta insandır. Ergonomi bilimi, insan faktörünün olduğu her yerde ve insanlar tarafından kullanılan her şeyin tasarımında uygulama alanına sahiptir. Türkiye’de, tarihi geçmişe dayanan konaklama kültürü ile şimdiki otel kültürünün arasında geçmiş zamanın şartlarıyla bağlantılı olarak çeşitli farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıklardan biri ergonomi bilimidir. Bu bağlamda şimdiki otellerin; kapı, pencere, yatak, dolap, komodin ölçüleri, dinlenme-oturma koltukları, lavabo, klozet, duş ölçüleri, renk, aydınlatma gibi özelliklerinin büyük ölçüde ergonomi bilimi göz önüne alınarak tasarlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

8. KAYNAKÇA

Admin/14 Temmuz 2011. Kategori İstanbul'da ki Tarihi Yapıların Dünü ve Bugünü. Y. EE. K. No: 24E. No: 284/ I Z. No: 162

Akın, N., (2002). 19. yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera, İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Aytuğ, A., (2002). Makro ve Mikro Ölçekte Turizm Planlaması, Yıldız Üniversitesi Matbaası Yayın No: 90.022, İstanbul, Aktaran Beyhan, Ş.G., (2008). Turizm Yapılarında Oda Tasarımının Fütüristik Bağlamda İrdelenmesi ve Hip + Butik Otel Örneklemelemleri, I. Ulusal İç Mimarlık Sempozyumu, MSGSÜ, İstanbul.

Ayverdi, E.H. (1989). "Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri", Damla Ofset Yayınları, IV.cilt, İstanbul, s. 831.

Bitner, M. J., 1990, Evaluating Service Encounters the Effects of Physical Surroundings and Employee Responses, Journal of Marketing, Vol. 54, s. 69- 82.

Cadotte, E. R., Woodruff, R. B., Jenkins, R. L., 1987, Expectations and Norms in Models of Consumer Satisfaction, Journal of Marketing Research, Vol. 24, No.3, s. 305-314.

Can, S., (1997). "Belgelerle Çırağan Sarayı" , Yüksek Lisans Tezi.

Cantay, G., (1989). "Türkiye'de Osmanlı Devri Kervansaray Yapılarının Tipolojisi", Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s.1381-1390.

Çakırkaya, M.E., (1994). İstanbul'daki 5 Yıldızlı Lüks Şehir Otellerinde Tasarımın Gelişimi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, İstanbul.

Çeliköz, A., (2001). Moda Faktörü 'nün Beş Yıldızlı Otel Mimarisinde Lobi İç Mekân Kimliği Üzerindeki Etkileri. İstanbul: İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Çilli, Ö., (2009). "Tanzimat Sonrası Osmanlı Otel Mimarisi ve Pera Palas" Yüksek Lisans Tezi

DELEON, J.,(1993). Pera Palas. İstanbul: İstanbul Otelcilik ve Turizm Ticaret A.Ş.

Doğan C., (2007). 'Kamusal Alanada Oturma Eylemi Ve Ergonomik İlkeler' YTÜ Mim. Fak. E-Dergisi Cilt 2, Sayı 3, s.160

Doğu, O., (1982). Oteller, Birsen Yayınevi, İstanbul.

Dr. S. Ünügör M.,(1981). 'Ergonomiks Tekniklerinin Mimarlık Araştırmalarında Kullanılma Olanakları' 1981 s. 19-20-93

Emir O., (2007). Otel İşletmelerinde Müşterilerin Hizmet Beklentileri Ve Memnuniyet (TATMİN) DÜzeylerinin Değerlendirilmesi: ANTALYA'DA BİR ARAŞTIRMA

Ertem, S.Y., (1995). İstanbul'un Turistik Otellerindeki Tekstil Ürünlerinin Tasarım Ve Kullanım Özellikleri Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Gerez, Y., (1994). İstanbul'daki 5 Yıldızlı Lüks Şehir Otellerinde Yatak Odası Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, ITU, İstanbul.

Gülersoy, Ç., (2003). Beyoğlu'nda Gezerken, Çelik Gülersoy Vakfı Yayını, İstanbul. (PERA VE LONDRA OTELİN FOTOLARI)

GÜLERSOY, Ç., (1994). "Pera Palas" , Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 6. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, 1994b: 239,240.

Güran, C., (1978), "Türk Hanlarının Gelişimi ve İstanbul Hanları Mimarisi", Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayını, İstanbul, s.1-204.

Güreşsever, G., (1975). "Anadolu "da Osmanlı Devri Kervansaraylarının Gelişmesi", İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Türk-İslam Sanatı Kürsüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, s. 1-4.

IESNA Lighting Handbook, 2001, New York.

Inskeep,E.,Tourism Planning an Integrated and Sustainable Development Approach, John&Sons,New York,1991.

İmamoğlu, V., (1975). Spaciousness of Interiors, Basılmamış Doktora Tezi, University og Strathclyde, Glasgow.

KA-BA Mimarlık. Pera Palas-İstanbul Koruma-Onarım, Sağlamaştırma ve Yenileme Projesi. Ankara: 2007.

Korkmaz, A., (2005). Antalya Evdir Han Restorasyon Ve İşlevlendirme Önerisi Yüksek Lisans Tezi Mimarlık Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Eylül, Ankara.

Kuban, D., (2007). "Osmanlı Mimarisi", Yapı Endüstri Merkezi Yayını, İstanbul, s.75-408.

Milli Eğitim Bakanlığı (2014). 'Mobilya ve İç Mekan Tasarımı, İç Mekanda Tasarım ve Ergonomi' s.26-27

MSA (D) No:n4673

Neufert, E., (1983). Yapı Bilgisi, Kelaynak Yayınevi, Ankara.

Özdeş, G., (1998). "Türk Çarşıları", Tepe Yayınları, Ankara, s.19-179.

Rutes, W., 1985. Hotel planning and design, Whitney Library of Design, New York.

Sadalla, E. & Oxley, D., (1984). The Perception of Room Size: The Rectangularity İllusion, <http://eab.sagepub.com/cgi/content/abstract/16/3/394>, alındığı tarih 11.10.2008.

Sever Ö. (2008)

Topaloğlu, H., (2013). “İç Mekân Tasarımında “Tema Kavramı” ve Temalı Otellerin Mekân Organizasyonu Bakımından İncelenmesi” s.74-75 Yüksek Lisans Tezi.

Tunalı, S., (2009). “Zincir Otellerde Konaklama Amaçlarına Göre Yatak Odası Nitelikleri ve Tasarım-Uygulama için Endüstriyel Yaklaşımı” s. 9-10-11-12 Yüksek Lisans Tezi.

Turan, D., (2007). Endüstri İşletmelerinde Günlük İş Yaşamında Uygulanan Ergonomi Metotlarının İncelenmesi (tez), İstanbul: İstanbul Ticaret Üni. Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Müh. ABD s.32-33.

Tuncer, O., (1975), “Kuşadası Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı”, Rölöve ve Restorasyon Dergisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, sayı:2, Ankara, s.123-156.

TVAEE, 1983. Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, s.178 -461.

Yolcu, E., (2006). Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, “Şehir Otelleri, Çevre, Mekân, Tasarım İlkeleri Üzerine”, İstanbul.

Zeynep Tokat Arşivi. II No’lu KTVKK Arşivi, K34 No’lu Pera Palas Oteli dosyası.

Woodruff, R. B., Cadotte, E. E., Jenkins, R. L., 1983, Modeling Consumer Satisfaction Processes Using Experience-Based Norms, Journal of Marketing Research, Vol. 20 No.3, s. 296-304.

İnternet & Dijital Kaynaklar

www.google.com.tr

www.lesottomans.com

<http://www.hilton.com.tr>

<http://www.triada.com.tr>

<https://tr.pinterest.com>

<http://www.serenehotelistanbul.com/>

9. ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Zeynep TOKAT

Doğum Tarihi: 22.08.1991

Uyruğu: T.C.

Medeni Hali: Bekâr

Mail Adresi: zeyneptokat@hotmail.com

Eğitim Durumu:

Lisans: Haliç Üniversitesi- Tam Burslu

İç Mimarlık Bölümü / 2010-2014

Yüksek Lisans: Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

İç Mimarlık Bölümü / 2015-2018